

Uppsala Universitets Bibliotek

Sv. avd.

lv. titl.

Pouu.

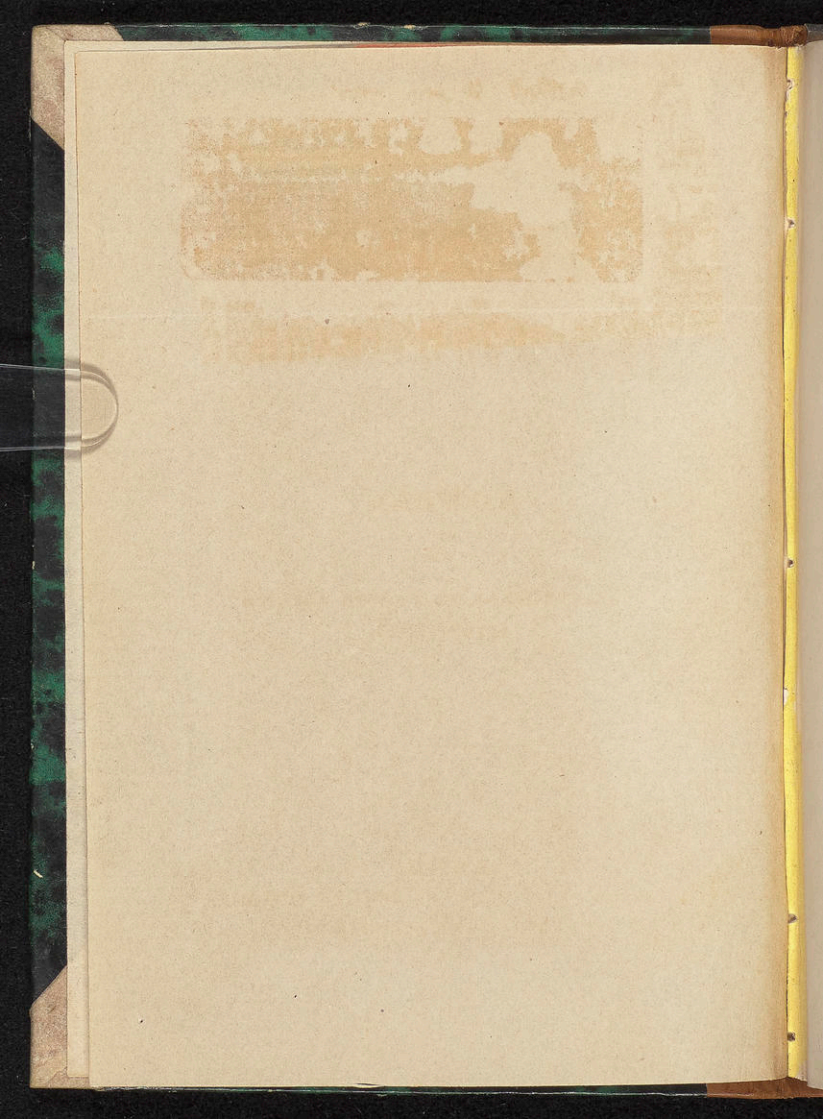
Sept

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK

16000

000694919

Lophie Bolander

QVINNAN
MED FÖRMYNDARE.

NOVELL

AF

**FÖRFATTARINNAN TILL TANTE AGNETAS
AFTONTIMMAR.**

LUND,
TRYCKT PÅ C. W. K. GLEERUPS FÖRLAG,
UTI BERLINGSKA BOKTRYCKERIET,
1842.

2

QVINTANA

HED FÖRMÅDARE.

NOVELL

FÖRSTÄMMANDE TILL TAVEN AVGIFTS
AFSTÄMMANDE

FUND.

TRIBUT PÅ G. W. N. BEHRENS FÖRLAG.

HET BOKHÅLLERIS FÖRLAGS FÖRLAG.

1874.

en roma
et dyster
in ett par
atron W
en man
de inga
oh geno
hilde de
oh sin,
värda s
stod hans
huden af
lida
oh ett f
han som
åldrig b
någon ö

1 KAPITLET.

Il y a des folies de diverse espece.

FENELON.

I en romantiskt skön trakt låg det täcka, men något dystert beskuggade och af ansenliga höjder på ett par sidor begränsade Elffors. En viss Brukspatron Willmer, en hederlig, något till åren kommen man, som af sitt fäderneslands intressen aktade inga högre än jernhandteringen och åkerbruket, och genom dessa vunnit en betydande rikedom, bodde der med sin enda sjuttonåriga dotter Ida, och sin, ur ungdomens alrasista period långt framskridna syster, Mamsell Beata Willmer, som förestod hans hushåll och för Ida borde ersätta förlusten af den moder, hon redan i vaggan förlorat.

Ida var från sitt lifs början sin faders afgud och ett föremål för hela husets fjäs. Aldrig blef hon som barn tvingad till någon sysselsättning; aldrig blef någon hennes vilja motsagd; aldrig någon önskan anad utan att bli förekommen. Detta

enligt fadrens vilja. Med en otrolig svaghet hade han från hennes spädaste barndom fördrat, att de henne omgifvande personer skulle rätta sig efter hennes barnsliga nycker, och icke tålt se henne gråta. Hennes vilja beherrskade derföre också ganska tidigt hela huset, under det hon sjelf blott med pullor och namnam lockades att uppfylla fadrens önsknningar, då han ville se henne dansa, eller öfva någon af de små konster, till hvilka han "dresserat" henne, — om detta uttryck får användas — och hvaråt han roade sig med en godmodig förnöjelse; han skrattade då, fann dottren vacker, söt och qvick, och uttalade högt sin förtjusning. Med ett ord, ett barn skulle aldrig hafva kunnat blifva mer systematiskt bortskämdt än Ida, och likväl, Gud vet huru, blef hennes sinne godt och älskeligt. Medgångens inflytande befinnes ofta likna klimatets i åtskilliga länder: oskadligt för de infödde, men menligt för inflyttande främlingar.

Ehuru den upphunna harmonien i hennes anletsdrag, de rundade mjuka formerna af hennes gestalt, och dess stadgade, lediga hållning utvisade, att hon lemnat barnaåldren bakom sig, tyckte hennes far sig ännu alltid ha henne qvar der, och kallade samt behandlade henne alltjemt som "lilla flickan." Först när ofta förnyade anfall af gikt i bröstet väckte Willmers tankar på sin förestående, troligen snara bortgång och sin dotters kommande öden, tänkte han sig henne som qvinna och tog

då mått och steg för att i enlighet dermed förordna om hennes betryggande för en framtid, den han sannolikt ej sjelf skulle se.

Emedan Ida var Willmers enda rättmätiga arftagerska och den rike hedersmannen ej till någon annans förmån ens tänkt på att beröfva henne en enda skilling af sin ofantliga och kära förmögenhet, behöfde ej något särskilt testamente för hennes arfsrätt komma i fråga, men man fann efter hans död, bland de papper, som innehöllo tillkännagifvandet af hans sista vilja, en högtidlig kallelse till Presidenten Selmén att blifva hans dotters förmyndare, åtföljd af här nedan anförda anledningar och förbehåll.

— — — — —

— — — — —

"Min dotter är mig kärast på jorden; hennes väl mitt högsta ögonmärke. Alldenstund jag icke tycker om något nyhetsmakeri och med gramse sinne hört omtalas, huru man både i tal och skrift börjar yrka den avita satsen, att qvinnan kan förvalta sin förmögenhet sjelf; kan och bör ensam bestämma om sitt öde och sin lycka; har lika stort förstånd som mannen, med flera dumheter och galenskaper: och alldenstund det är min öfvertygelse, att om hon väl komme till styret, skulle affärer, öde och lycka förstöras; och att hon, i *alla* lifvets förhållanden är att anse som ett bräckligt käril, hvilket behöfver hållas uppe af en stark och

klok mans hand: alltså har jag til förmyndare för min enda kära dotter utsett Presidenten Selmén (förhoppandes att han ej måtte förvägra att uppfylla mitt förtroende), såsom en man, den der har nog både förmåga i affärsväg och redbarhet i karakteren att samvetsgrant och förmånligt förvalta hennes förmögenhet, samt för öfrigt äger nog kloka åsigter och sunda omdömen — öfverensstämmande med mina egna — för att med oförvillade ögon, i faders ställe, betrakta hennes sanna bästa och dervid råda och besluta. I denna öfvertygelse anbefaller jag henne således åt hans vård och omtanka, såsom vore hon hans egen dotter, och ålägger derjemte min älskade Ida att städse anse ofvannämde President Selmén, såsom befullmäktigad med fadersväldets hela myndighet.” —

— — — — —

”Vid det, framför allt för en flicka med förmögenhet, kinkiga valet af man bör hon isynnerhet anlita sin förmyndares omdöme och råd. Anbud skola ingalunda komma att fattas henne; ty speculanter på pengar med en fru äro ej sällsynta i våra dagar; och bland dem äro de fleste unga, belevade ”snushanar,” som ha sjelfve ingenting, men med smicker och snömosfraser veta sätta grillor i qvinnornas hjernor. Till någon af dessa får ej min Ida ge sin hand. Hennes olycka blefve min grämelse i grafven. Derföre skall hennes förmyndares uttryckeliga vilja åtfölja och bestämma

hennes förbindelse. Emellertid önskar jag dock af hjertat, att föremålet för hennes eget tycke måtte kunna vinna detta bifall. Min vidare önskan är äfven, att hon icke före fyllda 20 år måtte bestämman sitt val. Om kvinnorna ha något förstånd, plägar det gemenligen vid den åldren vara så moget, att man kan räkna på bruket deraf, sådant det än är.” — — — — —

”Och detta efter nogaste öfvervägande, vid rediga sinnen och full sans skrifvet af en öm fader och redlig man.” — — — — —

Namn och sigill och vittnens underskrifter
gäfvo lagenlig giltighet häråt.

2 KAPITLET.

Farväl J lundar, J gröna hus,
Jag lekt inunder vid bäckens sus!

TEGNÉR.

Tidigt bemärkt på tjänstemanna-banan för grundliga insigter, ovanlig arbetsförmåga, redliga tänke- och osvikligt handlingssätt hade Severin Selmén, i mannaåldrens friska och kraftfulla dagar, före hunna 40 år, redan erhållit en af de högsta platserna i ett af statens embetsverk. Till lika grad, som han i det allmänna lifvet skattades och högaktades för sådana egenskaper, som utgöra tjänstemannens och medborgarens förtjenster, älskades och värderades han i det enskilda för dem, som tillhöra den bildade sällskapsmenniskan, den trefliga, angenäma umgängesvännen. Väl saknade han ej afvundsmän. Mången såg med missundsamma ögon på den lycka han gjort, tyckande sig sjelf mera förtjent dertill, och fann mycket att hos honom anmärka och häckla, men dessa

afundens enstaka skrån blefvo utan verkan, öfver-
röstade af sanningens rättvisa dom.

I pannans fria hvälfning, ögats klara blick, näsans höga bugtning och munnens leende dragning stod en ädel, öppen, mild, men något högsint karakter tecknad, i drag, läsbara för en och hvar, som aldrig så litet kommit betydelsen på spåren af de hieroglyfer, med hvilka naturen i människans ansigtsbildning beskrifvit hennes själs böjelser. Dragens vexlande, men aldrig till jemvigt-störande spänning stegrade uttryck vittnade om ett lifligt lynne, förenadt med mycken sjelfbeherskning.

Sådan var, i lätt teckning, den man, som Brukspatronen Willmer utsett till sin dotters förmyndare. Willmers val torde härigenom vinna läsarens bifall, helst Willmer genom en flerårig bekantskap och mången beröring med sin vän Presidenten Selmén hunnit öfvertyga sig om mannens halt, och, oaktadt olikheten i år och lefnadsförhållanden, räknade honom bland sina mest värderade vänner. Presidenten motsade också ingalunda det förtroende han erhölet, men visade snart, huru han förstod att uppfylla en döende väns önskan. Från den stund, denne ej mera var till, och Selmén såg sin unga myndlings öde hvilande i sin hand, bevakade han nitiskt alla angelägenheter rörande hennes förmögenhet, och uppgjorde planen för en förändring af vistelse och lefnads-

sätt, hvartill förhållanderna nödgade henne. Presidenten Selmén hade en ung, förtjusande hustru, en präktig och rymlig våning i hufvudstaden, och lefde på en lysande fot. Han föreslog Ida att hädanefter räkna hans hus som sitt hem. Öfver sommaren qvarstannade hon dock på Elffors med Faster Beata, som tänkte på att äfven sjelf etablera sig i Stockholm.

Selmén förde snart sin unga myndling dit. Det var vid vintrens början, som Ida lemnade det nyss så sköna Elffors, hennes barndoms hem, der hvarje ställe påminde henne om en förr blomsterströdd lekplats och hvarje träd om en njuten svalka för den i nöjets lekar tröttade. Nu stodo dessa föremål stelnade under köldens isiga frostpell. Solen, som endast skickade matta blickar genom den gråa molnslöja, som betäckte hennes strålande anlete, framlockade ett blekt glimmer öfver det rimmiga landskapet. Dess ödslighet ökades ännu af strömmens svartgråa vattenmassa, som med vild fart och brusande svall strök fram mellan de hvita bräddarne, som utgjorde kanterna af dess bädd.

Denna dystra tafra var föga egnad att framkalla en glad sinnesstämning hos våra resande, i synnerhet hos Ida, som förut bar smärtan i själen öfver skilsmessan från sitt barndomshem. Hvem lemnade någonsin ett sådant utan att erfara en slitning i hjertats ömmaste fibrer, och hvem var

någonsin skild derifrån utan att längtande minnas dess ljumma luft, dess klara himmel?

Då tvenne personer äro nödsakade att, i det nära granskap, till hvilket en vagns trånga utrymme tvingar, tillbringa en hel dag tillsammans, och detta i en årstid då naturen ej ger några behagliga intryck, någon angenäm förströelse, blifva, till förkortande af tidens längd, conversationens hjälpkällor af högsta nöden, och då komma deras ämnens rikhaltighet att pröfvas. Då våra resande en stund sutit tysta i hvartdera hörnet af vagnen, började Presidenten något af dessa ämnen, som vanligen intressera unga flickor och sätta dem i språksamhet, nemligen baler, moder, bodarnas lyxartiklar m. m.; men dessa för salonglifvet så outtömliga materialier til en, ofta qvick och lekande conversation, som skickligt döljer bristen af bättre ämnen och skyler djupet af mången inre tomhet, liksom snön markens håligheter — voro främmande ämnen för Ida, som, genom det enkla landtliga lefnadssätt hon hittills fört, ägde föga sinne, eller kanske rättare, föga bekantskap med deras vigt och värde. Hennes svar blefvo af det fåordiga slaget, som vanligen verkar på den talande som sourdinen på en sträng; men den verldsvana, som Selmén ägde, den öfverlägsenhet, som den bildade mannen, den utmärkte samhällsmedlemmen, den med fadersväldet utrustade förmyndaren skulle känna öfver den unga, oerfarna flickan, hans

myndling, förtog all sådan verkan deraf, och han öfvergick lätt till försöket af ett nytt samtalsämne, litteraturen. Dock äfven häruti kunde Ida ej gå långt. Hennes far hade visserligen, tillsammans med en af grannarne i församlingen, hållit Läse- och Kabinetts-biblioteken, af hvilkas innehåll åtskilligt fallit som en dagg öfver brodden af de dunkla aningar och oförstådda känslor, som med en fin rosenstrimma, på lifvets karta, tecknar gränsen mellan barn- och qvinnoåldren; men hon hade alltför litet objectivt tagit det lästa i betraktande, för att deröfver kunna ha något att säga. Böcker- nas författare och tendens voro henne främmande, men hon visste att citera åtskilliga ställen derur, och om hon ej varit för blyg att anföra dessa citater och Presidenten Selmén varit en man, som skänkt någon synnerlig uppmärksamhet åt qvinnans intellektuella gåfvor och sympathier, skulle han hafva kunnat finna, att hans unga myndling ägde de förra i icke obetydligt mått, samt de sednare för hvad som var rent, ljusst och innerligt.

Under samtalet kom Presidenten att föra sina tankar tillbaka till den tid, då han med ungdomens entusiastiska hänryckning läst de gamla klassiska författarne och känt sitt bröst vidgas af deras stora tankar, samt den, då han sedan sjelf besökte och trampade den jord, som är helig af deras minnen, då han med oförgätliga känslor betraktade de skönheter, hvilka naturen och konsterna

der tyckas täflande slösa, liksom för att pröfva hela måttet af människosjälens och sinnenas njutningsförmåga. Hans tal fick härunder en lifligare och högre kolorit. Han talade ej mer för att tala. Minnen, som nedmyllats i glömskans djup, under hopade verldsbestyr, uppstodo på en gång ur sina grafvar och togo lif i ord.

Ida förlorade icke ett enda af dessa. Hennes själ var i hennes ögon och dessa häftade vid talarens ansigte, som nu lyste i en hög glans af manlig skönhet. Det förekom Ida, som om hans tal utgjorde en ljusstråle ur de bildande konsternas tempel och en sydlig fläkt med orangedoft, förljummande Novemberdagens kyla i vår nord.

Efter skildringen af en, ett längesedan försvunnet tidevarfs ypperste författare sade Selmén: "Jag vet knappast någon man, hos hvilken jag står i större förbindelse än hos denne."

"Han lefver då ännu, bor kanske i Stockholm?" frågade Ida, men fann dock snart sitt misstag och rodnade öfver den okunnighet som framkallat det. Presidenten upplyste henne om dess vidd på ett sätt, som icke sårade henne. Ingen rörelse i hans ansigte, ingen förändring i hans röst förråde någon öfverraskning af hvad Ida sjelf kallade sin "dumhet." Det var som han varit beredd derpå, som han ej väntat något bättre, och det var just detta som, utan att hon förstod utreda hvarföre, förödmjukande smärtade henne.

Selmén tillade, sedan han uppgifvit den prisades dödsår: "Men det stora snillets lifslängd är verdens. Och, till hvilken har *mannen* större förbindelser än till den, som lifvat hans känsla för det rätta, det ädla, det sköna; utvidgat hans begrepp om sina pligter och rättigheter och derigenom lyftat honom till humanitetens sanna ståndpunkt?"

Dessa ord funno en genklang i Idas själ och fyllde den med en beundran för hennes förmyndare, hvilken hon ännu aldrig erfarit för någon menniska. Den egde nästan karakteren af den vördnad, hvilken man egnar ett högre väsendes omätliga egenskaper. Ida tyckte att ingen dag i hennes lefnad hade varit så innehållsrik som denna; den var att anse som inledningen till ett nytt kapitel i hennes lefnadshistoria.

3 KAPITLET.

Das süsse Wort: Ich liebe dich,
Sprach aus dem holden Augenpaare.
Die berühmte Frau.
SCHILLER.

"Redan!" var Idas tysta utrop, då vagnen stannade utanför ett af de prydligare husen på Drottning-gatan och Presidenten tillkännagaf, att de voro framme. Ida inträdde i en boning, der lyxen och smaken tycktes syskonligt räcka hvarann handen för att i smekande famn innesluta rikedomens gunstlingar och förvandla deras lefnads behof till njutningar.

Sedan Ida, i de rum, hvilka blifvit henne anvisade såsom sina, iordningstält sin klädsel efter resan, passerade hon, åtföljd af en kammartjenare, en lång rad af höga rum, hvilkas praktfullhet för hennes ögon nästan magiskt upplystes af ett mildt lampsken. Efter genomgången af dessa rum sprungo dubbeldörrarne upp till ett litet kabinett. Der mötte henne vid glansen af en gaslampas klara

Ijusström, den glada anblicken af vackra ansigten och lyckliga menniskor.

Liflig, sprittande och leende hastade värdinnan sin unga gäst till möte, välkomnade henne med denna artighet och ledighet, som så skickligt supleerar vänskaplighet, och endast vinnes i stora världens kretsar, och presenterade för henne de personer, som utgjorde hennes sällskap. Dessa voro hennes bror Kammarjunkare Sebastian Stjernsporre och Fröken Louise Br.

Ida fann här före sig Selmén, i skötet af sin familj. En liten flicka med cherubimshufvud klängde på hans knä och visade med de hjertligaste smekningar sin glädje öfver hans återkomst.

"Och du har intet lagt dig att sofva än, Lina?" sade fadren.

"Jag vill intet sofva, innan jag fått se min lilla pappa!" svarade hon, och slog sina små armar kring fadrens hals.

— "Men du håller ju ej af din pappa?"

— "Ach jo, så mycket som så!" och hon utsträckte sin lilla famn så vidt hon förmådde. Hon tycktes ej kunna lemna den återkomne fadren. Han skulle klappa hennes nya docka och låta henne sitta inom västen, emedan hon varit så snäll under hans frånvaro. Hon grasserade med sina små fingrar i hans mörka, riklockiga hår, benade det ömsom öfver pannan, strök det uppåt, eller lade det åt sidan, och log med barndomens intagande löje

åt den olikhet, som deraf uppkom i hans utseende. Det var vackert att se den mildhet och eftergifvenhet, som den starke mannen, i medelåldrens högsta blomma, med den sansade tillförsigten i sitt ansigte, den öppna lugna blicken, den höga gestalten — med ett ord mannen såsom kraftens representant på jorden — visade barnet — oskuldens och svaghetsens — samt den trygga, säkerheten hos detta sistnämnda. Det hade kunnat tjena till en tafla af kärleken, som närmar och harmoniskt sammansmälter alla elementer.

Ida vände ofta sina ögon till denna grupp, under det Fru Selmén förde conversation om hennes resa, Folkers hattar, modden på gatorna, Dahlqvists recett m. m. allt detta med en lätthet en mångordighet, en talang — om detta uttryck tillåtes — som, liksom Hüntens variationer alltid göra ett behagligt intryck första gången.

Men vi hafva presenterat för Ida och läsaren ett par andra personer i sällskapet, hvilka den sednare torde vara god ännu ha i minnet och skänka någon uppmärksamhet, på det en närmare bekantskap måtte kunna göras. I ena soffhörnet satt Kammarjunkare Stjernsporre temligen beqvämt, med utsträckta armar och ben. Stundom lutade han sig mot Fröken Br. som satt längre fram i soffan, tagande hennes vackra broderi i ögnasigte, åt hvilket han också gjorde vackra complimentier. "Du syr som en engel, Louise! Det är f—n så vac-

kert! På min heder om jag tror prinsessan har maken!" Af det slaget voro de. Den innerliga blicken, det ljuftva leendet, med hvilka Louise besvarade dem, visade att hvarken de eller deras gifvare voro henne likgiltiga. Stundom undansnappade han hennes sax, tråd eller dylikt, och lät henne leta derefter tills hon upptäckte hans "aimable railleri," ja stundom sträckte han förstulit sin arm bakom hennes rygg och afklippte den fina tråden under det den, behandlad af Louises öfvade och alrasomtäckaste små hvita fingrar, formerade de lediga och complimenterade rosorna. När dessa spratt lyckades, prisade Stjernsporre sin fintlighet med ett högt, bredt skratt. Äfven detta upptogs af Louise med leende. Der låg så mycken mildhet, så mycken godhet i hela hennes väsende att hon tycktes ur stånd till hvarje känsla af missnöje eller förebråelse. Fru Selmén dröjde ej att underrätta Ida, det de unga tu voro kusiner och — — — hon afbröt sig här. Ida visste nog.

do Tvenne menniskor af mera skiljaktiga karakterselementer än Louise Br. och Kammarjunkare Stjernsporre träffar man sällan i naturen. Den förra var skön, men en af dessa blonda, späda, etheriska skönheter, som vanligen mera intressera än förblända, och som mera tyckas höra till en engla- än en menskoverld; hvilkas hela väsende andas en ömhet och kärleksfullhet, som vi älska att tillägga de himmelska varelserna, och som

kanske *här* i begynnelsens rike dock gror i hvarje rent, älskande sinne om än verldskylan sedan skakar sin frost öfver brodden. Hos Louise fanns något så vekt, så hängifvande, att man såg att hon behöfde och fordrade kärlek såsom ett stöd för sitt bestånd. Hon talade litet, men då det skedde, var det som ett ljuft melodiskt ljud gick öfver hennes läppar, så mild och len var hennes röst. Hennes skratt var sällan mer än ett leende och ingenting uppkallade detta lifligare än den glättighet; hon såg hos andra, och särdeles hos sin kusin Kammarjunkaren.

Denne sednare deremot trodde sig vara en vacker karl och skulle kanske till och med varit det utom detta syullstiga uttryck af sjelfbelåtenhet i hans fysionomi. Hela hans väsende och beteende var en bas-relief på fonden af hans eget *jag*. Han talade, om ej mycket, dock flitigt; aldrig i fil och sammanhängande, utan han kastade gemenligen helt skarpt och staccato in några ord eller fraser i andras conversation, och på dessa hördes alltid, af honom sjelf, ett högljudt skratt, lika visst, som ljudet af en klocka höres, sedan dess tungas slag upphört.

"Hur kunde väl dessa personer vara — — — hvad Fru Selmén ej utsade? ett sådant förhållande fordrar, om ej sympathi, åtminstone harmoni mellan kontrahenterne, men intetdera finnes mellan dessa," tror jag nästan min läsare anmärker. Här-

emot ingen invändning, och om jag ej nöjaktigt kan besvara denna anmärkning, vill jag åtminstone göra det sanningsenligt. Men, gode läsare, eller troligare läsarinna, tillåt mig fråga: hvilket förhållande tänker du dig väl mellan kusinerna? Förlofning. — Ack, Fru Selmén gjorde klokt som sade — intet!

Då Louise i sin första barndom förlorat sina föräldrar, hvilka ej efterlemnade någon förmögenhet, blef hon upptagen såsom eget barn af Cancellirådet Brings, som voro barnlösa. Cancellirådinnan, en syster till Louises mor, älskade barn, och Louise blef henne mycket kär. Till nöje och sällskap åt sin lilla gunstling bjöd hon, nästan alla aftnar, sin andra systers barn, de små Stjernsporrarne. Sebastian, den muntre, vackre gossen, roade henne med sina tusende upptåg och kom derigenom högt i hennes bevågenhet. Med stort välbehag såg den goda Cancellirådinnan, hur han vid de små tvister, som så ofta förekomma mellan barn, alltid gick öfver på Louises sida, emot systern. Och om detta än så påtagligt var med afsigt att reta den sednare eller låta henne umgälla det företräde hon hemma njöt, så förbisåg dock mostern motivet eller förvandlede det till en grund för framtida planer. Hoppet är livets genius. Den följer oss med leende anlete från vaggan till grafven och öfver denna. Allt hvarpå dess strålande blickar falla, får fägring och glans;

och då vi ej mera kunna upphämta dem på vår egen lefnadsteckning, göra vi det ännu på våra vänners och älsklingars, och locka såmedelst ljus äfven öfver dagar och förhållanden, dem vi aldrig på annat sätt få skåda.

Cancellirådinnan gynnade på allt vis, hvad hon kallade Sebastians inclination för Louise; kallade dem fästman och fästmö, uppmanade Louise att gömma godbitarne af det namnam hon fick åt Sebastian, låtande henne förstå, att hon en dag borde dela allt med honom; tillhviskade den sednare vid jularnes analkande, hvad Louise helst önskade sig till julklapp; och gjorde henne efteråt uppmärksam på sin kusins förunderliga fintlighet att utgissa hennes smak och önskningsar och gjorde deraf gynnande slutsattser för deras öfverensstämmelse i framtiden. Ofta slöt hon gossen och flickan i sina armar och tackade Gud och vår nådige, upplyste konung att förbudet mot kusiners giftermål kan eftergifvas.

Då Sebastian uppehöll sig vid akademien öfvertalade den goda mostern gång efter annan sin man att afhjelpa den penningeförlägenhet han ofta iråkade, samt skicka honom små summor till sådana utgifter, hvilka hans föräldrars vilkor och grundsattser ej medgäfvo att bestrida; dervid försummade hon dock aldrig att låta sina planer påskina, i det hon skämtande försäkrade honom, att det endast var för en "svärson", hvilken hon dock

hoppades med tiden skulle bli en stadgad och god hushållare, som hon kunde förmå sig till så stora uppoffringar. Som han temligen flitigt behöfde anlita dessa, och Louise dessutom var, som vi vete, en varelse för hvilken väl ett hjerta kunde klappa, lät han sin välmenande "Tante" hoppas allt för sina kära planers framgång, och hon hoppades ännu i dödsminuten, då hennes sista jordiska önskan var de båda kusinernas förening. Så hade hon hos dem väckt och underblåst tanken på en sådan; och, ehuru hon vid sin död tyckte dem vara alltför unga för den högtidliga öfverenskommelse, som vi kalla *förlofning*, dog hon likväl nöjd i öfvertygelsen att tiden skulle fullborda det goda verk hon påbegynt. Hon lemnade de båda unga alltså i ett mellanstånd af vara och icke vara, frihet och icke-frihet, hvilket stånd kanske af alla har de mångfaldigast eluderade och svårast träffade rättig- och skyldigheter.

Louise förblef efter sin mosters död ännu kvar i sin onkels hus, och visade sig i verlden alltid i Fru Selméns sällskap. Detta gaf ökad fart åt ryktet om hennes förbindelse med Kammarjunkaren. Denne gjorde flitiga besök hos Cancellirådet, men om de stodo i förhållande till hans tacksamhets-skyldighet från academietiden och vidare, slägtskapen eller någo tannat, är kinkigt att afgöra. Hvad som är säkert är att ingenting i det omnämnda mellanståndet förändrat sig till tiden af detta ka-

pitlets början. Louises hjerta ha vi sett sqvallra genom hennes ögon och Kammarjunkare Stjernsporre har visst icke att förebrå sig någon otrohet mot sin enda verkliga flamma, och skall troligen aldrig åt någon rival prisgifva dess oförgätliga föremål — jaget.

4 KAPITLET.

Dies alles ist mir unterthänig,
Gestehe, dass ich glücklich bin.

SCHILLER.

Det föreföll Ida, vid hennes inträde i det nya fremmande hemmet, som portarne öppnats till en ny fremmande verld, i hvilken hon skulle inflyttas, och det var så; det var Stockholms-verlden, kanske, i förhållande till afståndet, ej mindre olik en, några mil derifrån aflägsen landsort, med sina af människohand ouppputsade naturskönheter, sina enkla seder och sitt etikett-fria lif, än vår planet månen. Men, alla djupa undersökningar och hypoteser åt de lärde vid nattlampan. Hvad som är en så klar sanning, att den kan ses vid ljusan dag, är, att denna Stockholmsverld, då den plötsligt och som i ett panorama utbreder hvad den har mest hjert och förbländande för en ung, vid den landtliga enformigheten vand flickas ögon, måste, till en början, till någon grad förbrylla henne.

Första aftonen efter Idas ankomst till hufvudstaden bevistade hon operan, den andra Fru Bishops concert, och den tredje var hon utstyrd att göra sin debut i societeten, på en souper. Då hon efter slutad toilette inträdde till fru Selmén och i en "psysché" (stackars "psysché," en möbel i de rikas rum!) såg i en enda blick sin hela bild, var hon nära att tro sig se en främmande person, och göra en djup "reverence". Hon såg så modern, så "comme il faut" ut i den nya drägten, som samma dag kommit från symamsellen, att det var som en ny människa framstått, som ej ännu kände sig sjelf.

Den huslighet, som Ida af första aftonen i Presidentens hus, lofvade sig blef ej mer att finna. Bjudningar, offentliga nöjen, visiter m. m. undanträngde den. Det var dagar, då Ida ej såg sin förmyndare hemma mer än morgonen vid kaffebordet, men genom sin närvaro tycktes han alltid framkalla en "våln" af familjesällhet inom sitt hus. Dertill bidrog mycket, att lilla Lina med sin kärlek, sina smekningar och sitt joller så gerna slöt sig till honom och liksom fängslade honom för denna. Sin hustru egnade han mera älskarens förtjusta hyllning och uppmärksamhet än den äkta mannens innerliga förtroende, uppkalladt af själarnes öfverensstämmelse och delad lust och nöd. Då någon gång af hopade göromål eller andra orsaker lätta moln samlats öfver hans panna och

hans fru med barnslig glädje och älskvärd liflighet visade honom, hur väl en nykommen hufvudbonad klädde henne, hur lyckligt en klädning blifvit moderniserad e. n. d. försvunno de för ögonblicket, likt skyarne, dem en lätt vind delar men ej upplöser.

Ida följde naturligtvis med strömmen af de nöjen som hvirflade sig kring henne. Inom kort kom hon i rop. All landtlig sjäpighet försvann ur hennes sätt att vara, och någon annan stelhet eller bemödandet att göra sig bemärkt, som, Gud vet af hvilken orsak, envisast och otacksammast plägar öfvas af dem, som ej nånsin blifva hemärkta, hade aldrig hos henne framskymtat. Hon njöt världens förlustelser, såsom nöjen, och den innerliga, ungdomliga glädje, som stämplade hennes väsende gaf det ett behag och en ledighet, långt mera pikanta än dem som uppkomma af det naturblefna tvånget.

De äldre damerna medgäfvö att hon var en rätt söt flicka, de yngre hade ovanligt få "men" att invända deremot, och de unga karlarne funno henne "charmant!" Täflande och complimenterande slöto de täta kretsar kring henne. En visste bestämdt att hon var egarinna af en million b:co; en annan af tvenne; en tredje gaf sin parole derpå att detta ej förslog; en fjerde att det ej lärers finnas någon botten i hennes guldtunnor, och alla

voro de beredvilliga att pejla djupet deraf till stöd för sin tro.

Unga läsarinna, om du är begåfvad med skönheten eller rikedom, och eger en, än så nyförvärfvad erfarenhet af de offer af hjertan, löften och smicker, en af dessa fördelar förmår vinna, tänk, hvad de förenade skola erhålla.

En och ett par månader förgingo under dagliga förströelser, som kunde kallas både omväxlande och enformiga och som för Ida ännu egde nyhetens behag. Hon såg sig firad och fjäsad; Verlden låg så till sägandes för hennes fötter; en önskan och hon såg tusende beredvilliga att uppfylla den; en blomma som fallit ur hennes bukett uppsnappades under täflan och bars af den lycklige uppfångaren i hans knapphål som en trofé. Hon gjorde "la pluie et le beau temps" i den krets hon visade sig. Öfvergången till denna stora röl från den af l'enfant gaté i ett landtligt hem, var för plötslig för att ej berusa ett ungt sinne. Ida, som ej ännu förstod att skilja prägeln på sanningens mynt från smickrets, knnde ej annat än hänföras af den beundran, hvars föremål hon inbillade sig sjelf vara, till dess en händelse hos henne väckte tanken på ett — misstag.

På en bal hörde Ida en gång följande samtal mellan tvenne personer, som stodo bakom hennes plats i françaisen.

— "Kan Löjtnanten säga mig hvar vi ha den rika arftagerskan?"

— "Hvem?"

— "Åh, Herre Gud, Mamsell Wilmer, hvem annan!? Hon lär vara här i afton."

— "Möjligt; jag har icke förmån känna henne."

— "Intet! Ni kommer då nyss till staden?"

— "I går."

— "Det är en *connaissance à faire*. Hon är bottenrik — Men, jag förbehåller mig — Selmén, hennes förmyndare har redan lofvat presentera mig, då denna *françaisen* slutat.

Ett litet *sarcastiskt*: "Ja så," blef svaret.

— "Ni är sjelfva likgiltigheten, Herr Löjtnant. Med en omätlig fortune och ett vackert ansigte gör hon "furore." Jag kom just hit i afton för hennes skuld, men jag fruktar för sent för att erhålla en *française*, och för er är det ännu mindre hopp derom."

— "Jag dansar icke och har således ingenting att hoppas."

"Intet? Men hvad skola då vi *unga karlar* göra, då man, som jag, ej är road af kortspel? Min Gud! förb.... min handske brast! Det är för det jag (som jag skall ha äran visa er — och han framräckte sjelfbehagligt en ovanligt liten karlhand) endast kan nyttja fruntimmershandskar; de äro sköra. Förlorad, Hvad är att göra?"

— "Om ni hade ett par karlhänder, skulle jag

utbe mig få den äran afhjelpa er förlägenhet, emedan jag just händelsevis är så försedd.”

”Ödmjuka tjenare, oändligen förbunden. Ah, guddomligt, verkliga boivinshandskar! Jag nyttjar sjelf sällan andra.” Efter att ha andat uti dem strök han dem på sina händer med all den omsorg, som någonsin en dame kan iakttaga vid pådragningen af ett par handskar.

”De misskläda! fingrarna äro för långa och handen för bred; dock de få passera ”faute de mieux.” Jag vill visa er min erkänsla i det jag presenterar er för arftagerskan, sedan jag sjelf blifvit henne föreställd”.

— ”En bagatell, förtjenar ingen erkänsla”.

— ”Ingen bagatell, ”par dieu,” och dessutom Herr Löjtnant är det min princip att just de äro hederssaker, hederstjenster. Tillåt mig presentera er.”

— ”Som jag sagt, jag dansar icke.”

— ”Men ni converserar, är qvick, rolig.”

— Mjukaste tjenare! Med damerna måste man annars vanligen släpa sig fram genom trivialiteterna; de ha ej intresse för något derutöfver. Vidrör ett ämne af bättre beskaffenhet och mot några: ”jaså,” i liknöjdhetens eller ledsnadens beslägtade tonarter, strandar hela företaget, eller ock möter det några inskränkta, ensidiga omdömen, uttalade med öfverlägsenhetens anspråk. Och för dessa sednare ett trefalt hu!!!

— "Ni är malicieux mot damerna. Handskarne vore i alla fall förträffliga, vore ej mina händer så små, de sluta väl til vid tummarne — — Men lilla Wilmer med sina guldtunnor skall vara rätt charmant; inga anfall mot henne!"

— Bevara mig Gud, Herr Kammarherre, med en sådan riddare! I alla händelser har ni af mig intet att frukta."

Under detta samtal steg Idas nyfikenhet till sin höjd för att veta hvilka de personer voro som fört det. Då hon vid françaisen nästa tur fick sin plats gent emot, der hon afhört det, hade hon åtminstone tillfälle att betrakta dem. Den ene var en hög, smärt gestalt, med den nordiska styrkan i sina former och proportioner, men af en mörk hy och sydländsk ansigtsbildning med dithörande svartbruna ögon och hår, samt något i ställning, och hållning, som tydde på utländskt mönster. Den andre återigen var en medelmåttig figur, något nedtryckt af en viss förnäm framlutande ställning, och med ett ansigte, som genom sin friska färg, sina hvita tänder, sina sorgfälligt krusade mörka lockar, sina toma ögongropar, sina skrynklor och sitt slappa hull personifierade striden om det gamlas och det ungas herravälde.

Med dansens upphörande skingrades de grupper, som derunder samlats för att språka, se på, eller göra sina anmärkningar. Ida sökte förgäves med ögonen den unge Löjtnantens utmärkta

fysionomi; deremot hade hon knappast intagit sin plats efter dansen, förrän hon såg sin förmyndare i sällskap med den äldre personen, som deltagit i det nyss anförda samtalet, närma sig henne och presentera Kammarherre Ridderhamn.

Den olycklige! Ida var redan engagerad för flera françaiser, än som sannolikt kunde medhinnas på *en* bal. Det återstod honom endast att mellan dansarne tränga sig till henne, och han visste begagna tillfället så behändigt, att Ida omöjligen kunnat lemna balen okunnig derom, att Ridderhamn hade händer, så små, hvita och fina, med naglar så efter modets lag snipskurna, att de skulle kunnat pryda hvilket fruntimmer som helst — samt en sväger — Excellensen X.

Då Ida morgonen efter denna bal infann sig i kabinettet vid kaffebordet var ännu ingen inkommen. Då hon en stund väntat hörde hon Fru Selmén öppna dörren från sängkammaren, under det hon skrattande talade inåt rummet. "Det är en guddomlig, idé, min söta Severin! Så qvick så rolig, den förtjenar att höras af Ida sjelf. Ingen ting kan vara ypperligare! Se här är hon sjelf!" utropade hon i det hon blef Ida varse: "hon skall säkert gilla den lika mycket som jag."

"Men, min lilla Marianne, du finner väl?.... hördes Selméns röst innifrån, så allvarlig som ville den tillbakahålla utbrottet af hans hustrus muntra löje, men hänförd deraf, utbrast hon i det

hon sönk ned i emman: "En alrasom roligaste idé, en entreprise alldeles ny i sin genre, men jag har också min del i projectet! Vill du höra Ida. Vi erna på eget förlag upplägga en speciel och ganska duktig beskrifning på storheten och beskaffenheten af din förmögenhet till deras tjänst som åstunda blifva "au fait" deraf. Afgången blir ofantlig och inkomsten skall bli en tillökning i mina knappålspengar. Hur mången ung kavaljer skall ej då slippa det brydsamma besväret att på *passande omväg* vinna denna upplysning, och min stackars man bli qvitt mödan — — — vet du, den har dock sina ljusa sidor; han får känna behaget af protektor-värdighetens makt och anseende, ha, ha, ha! Det är dig min söta Ida, han har att tacka för denna upphöjelse, och den *devouement* alla ungherrar, fäder och onclar, som önska sin egen, sina söners eller nevöers lycka betyga honom. Gör detta dig ej stolt."

Men ingenting mindre. Detta skämt i förening med det samtal Ida föregående afton afhört uppkallade en mängd nya känslor och tankar i hennes själ. Då sådane börja att lifligare och klarare arbeta sig ut till rediga föreställningar och begrepp så blifver det ett behof, att i ord, talade eller skrifna — uttrycka dem. I vänskapens sköte nedlägger qvinnan dem helst och — naturligt Men då ingen vän, ingen hjertats och själens frände aflockar henne dem, fångar dem upp och conso-

nerande besvarar dem, så blir ofta det hvita pappersbladet hennes förtrogna och stumt men troget förvarar det, hvad deråt förtros. Omgifven af beskyddare, beundrare och vänner (man skilje på *vän* och *vänner*;) hade Ida intet val; hon talade på papperet och här liksom framdeles komme vi att återfinna några fragmenter ur den dagbok hon kort efter denna dag begynte.

"Slöjan är fallen från mina ögon; slöjan genom hvilken världen syntes så leende och som heter illusion."

"Jag påminner mig någon gång ha läst om gamla hedniska folk, som trodde att vissa träd och stenar voro i besittning af någon gudomlig kraft och hemburo dem derföre offer. Man gör så än. Det är penningen man hos mig tillber; jag sjelf är endast stenen, trädet, och den hyllning man visar deråt tillhör den ej. "Guldet har många tillbedjare."

"Men han, hvars namn jag ej känner, som jag ville men ej vågar efterfråga, han är dock höjd öfver de lumpna beräkningarne. En bättre, högre anda råder hos honom och — — — stolt måste den qvinna känna sig, på hvilken han med ömt deltagande ser ner."

"Tom är verkligheten, ängslig och arm i sig sjelf; illusionen fyller och färgar den. I mina ögon synes jag nu som en trädkrona, af hvilken man skrapat förgyllningen. Hvar skall jag söka

guld att åter betäcka den med, sedan sanningen så grymt stal bort det förmenta? — — "Till hvilken har mannen större förbindelser än till den, som lifvat hans känsla för det rätta, ädla och sköna?" sadē min förmyndare, då han i min närvaro första och enda gången yppade sin känslas rikedom. Mannen, hvarföre endast mannen? Skulle ej i denna punkt det besjälade släktets båda hälfter mötas och menniskan blott räknas. Ja, jag känner det i detta ögonblick, och bildande sysselsättningar skola hädanefter förljufva en del af min tid."

För
ligh
si a
ände
hvil
ger
nes
oär
intr
af i
tigt
der
Lee
lif
E
lov
sin

5 KAPITLET.

Det är min princip att just de (bagateller) äro hederssaker.

Kammarherre RÉNAUD LOUIS REDDERHAMN.

För att kunna sätta förutsagda beslut i verkstälighet företog sig Ida att ordentligt indela sin tid, så att hon hade vissa timmar undantagna för detta ändamål. En mästare i ritning — en talang för hvilken hon ej saknade smak och anlag — engagerades och ett litet bibliotek grundlades. Hennes nya sysselsättningar fingo snart för henne ett oändeligt stort behag. De ingåfvo henne ett nytt intresse, som allt mer och mer uppvägde förlusten af illusionen, och som långt ifrån att förjaga glättheten från hennes umgängesväsende, endast gaf deråt en annan, en friskare, jemnare karakter. Leendet trufdes gerna på hennes läppar och själens lif trängde mer och mer fram i blicken.

Emedlertid var Ridderhamn ingalunda kommen "about de son latin" på balen, genom att hafva visat sina vackra händer och tournerat sina fraser så att

"min svåger Excellensen X" gjort parad i hvarannan eller hvar tredje. Få dagar efter den händelsen lät han presentera sig hos Presidentens, och förstod med beundransvärd finesse att göra sig viktig för damerna genom en mängd småtjänster, hvarmed han öfverhopade dem. Var det fråga om ett tapetseriarbete, visste han att genom sin syster "Excellensens Grefvinna," skaffa adresse till den första mönster- och garnhandlare i Paris; var det fråga om att välja klädningtyger, upgaf han till färg och namn det som prinsessan vid det eller det tillfället burit, och knappast var någon toilettekalender synlig i bokhandeln, förr än han hade "den äran presentera" den med anförande af något gynnsamt omdöme af "min svåger Excellensen." o. s. v. Härigenom, och genom en synnerlig behändighet att insamla nyheter för dagen och ledigt berätta dem, felade honom aldrig anledningar till besök och ämnen att göra dem underhållande. Liksom man ur den torra skalkaktiga silkeskokongen förmår utdraga smidiga trådar och sammanväfva dem till en frasande klädnad, ofta till en prydnad öfver en ful människoskapnad, så gifves det också en konst att af torra hvardagsämnen utspinna långa berättelser, hvilka på lika sätt skylä själens brist för uppfattning af något bättre. Ridderhamn gaf sig snart mine af att räknas till husets vänner och Ida, hvilken hans svaga sidor icke undföll, roade sig mången gång

åt hans beställsamhet, vackra händer och "svåger Excellensen." Hon gaf ofta sitt löje luft för Louise Br. som genom sina släktskaps- och vänskapsförbindelser till Selménska huset, och äfven genom sitt milda, af godheten stämplade väsende fästet Idas tillgifvenhet — samt för Stjernsporre, hvilken hon räknade som Louises fästman, och för hvilken som sådan hon ansåg det tillåtet visa en viss förtrolighet. Den sednare, uppmuntrad deraf, fattade också gerna mera tillfälle att ge hugg åt Ridderhamns svaga sidor.

En förmiddag inkom Fru Selméns kammarrjungfru med en kristallskål, i hvilken låg, på gröna friska blad, en ovanligt vacker och saftfull drufklase. Kammarjungfrun visste ej derom mer förtälja än att en främmande betjeut aflemnat den med tillsägelse, att den var för "Hennes Nåd."

Kort derpå syntes Ridderhamn görande sin "excuse" för den frihet han tagit sig att sända en liten drufklase till de nådiga damerna, emedan han hade lyckan veta att drufvor utgjorde deras delice och dessa egde den förtjensten att nyligen vara inkomna från Lissabon i en requisition för hans svåger Excellensens räkning. Ridderhamn hade sjelf, sade han, på morgonen varit närvarande vid deras upptagande.

Under det drufvornas oöfverträfflighet ännu omordades, ankom Stjernsporre. De stodo ännu kvar på bordet i kristallskålen. Bladen som ut-

gjorde deras bädd, upphöjde deras färg och ap-
titliga anblick. Stjernsporre kunde ej vända sina
ögon från dem, det vattnades honom i munnen,
han bröt en och sög med synbar njutning dess
saft. "Nu äro förträffliga drufvor inkomna. Er
emplette i morse Herr Kammarherre var ej indif-
ferent."

— "Hvaba, hvad menar Hr Kammarjunkaren."

— "Jo, jag har haft den äran, se er förut i
dag, fast ni ej blef mig varse; ni var så inbegri-
pen i er commerce och rabatterade så obarmher-
tigt med den stackars bodmamsellen."

— Parole d'honneur, Herr Kammarjunkare —
— Det måste vara ett misstag. — Jag har icke
varit i någon fruktbod."

— "Jo min själ, och par distraction kunde
det icke vara, dertill var ni alltför mycket inne i
det merkantila värfvet, ha, ha, ha. När ni så duk-
tigt prutar som köpare, hur högt skulle ni ej sätta
pris som säljare? ha, ha. Ni hade blifvit ett han-
delsgenie, ha, ha, ha."

— "Ni chicanerar mig, ni glömmet hvad jag
är," sade Ridderhamn förtretad.

— Alldeles intet, om slumpen låtit er födas i
Genua i 15:de seklet hade ni kunnat blifva en stor
man.

Ridderhamn började se blickad ut, och sträck-
te opp sig.

"Hade jag ej," fortfor Stjernsporre haft äran af er bekantskap hade jag gifvit i banko, hvad ni prutade på i rigld för den syperba drufklasen, den var just att comparera med denna.

Ridderhamns förtrytelse tilltog ånyo. Ida gaf Stjernsporre vinkar att upphöra, men det tycktes snarare uppmuntra honom att gå vidare. Fru Selmén sökte föra andra talämnén å bane. Förgäfvés. Hvarje drufva Stjernsporre tog tycktes ge anledning till fortsättning, till dess Ridderhamn afgörande recommenderade sig.

Utsträckande sig i en fauteuil, uppgaf Stjernsporre höga gapskratt, då han fick höra hvarifrån drufklasen förskref sig. "Ta mig tusan känna vi icke nu dess historia," sade Stjernsporre. "Det är klart det är den jag såg honom köpa. Emedlertid gjorde jag min sak ypperligt, riktigt qvickt, som det varit öfverlagdt." Och mellan det han talade hämtade han andan för nya skrattsalfvor, som likamycket röjde belåtenhet med hans egen qvickhet, som löje öfver den stackars Ridderhamn, som nu blifvit snärjd i sin egen fåfängas nät.

Detta Ridderhamns missöde bar han dock med en filosofs mod. Det gjorde ej ens så stort afbrott i gängen af hans tjenstaktighet och uppmärksamhet i Selméns hus som ett komma i meningarne af ett fruntimmersbref. Allt gick, liksom i detta, i fil. Ett bevis derpå torde följande lemna.

Samma afton råkades Ida och Ridderhamn i ett mindre sällskap. Några visiter, som blefvo qvarbudna ökade kretsen, och snart manade de rullande tonerna från ett piano de unga till dans. Ridderhamn nalkades Ida med en riddares galanta manér, och anhöll om första françaisen.

— "Jag dansar icke i afton, jag har hosta, mitt bröst är tungt."

— "Min nådiga, inga bröstplågor förvärras i dans. Françaiserna gå dessutom tout doucement."

— "Jag dansar ej i alla fall."

— "Implacable? En vägran från vackra läppar faller som en börda."

— "Ni är sjelfva försigtigheten, Herr Kammarherre."

— "Min nådiga krossa icke!" Och han räckte henne handen för att föra henne i dansen.

— "Jag har lofvat min gamla faster (läsaren torde påminna sig att Idas faster äfven hade flyttat till hufvudstaden), som är orolig för min hälsa, att i afton icke, om dans komme i fråga, lemna min sylåda. Se der ett giltigt skäl till min förvägran."

— Bah, min nådiga, det löftet kan eluderas; arbetslådan följer med i dansen, je m'en charge. Således är er Tante satisfierad och ni...."

Nu visade sig Ridderhamns vis-à-vis med otålig mine i dörren. En tour af françaisen var redan slutad, Ida fann Ridderhamns förslag roligt

nog, hängde på hans arm den vackraste sylåda i världen, hvars form något påminde om korg, och följde honom i dansrummet.

Med den säkerhet, hvarmed stundom öfverlägsna personer, i medvetandet af sitt företräde, tillåta sig saker, från hvilka vanliga människor gerna afhålla sig i känslan af bristande mod att möta den uppmärksamhet de derigenom ådraga sig, intog Ridderhamn sin plats i françaisen, med den vackra troféen på armen och den ännu vackrare arftagerskan vid handen. Ett sakta sorl af munterhet spred sig bland de unga kavaljererna. De illasinnade visionärerna! de sågo alla en korg i stället för en sylåda. Som nämt är, fantomiserade den en sådan, och grepen gjorde väl sitt dertill, men den påtagliga likheten var dock en synvilla.

Ridderhamn sjelf anade intet ondt, var högst lycklig och upprymd. "Min nådiga," sade han, "egennyttan gör oss fintliga, med fintlighet kan man tournera allt till sin fördel. Ni uppfyller ert grymma löfte till er Tante, och jag har ändå den lyckan att med *er* dansa en française.

— "Med er fintlighet, Herr Kammarherre, fruktar jag, att hvarje löfte endast skulle blifva en chimère."

— Tout au contraire, — men, chimère, tout au contraire. — Hör bara hur lätt och lyckligt jag finner rim till edra ord. Jag märker jag blir helt

poetisk i er närhet min nådiga. Min svåger Excellensen sade väl en gång att jag hade anlag, men manque d'inspiration har jag sjelf ignorerat dem till nu."

I denna ton fortgick conversationen under det öfriga af dansen. Det hände Ridderhamn då, hvad som troligen någon gång händt en och hvar, nemligen att han under den högsta belåtenheten med sig sjelf gifvit de omgifvande största anledninggar till stickande anmärkningar och bitande skämt.

Det är temligen vanligt att personer med medelmåttiga sjäsegenskaper ega en omåttlig inbillningsförmåga i afseende på deras eget värde, och att de liksom målaren, som merändels på en mörk grund framhåller hufvudpersonerna på sin tafla, på grunden af andras svagheter söka göra sina egna inbillade förtjenster så mycket synbarare, eller, till och med, på fältet för en annans nederlag resa sin egen segerfana, om de ock aldrig varit med i striden.

I likhet med dessa begagnade Stjernsporre det löje, för hvilket Ridderhamn utsatte sig, till ett ämne för sitt skämt och sina infall, hvilka i brist af udd dock hade tyngd, och det skratt med hvilket Stjernsporre beledsagade dem gjorde dem mera sårande än de egentligen sjelfva kommo ut med att vara. Stjernsporre höll sig denna afton alltför flitigt eller kanske blott allför märkbart — emedan Louise genom dansen var skiljd från Ida,

som ej mer deltog deri — i denna sednares närhet. Ridderhamn likaså. Han kunde ej länge undgå att känna sig förolämpad af Kammarjunkarens railleri. Och detta i Idas närvaro, till och med under det Stjernsporren en och annan gång skickade henne en förtrolig blick, som vore en complot till å bane! Denna, just denna omständighet förtretade Ridderhamn till den grad att endast hans chevalereska sinne och "usage du monde," förmådde honom hålla contenance för tillfället.

Stackars Ridderhamn! Sista ätteläggen af en gammal familj blef han utan förmögenhet och utan uppfostran vid föräldrarnes tidiga död lemnad ensam i en värld, som fått så stora fordringar på båda delarne. En hans onkel tog honom i sitt hus för att låta honom uppfostras med sina söner. Men här insög han mången gammal fördom som den nya tiden beler. Hans onkel var en rik, förnäm man. Hans söner, bestämde för den militäriska tjenstebanan och uppväxande på en tid, då anspråken på vetenskaplig bildning voro så olika nutidens, blefvo uppfostrade i enlighet dermed. Jagt, ridande och dylika öfningar voro deras hufvudsakliga sysselsättningar. Ridderhamn hade ingen håg för dessa, hvärföre hans muntra kusiner ofta gjorde spe åt honom. Förtrytelsen deröfver, känslan af sitt beroende lefnadsläge och tvånget af den eftergifvenhet, som considerationerna under ett sådant ålägg, gjorde att han

drog sig så mycket som möjligt från deras krets och vände sig till damernas; der blef han beskedlig, lärde sig afteckna mönster och stämma guitarr och trodde sig en högst viktig person. Att studera vapenboken och samla adliga sigill blefvo hans favorit-sysselsättningar, och hans ära var hans namns och familjs höga ålder. Kring denna punkt concentrerade sig all hans stolthet och ömtålighet.

Allt sedan den tid han börjat reflectera öfver sitt öde, hade han tänkt, att ett rikt parti skulle kunna godtgöra hvad lyckan i afseende på förmögenhet mot honom brutit, och sätta en ny förgyllning på sista telningen af den respectabla stammen. Att denna tanke ej långt för detta gått i fullbordan var sannerligen icke Ridderhamns eget fel. Nu hade han sänkt sina blickar till den rika borgerliga arftagerskan, icke betviflande att ju hon skulle anse hans namn och släktskap med Excellencen fullt uppväggande den förmögenhet hon hade att öfverlåta och, vore hon rätt klok, till och med anse sig göra ett briljant parti.

Men, efter förflutna aftonens uppträde, hvad hade han väl att vänta sig? Ett mål för Idas åtlöje! han kände sig sårad, och det från alla håll. Förtrytelse och förödmjukelse satte honom i låga. Redan kl. $\frac{1}{2}$ s var han följande morgonen vid sin toilett.

”Richard, skynda dig till dentisten J— och bed honom för Guds skuld göra sig mödan kom-

ma hit genast, med en ny framtand i stället för den som lossnat. Men säg honom, att ingen tid är att förlora. Köp mig äfven ett par bastanta handskar, som tåla att taga ett duktigt tag med, men se efter att de för all del ej äro grofva på insidan. Allt skall ske fort, ty kl. 9 måste jag vara färdig!" Och precis kl. 9 gick Ridderhamn efter lycklig tandoperation att söka Stjernsporre.

— "Ert förhållande i går afton Herr Kammarjunkare fordrar förklaring och jag *vå-å-går* tillägga upprättelse," började Ridderhamn i det han inträdde.

— "Mjukaste tjenare, var god sitt ned!" svarade Stjernsporre, ej mornad efter den djupaste sömnro. Snart fick han dock förspörja, att det ej var fråga om någon ting mer eller mindre än att — slåss.

— "Min herre," sade Ridderhamn, hackande tänderna, "jag är adelsman och bär en värja för att försvara mig och hämnas hvarje försmädlig chikan!" Den beskedlige Ridderhamn! Gud vet om han dock haft hjerta att fläcka sin blanka Kammarherre-värja med någon sin likes blod.

— "Är det ert fulla allvar att ta saken från denna sida, så vill jag visserligen icke undandraga mig att möta er på hvilket ställe ni sjelf behagar utsätta. Men "tillade Stjernsporre, som hade allt för mycken *savoir vivre* för att så plötsligt vända sina sinnen till döden" tillåt mig dessförinnan få

utsätta ett litet möte hos Ryssviks kl. 11. Jag har dit bjudit några vänner på frukost. Der serveras veritabla bergostron, och på min heder så stora, friska och magnifiqua, att jag aldrig ätit dem ypperligare på vestra kusten. Hummern var slut med gårdagen. En f—ad förlust. Vi kunna der bland våra vänner välja secundanter. Det är alltid roligt att dö i godt sällskap och efter en glad stund.”

Bjudningen blef antagen. Frukosten var munter och räckte till kl. 1, då Stjernsporre och Ridderhamn, arm i arm begåfvo sig derifrån till — sina hem; den ene för att utsträckt på sin soffa med en sultaniskt lång tobakspipa digerera de förtärda ostronen, den andra för att i nummerordning insätta några sigill i sin utomordentligt fullständiga samling.

Chor
i Rid
några
dena
första
st, at
lafi i
af för
rade
itt ö
mildh
ckan
sig ö
ver o
pris
höljig
Schr
till

6 KAPITLET.

”Man talar mycket hit och dit.”

En riksdagstalare 18..

Ehuru de vredens åskmoln, som sammandragit sig i Ridderhamns sinne upplöst sig, som vi sett, i några bleka, oskadliga kornblixtrar, hann likväl denna lilla händelse till Selméns öron. Han sökte första tillfälle att mellan fyra ögon låta Ida förstå, att han ogillade den del han trodde henne ha haft i Ridderhamns förlöjligande. Vid första skymt af förebräelse från Presidentens läppar genombäfvade en lätt darning Idas lemmar, men hon lyfte sitt öga till hans. Det låg så mycken godhet och mildhet i detta, att hon deraf skulle fått mod att erkänna sitt fel, om det varit så stort Selmén ansåg det. Hon kände inom sig, att hon egentligen var oskyldig; att Ridderhamn sjelf gett sig till pris åt löjet och att Stjernsporre drifvit det utom höflighetens gränser. Men hon visste dessutom, att Selmén förut ej rätt väl ”kunde med” sin sväger, till Louises ledsnad, och hon — teg.

— "Jag har ofta märkt," fortsfor Förmyndaren, "att ni något roar er på den stackars Ridderhamns bekostnad; men jag skulle tro att ett annat slags nöje vore er mera värdigt."

— "Jag föraktar Ridderhamn, liksom det usla, och ler åt hans dårskaper!" Ida sade detta med en styrka och en spänning, hvaraf hennes förmyndare ej trodde det fanns ett gry hos henne.

— "Förakta," upprepade han med en moderation som återverkade på henne. "Förakta, det är något starkt."

— "Nej," sade hon djupt och stadigt, jag föraktar honom."

— "Och hvarföre just detta, om jag får fråga?"

— "Emedan han ej är en man, utan en narr, som tillåter sig de lumpnaste barnsligheter för att ge sig och sina små företag ett värde, som han inbillar sig vara något."

Selmén log. — "Hans ålder, hans förhållanden i lifvet, sjelfva hans dårskaper göra honom berättigad till vårt undseende. Dessutom har jag nyss kommit i åtskilliga relationer till hans svåger Excellensen X, och detta gör att jag ännu så mycket mer önskar det ej någon i mitt hus måtte ge honom anledning att finna sig stött."

— "Af mig skall han åtminstone ej hädanefter få det. Jag skall söka undvika honom så mycket som möjligt."

— Ej så min unga pupill! Ett påtagligt undvikande är just det mest förolämpande för oss karlar. Qvinnan, den fint bildade qvinnan måste undvika att visa några företräden eller deras motsatser. Hon måste hafva den angenäma konsten att vara lika mot alla. Se på min hustru! jag vågar anföra henne som ett exempel; hvilken takt, hvilken ledighet, hvilken jemnhet mot alla, och hvilken klanderfri beundran skördar hon ej!"

Då Selmén aflägsnat sig tecknade Ida följande i sin dagbok.

"Uppriktighet och sanning," dessa äro de dygder, som den modersrösten och den milda fadershuldheten först locka våra späda sinne att lyda, men verlden först att öfvergifva. Fördöljande och förställning är dess lära."

"Barn och hundar få vara upprigtiga; männerna äfven. Vi ej en gång negativt i våra missstycken, vår likgiltighet."

"Den hyllning qvinnans hjerta ville bära den ädle, den upphöjde, den liknöjdhet det förakt, hon känner för den ringe, den låge, båda måste döljas. Hon skall le och beständigt le mot alla; så fordrar verlden. Ack det måste åtminstone bli med ett leende så tomt och meningslöst, att det kan bestyrka deras satts, som tro, att qvinnan blott har en half själ."

"Min förmyndare gaf mig sin hustru till mönster. Visst är hon tjusande, älskvärd, leende; men

det förefaller mig som vore det lättare att le åt världen och hvarje dess föremål för den, hvilken liksom hon, kan ega en verld full af glädje i sitt eget hjerta. Lika sanna som sköna förefalla mig dessa Göthes ord: Man muss ein Wesen recht von Grund aus lieben, da kommen einem die übrigen alle liebenswürdig vor."

Ända hittills hade Ida varit ok nng om hvem den unge mannen var, som hon på den förutnämnda balen sett och hört tala med Ridderhamn. Allt sedan hade hon förgäfvets i hvarje större samling sökt upptäcka den ståtliga gestalten, de utmärkta anletsdragen, som bland tusende borde ådraga sig särskild uppmärksamhet. Hon började nästan tro, att han blott gjort ett kort besök i hufvudstaden och redan lemnat den, då hon på en middagsbjudning blef honom varse bland gästerna och hörde honom presenteras som Löjtnant Bernfels. En stilla brand tändes på hennes kinder. Samma lugna, kalla, öfverlägsna ton, som rådt i hans samtal med Ridderhamn stämplade äfven hans väsende och manér. Vid bordet blef han Idas granne. En aldrig förr erfaren förlägenhet liksom lade hela hennes varelse i stelhetens boja. Det föreföll henne som hon endast fann alltför platta, hvardagliga ord till svar på hans tal, men som hon ej kunde tillstymnia några bättre, fingo de gå för sig, och hon tänkte snart med en viss stolt

förnøjelse att de måtte vara dugliga nog, emedan hennes granne så ofta påkallade dem.

För att återigen göra läsaren bekant med Bernfels's tankar om sin — hvarföre icke sina grannar? — ty han hade naturligtvis en på hvardera sidan, så torde vi få tillåta oss att anföra ett litet utdrag ur ett bref till en hans vän.

Ernst Bernfels till Fritz G.

St. d. 18..

Du förebrår mig försumlighet i afseende på underrättelser om stora världens nöjen. Du säger dig derigenom, i din enformiga landtlefnad, ha väntat dig någon *angänäm* förströelse. Du väntar dig en större verkan af skuggan än själfva kroppen förmår åstadkomma. Du vet jag hatar dessa så kallade nöjen; derföre söker jag under denna tid, då viktiga angelägenheter uppehålla mig här, ej allenast att undvika alla nya bekantskaper, utan till och med en stor del af de gamla för att såmedelst undkomma denna rad af sonpéer, dinéer, m. m. hvartill visitkort äro inträdeskort. De offentliga nöjena äro de enda jag sökt. Hvad jag dock af de förra sednast uthärdat må till reparerande af min öfverklagade försumlighet anföras. Jag var i dag på middag hos Tr... Middag, hvad mer? alla middagar äro ju lika? Ett öfverflöd, en förfining i mat och dryck, som gör värdinnan ära, gastronomen njutning och den måttlige — plåga. Den enda förfriskning denne sednare

kan hoppas är af sina grannar. Jag blef naturligtvis placerad mellan tvenne damer. Den ena af dem påminde ovillkorligen om Coronei dotter i den mythologiska fabeln; anropande Minervas huldrikhet blef hon af denna förvandlad i en kråka. Till min olycka ville ödet att jag skulle vända mig till henne med denna fråga: "Ni har hört Fru Bishop, förmodar jag?"

— "Åh bevars, ja! jag bevistar nästan alla concerter."

— "Och tycker, om jag får fråga?"

— "Mycket, ofantligt!"

— "De skottska balladerna förtjusa."

— "Jag ber om förlåtelse, icke mig. Det är ju små stumpar, sådana man kan få höra af hvarje liten kammar-röst. Nej arierna ur Tancred och la Gazza ladra voro superba. Jag tycker om det gigantiska, det titaniska i musik; i Rossinis musik! det lyfter själen på utsägliga vingar till alldrig attrapperade regioner! Men, apropos, ni hörde väl obeskrifligt vacker musik på er resa i Italien, detta musikens förtjusande hemland? Jag har helt nyss läst A—s resa i detta land; rätt smånätt skrifven. Gud, hvad jag blef förtjust öfver Pastas villa vid Comersjön! Så lätt, så luftig, en stelnad musik! Jag tycker om det lätta, det luftiga i architectur, utom i kyrkor, de måste vara groteska, bastanta efter de skola rymma så mycket folk."

Lik en lavin, som en enda vindflägt nedrycker, störtade hennes konstdommar löst och krossade i farten alla föremål, som kommo i dess väg, ja, ända till "sens commun."

Men lönar det väl mödan att spilla tid och, jag må väl tillägga bläck att uppteckna dessa ömkligheter, som verkligen kommo mig att vändas. Hvad finnes väl eländigare än qvinnan med sin skefva bildning och sina omåttliga anspråk? Skall hon då aldrig upphöra att plåga oss med dessa? Skall hon alltid vara ett efterblifvet slägte på bildningens väg, för svagt att följa oss, och för kortsynt att mäta våra försprång? Onyttiga frågor! Det är dessutom ej dessa, ej min egen själs utgjutelser, det är mina *nöjen*, som böra bli ämnet för mitt bref. Nå väl; efter denna tortyr vände jag mig till min andra granne för att hämta hvila. Denna var Mamsell Willmer, en rik arftagerska och detta årets vinterblomma inom den sällskapskrets, hon tillhör. Mången skönhet af ringare ordning har den nyhetslystna hopen satt i rop för några månader. Hvad som hos henne likväl frapperade mig, var hennes ovanliga anspråklöshet, som kanske genom den skarpa motsatts dertill, som min andra granne visat, så mycket mer behagade mig. Inga utsökta ord, inga fraser kommo öfver hennes läppar; men en ljuf och ren stämma förskönade hennes tal, som ofta åtföljdes af en vacker rodnad. Den medfödda blygheten hade ej

ännu gömt sig under den slöja med beräknade draperier, som verlden påhänger qvinnan. Hvad är denna slöja? en förklädnad eller en prydnad, en larf eller en fjärilsvinge? Visst är dock att vi med nöje se naturen, den rena, oskyldiga, kasta den åt sida — — — Men åter blandar jag idéerna ur min inre verld med bilderna af den yttre. Det är nog. Med deserten och tacksamhetsskålen för värdinna och värd var middagen slut och jag åter på fri fot. I öfvermorgon skyldighets-visiten. Snart hoppas jag få teckna p. p. c. på mina kort.

Din redlige

Ernst.

Denne alla soupéer, dinéer, nya bekantskaper, m. m. undvikande, att ej säga hatande, Ernst Bernfels's namn befanns händelsevis en vacker afton på ett af de kort, som utgjorde recetten i visitlådan på tamburdörren i President Selméns våning. En lätt rodnad öfverfor Idas kinder, då hennes blick föll på det kortet. "Löjtnant Bernfels!" sade Presidenten, "det var rätt roligt, att han ändtligeu besvarat min ofta gjorda önskan, att få räkna honom bland bekantskaperna af vårt hus."

— "Han ser rätt hygglig ut."

— "Äfven det, min lilla Marianne, och är en högst förtjenstfull ung man; kanske något excentrisk. Vi måste med det första se honom hos oss."

Och det dröjde verkligen ej länge, innan han blef synlig i Presidentens gästfria och angenäma hus. Ridderhamn hade efter sitt sista äfventyr åter kommit sig före igen och fortsatte der sina besök med lika takt och trägenhet som någonsin. Han bredvid Bernfels tog sig ut ungefär vid jämförelsen som en tam orre bredvid en örn. Ida märkte, eller trodde sig märka, att hennes förmyndare gaf akt på hennes uppförande mot Ridderhamn, isynnerhet då dennes svåger var närvarande, hvilket ålade henne ett tvång, som från ömkan öfver hans narraktigheter förde henne till en känsla af plåga vid hans närvaro.

En afton då ett litet sällskap, och deribland Bernfels och Ridderhamn, voro samlade hos Selméns föll talet, bland några af herrarne, som samlat sig vid ett fönster, på Miss Martineaus ädla bemödande för de Amerikanska slafvarnes frigifning eller förmildrade belägenhet. "En barnslighet! mente Stjetnsporre," Hvad tusan skall fruntimren lägga sig i sådant! ha, ha, ha."

— "Det är sant; det är ganska sant! Med verklig urskiljningbedömdt, Herr Kammarjunkare," instämde Ridderhamn.

— "Ni är ej af vår tanka, Herr Löjtnant, det säger mig ert utseende. Låt höra eder!"

Bernfels svarade endast med detta leende, som kröker öfra läppen till ett uttryck af förakt.

— "Damerna få ingalunda blanda sig i sådana der saker! är ogörligt.

— "Det hör dem alldeles icke till. Man kan just bli sjuk deraf, ha, ha, ha! Blif vid er båg-söm, edra band! Det är just min egen princip."

Selmén, som närmat sig, för att afhöra samtalet, sade med den vanliga angenäma glättighet, som lifvade hans sällskapston: Nå Herr Löjtnant! uppträd då som damernas riddare och anför något till deras försvar!"

Här må få anmärkas att, churu detta samtal fördes på temligt afstånd från fruntimrens krets, och troligen utan all tanke på att uppfattas af någon derifrån, fanns dock ett öra, ett sinne, som ej lät något ord deraf undfalla sig, och det var Idas. Med spänd men omärklig uppmärksamhet lyssnade hon dertill och gaf Louise en vink att göra detsamma.

— För min del, "sade Bernfels," tror jag visst icke, att qvinnan är skapad för småheterna, utan att hon skapat dessa för sig, och kan hon lyfta sig deröfver, så gerna för mig.

— "Aj, aj, Herr Löjtnant! ert försvar är mer krossande än de andra herrarnes anfall! Jag lärer väl då få uppträda ensam, och jag erkänner" — det ytliga leendet försvann härvid ur Selméns ansigte, men dess uttryck blef dock ljusare — "att ag egnar qvinnan min djupa aktning, hvarest hon handlar i välgörenhet och frid; denna aktning kan

ej förminskas af storheten af det mål hon fattat. Det må vinnas eller ej; det var dock en ren, en kärleksfull idé, som fyllde hennes hjerta; något högre har ej hon att hinna."

— "På min heder, ett rätt grundligt försvar" sade Ridderhamn, under det han betraktande sina händer jemkade manchetterna.

— "Men, min sväger, förutsätt att fruntimren komme upp i sådana der absurditeter, hur skulle det väl komma att se ut i våra salonger och våra hus sedan; hur skulle de komma att uppfylla sina pligter mot oss?"

— "Må vi ej heller glömma våra mot dem! Deras belägenhet i lifvet, deras anlag och intellectuella förmögenheter äro af så olika beskaffenhet, att vi böra medgifva deras verkningsförmåga någon utvidgning ur den trängre husliga kretsen; dock med bibehållande af de gränсор naturen föreskrifvit, i det hon gjorde qvinnans sinne mildt och hennes hjerta älskande."

Nu sprungo dörrarne till ett yttre förmak upp och Hans Excellens X. anmälde. Presidenten påsatte sitt förra leende och sin hela salongshållning. "Vi böra vara damerna rätt förbundna, att de vilja afskaffa andra bojor än de ljufva frivilliga," tillade han skämtande i det han aflägsnade sig för att gå Hans Excellens till möte.

Denne var nådig och leende, tog efter en stunds förlopp sin plats i damernas krets och tyck-

tes finna sig väl. Ridderhamn såg "un peu ane-anti" ut i sin höga svågers närvaro och bød Bernfels på ett parti schack. Bernfels antog utmaningen. Hans drag voro raska och bestämda, oakadt han, under Ridderhamns långsamma och till utseendet högst viktiga uträkningar, deltog i de samtal, som fördes omkring honom.

"Hvad nu, säger ni schack och — — matt? utropade Ridderhamn helt förbluffad.

— "Rädda er om ni kan. Jag ser ingen undflykt.

— "Omöjligt! hästen förvarar de båda svarta rutorna, bonden den hvita och ni anfaller från venster med hvita löparen.

— "Nå, Ridderhamn, hur står spelet? Illa om jag ej bedrar mig! sade Hans Excellens, närmande sig de båda spelande.

— "Jag är matt, Hans Excellens. Men, förlåt mig, det kallar jag ignobelt speladt, Herr Löjtnant, ni lät er drottning stryka på kuppen."

— "Hon bör räddas hur det än går, ty hon är spelets bästa docka, lärar oss ju Tegnér!" behagade Hans Excellens nådigt anmärka.

— "Men ändå blott en docka och gjord för spelets vinnande," genmålde Bernfels.

— "Jo, min Herr svåger, jag fruktar du här ser din mästare."

Ridderhamn anförde, hur han en gång med erkänd öfvervigt spelat med, ja till ock med vun-

nit öfver Konungen af Danmarks sjelfve Kammarherre; huru han var öfver all misstanka af en så "bornerad" åsigt af spelet, som den att ge drottningen till pris, och att han ej skulle ha utsatt sig för den fatala "katastrofen," om han ansett det "possibelt."

— "Behagar ni återtaga de tvenne sista dragen för att komma i samma ställning som innan ni hotade min, som ni nu funnit, förrädiskt utbudna drottning? frågade Bernfels.

— "Innan jag hotade den — hm, det var just derigenom jag räknade på öfvervigten. Men jag märker nu, att jag borde anfallit med löparen. Jag antar ert anbud."

— "Som ni behagar! Så här stodo pjecerna, tror jag."

— "Alldeles så, jaha; och jag vill slå vad, att jag vinner!"

— "Tillåt mig göra er uppmärksam derpå, att utgången i alla fall är oviss."

— "Må vara, men det tror jag icke! Hvad vågar ni?"

— "Några dussin boivinshandskar, om ni behagar, för fruntimmershänder det förstås."

— "Mjukaste tjenare, sade Ridderhamn, stött öfver den pik han sjelf ådragit sig genom den parad han under hela spelet gjort af sina händer, under det han med lyftadt lillfinger, spetsade fingrar

och sirliga rörelser alltjemt figurerat dermed öfver piëcerna.

"Serveradt!" hindrade de täflande att återtaga spelet.

Då Excellencen, som täckts bejaka den älskvärda värdinnans anhållan om äran att få se honom stanna till soupéen, lemnade de båda spelande för att intaga sin plats bredvid henne, blef hennes första fråga naturligtvis den tillfället erböd: "Är Ers Excellence road af schackspel?"

— "Slutdragen, min söta Fru Selmén, slutdragen roa mig rätt mycket. Som ung hade jag visserligen en tid någon passion, till och med, för det spelet; men nu har jag icke tid att fördjupa mig i de djupa beräkningar spelet erfordrar; men att se då allt är förberedt och katastrofen skickligt utföres, är alltid rätt intressant. Jag är just nu litet nyfiken att få se utgången för min svåger."

Under soupéen fattade Ridderhamn postö bakom Idas stol. Långe flödade svadan af hans riderliga tunga för slutna öron. Men då Selmén närmade sig, räckte hon med förekommande artighet den lycklige Kammarherren ett läckert stycke hjerpe, och då hon trodde sig läsa belåtenhetens uttryck i Presidentens ansigte, var hon färdig att sockra på saltgurkan, om ej Ridderhamn undanbedt sig det, försäkrande att hon hade nog sötma, då den blifvit gifven af hennes hand.

Snart lemnade dock Ridderhamn sin plats, då han hörde att frågan om några adliga familjers introduktion på Riddarhuset och härledningen af deras namn och vapen var å bane bland några af herrarne i hans grannskap. Här var Ridderhamn inne på sitt fält. Till honom kunde man vända sig. Han var en talande riddarhusmatrikel, och han hade på långt när icke sagt allt hvad han visste, då ringen glesnade kring honom och hvar och en tog sin hatt för att gå. "Det var skada," sade Ridderhamn till Bernfels i det de förbigingo det kvarstående schackspelet, "att jag måste lemna fältet då jag var nära att bli segrare."

— "Jag gladdede mig, att få se dig som sådan" sade Excellencen, som hörde hvad han sagt.

— "Men jag måste beklaga, att jag ännu eger några tvifvelsmål," genmålde Bernfels.

Denna oafgjorda strid, men ännu mer Excellencens nöje af slutdragen, ingåfvo Fru Selmén efter hans bortgång den artigaste tanke i världen. Det oafgjorda partiet skulle af lefvande pjecer utspelas. Spelet förvarades i samma ställning som de spelande lemnat det; derefter skulle det nya uppställas. Fru Selmén meddelade förslaget åt sin man, som med en kyss på hennes ljusa panna be-seglade en compliment öfver hennes älskvärda uppfinningsgåfva. Louise och Ida valdes till drottningar, under det de sjelfva, okunniga om sin

upphöjelse och skilda från öfverläggningarne derom, sammanspråkade om helt annat i Idas rum.

— "Följde du hela samtalet i afton, angående qvinnans tillåtna rörelse-omfång?" frågade Ida.

— "Åh ja, men intet riktigt."

— "Min förmyndare, o jag ville fallit till hans fötter och med mitt hjertblod upptecknat hvarje hans ord!"

— Jag förstod dock ej allt, han sade att qvinnan bör vara god...

— Men han sade ock att hon får vara stor. O, jag känner det, ej denna bleka godhet af matt efterlåtenhet, ej det ytliga jollret kan vara mig nog. Jag erkänner det, jag skulle vilja gå öfver på de tillåtna utvidgningarne och på dessa bli högre än ...

Ida, hur vill du att qvinnan skulle bli hög?"

Ida lade handen öfver ögonen liksom för att utestänga inflytandet af alla yttre föremål och endast vända blicken inåt: "Jag ville älska någon eller något," sade hon rodnande; "men upphöjdt, ädelt och ljust måste detta föremål vara; Jag skulle kunna se *upp* till det och lyftas af dess storhet, men ej — krossas." Vid dessa sista ord var det som en mörk tanke grumlat det uttryck hennes ansigte burit under det hon talat.

— Älska, ack, det är ingen lycka om och Louise fästade på Ida en djup, smärtsam blick, men full af så mycken ömhet att ingen skymt af

förebärrelse kunde förmärkas genom tårarne, som fyllde den.

— "Om? hvad mer? Säg ut Louise! Något pressar ditt hjerta."

— "Om den vi älske — — vänder sig — — till — — en annan."

— "Hvad menar du Louise, du skulle erfarit detta?"

— "Du frågar; du borde likväl vara minst okunnig derom."

— "Dina ord bli mig gåtor! Skulle din — — skulle Stjernsporre?" ...

— "Älska dig," sade Louise och föll snyftande om Idas hals. Denna ömhetens vanliga åtbörd, den frånvaro af all annan bitterhet än smärtan som åtföljde denna beskyllning, uppfyllde Ida med djupt, innerligt medlidande för den stackars Louise.

Ida tog den gråtande i sin famn, satte henne med hufvudet lutande mot sin axel i soffan och sökte intala henne, med samma öfvertygelse som hon sjelf hyste, orimligheten af denna förmodan. Louise anförde som skäl dertill Stjernsporres ständiga och alltför synbara bemödande att söka Idas sällskap och denna sednares större förtroelighet i sitt umgängessätt mot honom än någon annan karl.

"Louise," började Ida med förtrytelse, men denna känsla lade sig snart i medvetandet af hen-

nes öfvervigt öfver den olyckliga anklagande, och hon fortfor med mildhet, "bästa Louise, inser du ej att häri ligger motsatsen af hvad du tror dig finna. Derföre att vi så ofta träffas tillsammans, ser du Stjernsporre ej sällan i min närhet som i din, och om jag någon gång visat honom en större otvungenhet än andra, så Louise, var öfvertygad om att det är blott egenskapen af *din* vän, som varit orsak dertill. Var trygg, du har ingenting att frukta!"

— "Den förbisedda är skarpsyntare än den"
— — — en snyftning qväfde orden och hindrade henne att fortsätta.

— "Och du skulle kunna tänka något så lågt om honom och ej slita ditt hjerta från honom, ge det till pris åt hans otacksamhet? nej, Louise, nej!"

— "Jag lider så mycket mer."

— "Arma qvinn, hvars svaghets styrka endast är att kunna — lida! För andra gången tillsades, att vagnen väntade för att hemföra Louise. Hon svepte kappan öfver sitt beklämda bröst, drog väderhufvan öfver sina tårfyllda ögon och aflägsnade sig.

Ida vakade en god del af natten med tankarne på sin arma vän. Hennes första tanke följande morgonen var att besöka henne, men Fru Selmén underrättade henne derom, att Louise vore att förvänta på f. m. för att rådgöra angående kostumeringen till drottning i schackspelet. Fru

Selmén hade nemligen redan i hiljett utbedt sig och erhållit löfte om hennes biträde till denna röl för sin plans verkställighet, och hoppades nu att Ida villigt skulle gå in derpå. Hon var dock af flera skäl, som småningom skola komma i dagen, ej dertill hågad, och undrade något på Louises beredvillighet, efter den sinnesstämning, i hvilken hon lämnat henne föregående aftonen. Hon gjorde alltså invändningar för att undkomma, men Fru Selmén visste att ställa sin begäran så förbindande att den döfvade alla sig möjligen uppresande: *nej*. Slutligen måste Ida tillstå, att hennes kassa ej för närvarande tillät omkostnaden för en sådan drägt, och att hon ej före den vanliga tiden ville besvara sin förmyndare med någon begäran i afseende derpå.

-- "Hvilka skrupler! Enfalden från landet klär dig dock förträffligt, till och med som drottning!" och Fru Selmén kastade sig leende och sjelfsvåldigt i soffan, betraktande Ida med en underlig blandning af ironi och vänlighet i sin blick. "Det der lapprit skall jag nog ställa till rätta."

Någon timma härefter inträdde Presidenten i sin myndlings rum, öfverraskande henne i ett ögonblick då hon önskade ingenting mindre än sin förmyndares närvaro. Hon stod med ansigtet vändt mot dörren, så att ljuset från fönstret der midtemot klart föll på en skön oljetafla, den hon höll i handen och som föreställde ett nordiskt vinter-

stycke. Den kyliga luften, det isbelagga vattnet, de kala träden och frusna menniskor och djur — allt var af penseln så sannt, så troget återgifvet att man i dessa stelnade föremål tyckte sig se det slumrande eller kämpande lifvet. På bordet bredvid låg, i det papper, som utgjort convolutet kring taflan denna vers af Lamartine, skrifven med en rask men ovårdad stil:

— — — — "Et c' est là qu' est mon coeur!
Ce sont là les séjours, les sites, les rivages
Dont mon ame attendrie évoque les images,
Et dont pendant les nuits mes songes les plus beaux
Pour enchanter mes yeux composent leurs tableaux."

Härunder syntes åter med en finare stil: "Må tacksamheten få offra, hvad ömheten gaf!"

Ida fästade sina blickar ömsom på målningen, ömsom på det skrifna med ett uttryck, som för-rådde mer än det intresse det förnas konstvärde eller det sednares poetiska skönhet kunde väcka; en ljuft innerlig känsla afspeglade sig deri.

Det var härunder Selmén inträdde. Ida väcktes som ur en dröm af hans ankomst; taflan föll henne ur händerna och hennes förvirring var alltför märkbar att icke varseblifvas af hennes förmyndare. Efter en kort ursäkt för sitt oväntade inträde i hennes rum sade han med mildt allvar: Som er far anförtrott åt mig att efterträda honom i hans pligter mot er, torde äfven den åligga mig att leda er oerfarenhet och varna för sådana obe-

tänksamheter, till hvilka ett allt för godt hjerta möjligen kan ha sin del. Ni kan icke deltaga i ett litet nöje, som min hustru med sin älskvärda finess uttänkt, af brist på medel till utgifterna derföre, ehuru ni likväl för ganska kort tid sedan mottog en rätt anseelig summa.”

— ”Utan denna oberäknade utgift skulle jag också icke ha fallit er besvärlig före den vanliga terminen för min kassas förstärkning, och ni således ej haft skäl att förebrå mig några öfverflödiga utgifter.”

— ”Öfverflödiga utgifter; hvem har väl nämt detta. Er enkla smak, ert flärdfräa sinne afhåller er från många utgifter, dem de flesta med eder förmögenhet skulle göra. Men så mycket mer förundrar det mig, att så betydliga summor, så hastigt kunna löpa bort; 300 R:dr på kortare än 3 månader. Någorstädes måste de dock tagit vägen. Edra mästare betalas'dessutom.”

— ”Vägra icke min önskan att undslippa deltagandet i dockspelet, det roar mig alldeles icke, och sedan skall ni ej ha skäl till förebräelser mot mig!”

Intet så min unga vän! Det skulle i alla fall ingenting ändra af det väsendtliga i den sak, hvarom jag kom att tala med er; men dessutom skulle det vara skada att tillintetgöra Mariannes täcka plan och fina belevade uppmärksamhet för Excellencen X. Jag hoppas att ni ej med miss-

nöje upptager mina råd för en klokare hushållning.”

Men innan han kom rätt djupt i detta kapitlet, föllo hans ögon på taflan, som låg på bordet, och han betraktade den uppmärksamt: ”Ett förtjusande stycke! Det är vår svenska vinter i dess ödslighet och dock — poesi! Denna tafla skulle tillhöra er?”

— ”Ja den tillhör mig.”

— ”Jag vet ni älskar målning; kanske deponerar ni derpå?”

— ”Ja, . . nej, åh nej,” och någon förvirring lästes i Idas ögon, som undveko att möta sin förmyndares.”

— ”Af hvilken mästare är detta arbete?”

Idas förvirring tilltog nu allför synbart. ”Gör mig ej denna fråga!” ”Tillåt,” sade hon med bedjande röst, ”tillåt att jag förtiger allt som sammanhänger med denna tafla, och lofva mig att för ingen, ej en gång för Marianne, nämna ett ord derom!”

— ”Ni begär mycket. Men hvad betyder denna begäran, Ida, af en ung flicka?” Han tog härvid med faderlig ömhet hennes hand. En hög rodnad uppsteg på hennes kinder. Efter att en stund hafva fixerat henne sade han: ”Om ett varmare intresse har någon del deri, är en sak, hvarom jag väl icke har någon rätt att fordra ert förtroende, men väl att bedja er vara på er vakt,

kanske mot ert eget hjerta. Den fullkomliga likgiltighet ni visar alla unga karlar vore, vid er ålder, kanske ej naturlig om . . . Men, ännu en gång, var på er vakt! ty — och dervid har jag, i följd af er salig fars vilja, äfven något att säga — er hand skall, *får* ej tillhöra en". . . .

— "Var lugn, min förmyndare!"

— "Dessutom, verlden, hon är hvarken eftergifvande i sina fordringar eller ursäktande i sina omdömen. Det är nödvändigt att i *allt* påminna sig hvad man är henne skyldig."

— "Så vida jag vet hvad jag är skyldig mig sjelf, vet jag ock hvad jag är henne skyldig?" sade Ida, i det hon reste sig och med stolthet gick mot andra sidan af rummet, "Är detta från samma läppar, som i går så skönt talade om qvinnans rättigheter? Tro ej att ett ord deraf undföll mig eller nånsin skall undfalla mitt minne! Det var vackert, det var sant, hvad ni då sade!"

— "Min unga myndling måste dock erkänna, att mellan det, hvarom då och nu var fråga är en himmelsvid åtskilnad. Det gifves förhållanden, vid hvilka intet undantag eger rum och inga friheter få medgifvas."

— "Låt vara! men då man kan tänka så ädelt, så upphöjdt öfver vårt värde i allmänhet, är det väl rätt att i hvarje enskildt fall hysa ett mistroende, som alltid skall lägga en förnedrande boja på våra handlingar?"

— "Misstroende, bästa Ida; jag märker att ni gerna tar sakerna från deras strängaste sida. Här är ej fråga om misstroende, blott en varning för er ungdom att vara på vakt mot er sjelf och verlden; på det hvitaste skönjes lättast en skugga."

— "Och likväl . . . dock — — befria mig från deltagande i schackspelet!"

— "Ah, det skulle bedröfva Marianne, det hoppas jag ni ej skulle vilja."

Ida måste alltså slutligen foga sig efter Mariannes önskan. Då hennes förmyndare lemnade henne, hvilade i hennes hand en penningesumma, hvilken varit tillräcklig att för längre tid, genom betryggande mot nödortfens behof, sprida glädje inom mången lidande familj. Ida kastade den från sig lika föraktligt som man bortkastar en almanach för ett förflutet år. Hennes blickar föllo åter på taflan och hennes känslor togo en riktning, hvars upptäckt, bäst kan ske genom framläggandet af de blad, öfver hvilka hon i matta skuggor lät dem framkallas.

Ur Idas dagbok.

"Lifvet är en dag," säger en författare; hvarföre icke också: en dag är lifvet. Dess rena, ljufva morgonglädje, hur snart skingras den ej af kylande vindar eller uppblandas med bittra tillsatser? och för aftonen — en utklädd docka, som efter andras beräkningar måste skrida fram eller tillbaka på den utritade platsen."

"Att äfven han, den ädlaste, den upphöjdaste, delar lika med den lumpna hvardagsmenniskan den förringande benägenheten till misstroende, — — — misstroende? hur förklarade han det sjelf? och dock hur sårande af — honom!"

"Det är då kvinnans öde; man låter henne på långt håll se sin frihet genom fördomarnes galler, men hon märker vid första steget, att dess trådar äro jernspunna."

Louises ankomst afbröt Ida och öfverläggningarne för kostymeringen företogos. Svart eller hvitt gafs Ida att välja. — "Hvitt! emedan jag hellre vill uppoffras i första draget än kanske planlöst och tafatt stå instängd i den sammandragna massan af de svarta pjecerna."

Denna viktiga sak var alltså afgjord och Louise recommenderade till hennes tjenst, den af henne ofta anlitade symamsell Henrika, såsom särdeles skicklig för fantasi-drägter, och lefvade skicka henne till Ida.

— "En hvit rik fantasi-drägt," var Idas beställning af henne.

— "Att begagna till hvad?"

— "Som drottning t. ex."

— "I hvilken smak eller stil befaller ni den?"

— "Det vet jag ej; kan ni ge mig något förslag?"

Henrika tog en blyertspenna och ett papper, som lågo på bordet, fästade en stadig, uppfattande blick på Ida och började derefter teckna.

Derunder antog den unga sömmerskans ansigte ett alldeles eget uttryck. Hvarje dess drag liksom stannade i ett själlöst lugn, men det var något som visade, att själen vändt sig inåt i åskådning.

"Är detta i er smak?" frågade hon slutligen i det hon framlade papperet för Ida, som öfverraskades af den mjukhet, rundning och lätthet, som, nästan förrådande artistens hand, visade sig i denna hastigt gjorda och blott med några skuggstreck belagga teckning. Vid dess förevisande för Fru Selmén utropade hon: "Det är ju ditt eget porträtt Ida, till figur och anletsdrag!"

Dräkten gillades fullkomligt, den var rik och präktig, och Fru Selmén önskade allenast, att den i verkligheten måtte fullt motsvara hvad man af teckningen lofvade sig.

"Ert namn och er boning?" frågade Ida.

— "Ström, boende i huset N:o o på Ladugårdslandet."

— "Ström, Ström? Ni skulle vara" — — Ida hejdade sig och skiftade färg. "Jag torde framdeles komma att behöfva ert biträde och hoppas att ni ej måtte vägra mig det," tillade hon med en röst, som hade något som mer tillhörde en bedjande vän än en kund.

7 KAPITLET.

Nu är att säga huru,
TEGNÉR.

Hoher Sinn liegt oft in kinds'chem Spiel.
SCHILLER.

Dagen var inne. Det lefvande schackspelet stod uppståldt, oakadt det tillintetgörande slag, som nyss hotat det, genom ett, från den hvite kungen i yttersta minuten ankommande återbud, föranledt af ett lika oförutsedt, som giltigt skäl. Fru Selmén blef hjertängslig, gret och strök sin panna med eau de cologne; hennes man var för artig och ömsint att ej stilla hennes sorg med löftet att sjelf ikläda sig skruden, och effecten af det hela förloerade i sanning ingenting derigenom. Annordningen var ytterst smakfull och elegant. Den rutade fyrkanten som skulle föreställa schackbrädet, omgifven af en låg, med blommor genomvirad balustrad, som på hvarje sidas midt lemnade en öppning, omgifven af höga blomsterväxter, för de afträdande — var i anseende till sin rymd för-

träffligt afpassad för anblicken af det hela i sin sammanhållning och af hvarje figur — må denna benämning få tjena i stället för piece — särskildt,

En rad unga gossar af lika storlek, klädda i den aktade dalkarlsrocken föreställde de hvita bönderna, och en annan, i den nätta, och åtminstone i Vermland välbekanta Gössehäradsrocken de svarta. Konungarne i svart och hvit hermelinskantad mantel, med gyllene krona på hufvud och svärd i hand; drottningarne, med deras rikt draperade klädnad, kronor af juveler och liljor samt rosenlindade spiror; löparne i nätt utstyrda dräkter, och ändtligen hästarne och tornen, oaktadt deras formliga oformlighet, bidrogo på olika sätt till en praktfull och pittoresk ensemble; och det ymniga ljusskenet från kandelabrarne i fyrkantens hörn och ljuskronan midt öfver fullbordade att göra anblicken förbländande.

Fru Selmén var förtjust öfver att allt lyckats så efter uträkning väl. Hans Excellence såg högst frapperad ut öfver den artiga tillställningen, sade Fru Selmén de vackraste complimenters fulla af "charmant idéer," "beundransvärd smak" och lyckligt utförande." Ridderhamn, som hade vadet i minne, talade något om guinéer, pund och, jag tror om de vises sten, men verkligen ej ett ord om Boiviner. Bernfels fann detta spel för nobelt för hvarje annan vinst än äran.

De tvenne, för de spelande anbragta, upphöjda platserna intogos nu af dessa. Ungefär mitt på schackbrädet — jag vet intet annat ord derför — stod den hvita drottningen (Ida), skön, högväxt och prydd med behagens herrskarmakt, hotande ett torn men tillika utsatt för ett anfall både af hästen och den svarta drottningens löpare (Stjarnsporre). Bernfels, som i det parti, hvars fortsättning detta var, fört de hvita pjecerna, hade gifvit henne denna ställning för att leda sin motspelares uppmärksamhet på hennes undanrödjande, hvarigenom dennes för försvar sammanhållna pjecer skulle skingras och väg bli öppen för anfallet mot hans kung.

Fördelen af att ge drottningen till pris var ännu påtaglig men Bernfels förde henne i säkerhet.

— "Det ger en bättre tournure åt spelet," sade Ridderhamn, såg betänklig ut, spelade i luften med fingrarna och — slog en bonde.

Kort derefter skickade han dock ut drottningens löpare att ravagera, han tog en häst och hotade ånyo den hvita drottningen. Bernfels ögonbryn drogos samman, ett djupt veck tecknade ett mörkt skuggstreck deremellan och en kufvad flamma lyste i hans blick. "Er löpare må få äran att vara sin egen höga herrskarinnas vakt," sade han, i det han mötte anfallet med ett annat mot den svarta drottningen, hvilket endast af hennes löpares mellankomst kunde afvändas.

Ehuru med ständigt nya förluster räddade han sin drottning mot hvilken Ridderhamns anfall synnerligen tycktes rigta sig och undvek ehuru alltid underlägsen den afgörande verkan af sin motståndares öfvervigt, till dess hans (Bernfels's) "roi depouillé," vid sidan af sin drottning var "pat" och partiet "remis."

Oaktadt denna oafgjorda seger gnuggade Ridderhamn sina fina händer i fröjd öfver sin triumf. Bernfels deremot försäkrade Ida, att det nederlag, ur hvilket man lyckas rädda det dyrbaraste, anser man sjelf som en vinning. Stjernsporre beklagade åter under tunga, tröga och osmakliga allusioner sitt olyckliga öde under spelet. Med en blick, i hvilken stolthet och förakt blandade sig, afbröt Ida det skratt, hvarmed han nu, som vanligt, beledsagade sina qvickheter.

— "Sköna drottning," sade han till Ida, då han, efter att ha följt henne in i kabinettet som nu var tomt på menniskor, befann sig allena med henne, "sköna drottning, hvilken stränghet, grymhet — — jag hade hoppats — — mitt hjertas ömma låga — — outsägliga kärlek!"

Med värdighet bad Ida honom försköna sig för uttryck, som ej allenast förolämpade henne utan ännu mer en person, som borde vara honom af högre intresse.

— "Intresse, ack, Herre min Gud, intresse! men hjertat — — o, vackra förtjusande Ida! den

godhet — förtrolighet — företråde ni ibland tyckts visa mig har gjort mig djerf". . .

Idas förtrytelse härvid skärpte kanske något mycket hennes förklaring öfver hans misstag, och lät honom finna den anledning som kunnat föranleda dertill ur en helt annan synpunkt. Vid hans förnyade utrop om "gränslös förtviflan, grymhet" m. m. sade hon slutligen — "och ni sjelf, ni sårar, förkrossar ett hjerta, som tillhör er så ömt, så innerligt. Var ej grym, lek ej med det trogna, älskande qvinnohjertat! Om ni skulle ega en gnista af all den låga ni för mig låtsar, så vänd den till henne som bättre kan motsvara er."

I detta ögonblick inträdde Louise. Hon stannade vid åsynen af de båda talande; som hade hon ej haft styrka hvarken att träda fram eller tillbaka. I den halfsänkta blicken strålade all den lidande godhet, som utgjorde egenskapen af hennes karakter. Ida lemnade nu rummet. Hvad Stjernsporre tänkte eller sade vet — ej skalden, ej Freja, ej en gång jag eller du, gode läsare, men hvad vi dock få veta är, att han kort derefter sökte trumf i salongen vid ett vira-bord.

Ridderhamn hade blifvit förbålt upprymd af den seger han tillräknat sig i schackspelet, och troende lyckan följa dess spår, tänkte han nu att riktigt ta fast den. Helt oförmärkt gjorde han ett slag framför psychén och höll med den en liten rådplägning. Utslaget var fördelaktigt ty hvad

fattades honom? Hans friska färg, hans hårkläd-
sel efter sista modet, hans vackra tandrad, efter
naturen, och händerna se'n! Det hela utgjorde en
charmant ungarl. Han återkallade i sitt minne
de öfliga fraserna och om han nu blott kunde vin-
na tillfälle till ett litet obemärkt samtal med Ida,
så skulle han sedan vara en man med fortune inom
visshetens synpunkt.

Ett litet samtal! det var en ringa sak för Rid-
derhamns fintlighet att förskaffa sig; men stackars
Ridderhamn! "Lyckan är en qvinna, hon gynnar
ej de gamla," sade Carl den V:te. Trösta dig i
ditt höga sinne att det är Kejsare-ord som full-
bordas på dig!

En egen tillfällighet fogade så, att Ridder-
hamn under aftonens lopp kom att få plats vid
samma spelbord som Stjernsporre och oaktadt den
förres ytterliga försigtighet och den sednares våg-
samma kupper, var likväl oturen för båda så stor
att den ene i misère blef codille på en tvåa och
den andre på ett — ess.

"Selméns hus är verkligen ett bland de ange-
nämaste jag känner" skref, någon tid härefter,
Ernst Bernfels till sin vän. "Mamsell Willmer är
en ljuf, intagande varelse. Hennes höga men le-
diga gestalt, hennes fina men väl proportionerade
anletsdrag måste vara former, som omsluta
en själ med motsvarande utmärkta egenska-
per. Hon är sjelfsvåldig och pikant, säger mäng-

den; jag har dock aldrig sett henne sådan, men jag skulle stundom vilja kalla henne för ett barn i glädje, oskuld och blyghet. Hvarje känsla målar sig lätt på hennes ansigte och hon bringas lätt till ett litet bryderi, som hos henne är älskvärdt och förråder barnets anspråkslösa osäkerhet vid sig sjelf."

(Kanske torde någon finna denna beskrifning afvikande från den karakter, han anmärkt — om han täckts anmärka någon — hos Ida, men må han påminna sig, att man ej synes densamma för alla, och att Bernfels's första och alltid förnyade intryck hos Ida, var det af dessa öfverlägsna naturer, hvilkas uppmärksamhet smickrar oss, men vilkas närvaro trycker oss).

"Jag frågar mig stundom om ej ett sådant qvinnobarn skulle kunna skänka mannen den högsta lycka. Hos henne felas väl den hunna verldbildningens hänförande egenskaper, men hon vore dock fri från det gift i hjertat, som med dessas vinning tränger sig in, och skulle ej det bli ett nytt och eget behag att sjelf bilda den rena naturen? Det mjuka sinnet, den fina känslan skulle rigta sig efter våra idéers impuls, och då verket vore fulländadt kunde vi säga: det är vår daning och på hennes själs alla strängar spelas den ton, till hvilken vi sjelfve stämt dem. Det vore dock herrligt!

Du svärmar åter, hör jag dig säga; Nå ja, jag svärmar gerna, trives bäst utom den gamla af vanor och fördomar nötta stråtens gränser. Den luft som möter mig på den, sammanpressar mitt bröst. Nej, verka, dana, skapa! så får anden väg, frihet och mod. Jag minnes ännu min fröjd som litet barn vid att om vintren låtande min varma andedrägt imma rutan se hur frosten bildade allahanda fantastiska figurer derpå. Stolt tänkte jag då — men illusionerna äro barndomens och den första ungdomens lycka. Mannen vill verklighet, vill skapa en verld, en lycka efter sitt sinne, vikande från alldaglighetens slitna mönster. Om snillets gud adopterat mig till sin gunstling, jag hade omfattat den bildande konsten. Med förtjusning skulle jag ur det grofva, råa marmorblocket ha mejslat en Aphrodite, en Psyche, och kanske afbildat en Jupiter tonans i — mosaik. Ser du, det är guda draget i människokraften att tämja elementerna, tvinga grundämnena att tjena vår vilja, oakadt deras egen natur, smälta det hårda till det ömma, ljufva, eller sammanfoga det ringa, styckade till ett stort helt.

Men kanske anser du hela detta bref som en otydlig mosaik; låt så vara! jag motsäger dig icke.

Din redlige Ernst.

8 KAPITLET.

Hur lycklig likväl mannen är!
Han hör från början till de fria,
Och ryktets tjusning ärans glans
Och jord och himmel äro hans.

TEGNER.

Det dröjde ej länge innan Ida, under förevändning att behöfva hennes biträde, lät bedja Henrika Ström komma till sig. Hon gaf henne tillfälle att utföra en och annan teckning och, ej litande på sitt eget omdöme, framlade hon en dag några af Henrikas teckningar för sin ritmästare såsom sina egna. "Det är ej möjligt," sade denne vid första ögonkastet derpå, "att detta är af er."

"Jag har visserligen slarfvat litet, emedan jag har haft något bråttom," sade Ida skälmskt.

— "Åh, nej, det är icke möjligt, det är icke er hand, det ser jag tydligt."

— Än om jag säger er, att de äro af en alldeles ööfvad hand, hvad skulle ni då tycka?

— "Det vore tusan! Det visar inga oäfna anlag. (En mästare ger sällan högre loford).

"Jag skulle tro," sade Ida till Henrika, då hon nästa gång träffade henne, "att kritan eller penseln skulle vara er ett angenämare tidsfördrif än nålen."

— "Arbete *måste* vara den behöfvandes tidsfördrif".

— "Ni eger dock ovanliga anlag; har ni väl sökt att öfva dem?"

— "Qväfva dem, qväfva dem, har jag försökt, och när de ännu någon gång som en ond ande resa sig och fresta mig, o, då blir jag bitter, kastar söm, lappar, tråd och sax långt bort undan mina händer och gråter dem fulla af tårar, som ingen förstår. Jag gråter, tills tankan på min mor och på honom den lycklige, som i naturens och konstens sköna värld ännu tänker på sin nord och sina kära, svalkar mitt sinnes brand och stillar min smärta."

— "Och törs jag väl fråga hvem *denne* lycklige är, som har så mycket välde öfver er själ?"

— "Herrman, min bror! Ni skulle se hur färgerna få lif och saft i hans pensel; se hur vänligt han minnes, och på duken förmår att framkalla sin nordiska hembygd — men det kan ej ske nu mera, och dessutom, ni är god, men hvilket intresse kunde ni ha dera?"

Ida slöt den unga flickan i sin famn, hon kände hennes hjerta slå mot sitt. Det var en eld ett spel i hennes blickar och åtbörder, som för-rådde en liflig och häftigt uppskakad själ, men hvilken genom sin egen styrka dock snart återbringade sig till lugn. Henrika kunde icke miss-taga sig om det innerliga deltagande Ida för henne kände. Sådant lockar förtroende och snart företog sig Henrika berättelsen af sitt obemärkta lifs historia i följande ord. Dock dessförinnan ett välment råd till dig, gode läsare, milda läsarinna! Vänten inga brokiga scener! I en sömmerskas lif är sällan någon ting brokigt mer än de tyger, som hon sönderklipper och sammansyr. Vänten inga romanhändelser! Alltsedan nålsögat paraderade på titelbladet af en af salig Lafontaines kanderade romaner står synålen icke i något sammanhang med det romantiska. Allså beväpnen er med tåla-mod, om, nemligen något ännu är kvar! Det är stackars Henrika som ber. Hon vill vara så få-ordig som möjligt, ty den arbetande behöfver stå väl med hela verlden.

— "Min far," dessa voro hennes ord, "var tapetmålare. Han dog då Herrman och jag ännu voro barn. Min bror är några år äldre än jag. Med vår faders död upphörde det arbete, hvaraf inkomsten allena uppehöll oss. Min mor ämnade låta Herrman lära något handtverk, men han var dertill ännu för ung vid vår fars död. Emedlertid

kom han att tillbringa år efter år hemma under väntan att hans fysiska krafter skulle stärkas och någon god plats yppa sig för honom. Han hade härunder mycken frihet och godt tillfälle att sysselsätta sig med hvad han behagade. Ritning blef snart hans uteslutande sysselsättning. Kanske var det hans föredöme, som först väckte de anlag derföre, som naturen äfven tilldelat mig. Jag älskade min bror och inga lekar voro mig kärare än dem jag med honom kunde dela. Knappast såg jag honom taga blyertspennan i hand, förr än jag gjorde detsamma. Först aftecknade vi de bildestycken vi kommo åt i en gammal biblisk historia. Dess läsning gaf oss snart ämnen till nya kompositioner, som vi tillsammans företogo. Herrman utförde människofigurerna, naturscenerna, blixten, det svallande hafvet m. m. Jag tecknade englarne i skyn, på stegen och på jorden. För barnets själ äro de himmelska vännerna inga främlingar, och själen vill gerna utarbета sig i någon form. En dag då vi tecknat Adam och Eva drifne ur paradiset, och dess ingång bevakad af engelen med svärdet, föreföllo mig de svarta konturstrecken alltför vanliga och dumma på det hvita papperet. Våra stamföräldrars, ja sjelfva den hämnande engelens ansigte hade ju samma färg som himmelen, hvarifrån de dock alla kommit; och denna åter samma färg som jorden, på hvilken de föreställdes. Himmelen borde dock vara blå och

jorden grön (tvenne slägt-färger), och menniskor och englar ha röda kinder. En obeskriflig håg fattade mig att få göra dessa distinctioner, och meddelade sig snart till Herrman. Några gamla färgbitar och en pensel, som tillhört vår far upplätades från ett bortglömdt gömställe. Nu färglade Herrman taflan med undantag af engeln, hvilken jag förbehållit mig. Men bland färgerna fanns ingen, som kunde gifva rosor åt kinderna och detta var nödvändigt. Jag pressade saften ur ett törnrosblad, ack! den var — grå. Nu föll mig en lycklig tanke in. I det allerinnersta hörnet af öfversta hyllan i ett högt skåp brukade min mor på en liten flaska förvara berberis saft, med hvilken hon om julen plägade måla våra glacerade tårtor. Nu tänkte jag att denna saft ej skulle göra mindre god effect på englakinderna än på tårtorna; att komma åt den blef således min högsta önskans mål. Min mor var väl ej hemma, men hon hade anförtrott mig sina nycklar och jag kände väl den bland dem, som hörde till skåpet; min mor skulle visserligen icke hafva nekat att uppfylla min önskan om hon varit tillstädes, derföre fann jag ej företaget farligt på egen hand. Skåpet var stort och när dess dörrar voro uppslagne utestängde de nästan all dagern i det lilla rummet från dess enda fönster. Derföre var det nödvändigt, när de måste upplåtas, att genom förstugudörrens öppnande skingra skymningen i rummet och sjelfva

skåpets innersta. Jag iakttog detta försigtighetsmätt, drog fram ett litet rankigt bord, satte en pall derpå, började mitt stigande i höjden och trodde mig vara min längtans mål nära. De sötsaker och godbitar som förvarades på de lägre hyllorna ådrogo sig ej en gång min uppmärksamhet; det var endast den sura saften med den klara färgen, som kunde tillfredsställa mitt begär. Jag hade med varsam hand undanflyttat de saker som stodo framför saftflaskan, men just som jag triumpherande fattat den, runkade bordet till, jag förlorade jenvigten och släppte flaskan ur händerna för att fatta i en af hyllorna och såmedelst hindra mig från att falla ned från den höjd der jag stod. Det klingade mot bordkanten, ack, jag tycker mig höra den sorgliga klangen ännu! Krossad i otaliga skärfvor låg den kära flaskan på golvet, som insög dess saft.

”Min bror hastade till min hjälp. Min smärta var verkligen stor. Hvarken Herrmans ord eller smekningar kunde trösta mig. Mina snyftningar hotade att qväfva mig, ty barndomens sorg liksom dess glädje är ofta omätlig fast snart öfvergående. Under det detta tilldrog sig, gingo tvenne herrar genom förstugan, min klagan och mina snyftningar kunde ej undgå att hinna deras öron. Den yngre af dem såg in genom den ännu öppna dörren. Han syntes rörd vid åsynen af min sorg och Herrmans bemödande att stilla den, och han gjorde

sig underrättad om orsaken till vår olycka. Vår ensamhet och den tarflighet, som rådde omkring oss kom honom kanske att förmoda, det hans penningar skulle kunna tillfredsställa oss, ty han gaf några sedlar i min hand. Jag kastade dem från mig, de förmådde ej hela den krossade flaskan och mitt krossade hopp.”

”Den unge fremmande kastade ögat på de ritningar, med hvilka min bror var sysselsatt, och som lågo på bordet; de tycktes fästa hans uppmärksamhet; han gjorde sig underrättad, af hvem de voro. Då han hörde det vara af Herrman, bad han honom på fri hand teckna något för honom. En häst i fullt språng stod snart på papperet. Den främmande log oeh gjorde honom några frågor om hans lefnadsplaner. Påföljande dagen kom han åter och bad att få låna några af Herrmans ritningar. Då han återlemnade dem, sade han min mor, att en mästare, för hvilken han visat dem, trott sig finna att stora ovanliga anlag förförrådde sig i de djerfva, raska dragen. Underrättad derom att vår mors tillgångar ej medgäfvono någon utveckling deråt, tillböd sig den ädle fremmande att dertill lemna några bidrag.”

”Ni skulle ha sett min bror! Hans ungdom, hans nästan qvinligt sköna ansigte, med det uttryck af mildt svärmeri, som gör det så intressant, de broderligt ömma omsorger, han förrådande sitt goda hjerta på mig slösade, då han

först ådrog sig främlingens uppmärksamhet, bidrogo visserligen att öka deltagandet för den fallenhet han hos honom upptäckte. I början besökte oss den unge herrn ofta, som det syntes för att se och följa Herrmans framsteg. En gång då han jämfört min brors sednaste arbete med dem han förut på egen hand gjort, drog han upp sin börs och gaf några silfvermynt som en belöning åt Herrman. Min mor visade honom då några af mina små teckningar. Gud, hvad mitt hjerta slog och hur jag begärligt väntade, att den fremmande rike herrn, som visat sig så god mot min bror, äfven skulle lofva mig få lära rita! Men han klapade mig endast på hufvudet och sade: "Du syr väl ändå snällare?" Och sedan har jag sytt. Engelen vid ingången till paradiset står ännu med bleka kinder och skall alltid så förblifva."

En suck trängde sig ur Henrikas bröst och hon fortfor: "Herrman rättfärdigade emedlertid de förhoppningar han väckt. Förändringen i hans lefnadsförhållanden och den uteslutande håg, med hvilken han egnade sig åt konstens öfning, ökade i hemmet omsorgerna och utgifterna för hans lefnadsbehof; och för att kunna uppfylla dessa ansåg sig min mor ej allenast nödsakad till de största inskränkningar för sig sjelf och mig, utan äfven att öka våra inkomster med förtjenst genom arbete. Så fick jag tidigt, mycket tidigt öfva mig i klädsömnad. De ljufva syner som fröjdade min

barndoms själ öfvergåfvo mig vid gränsen af dess lustgård, öfver hvilken behofvet af omtanka för bergning alltför hastigt dref mig. Ack, vid bekantskapen med denna är vår barndom förbi som ock vår ålder qvarhåller oss deri!

”Min brors arbete aflägsnnde honom nästan alldeles från mig. Det var en ny försakelse, men jag arbetade — för honom. Det understöd Herrman af sin unge välgörare erhållit upphörde ett par år efter dennes aflägsnande från staden. Han sade väl vid afskedet att hans far, som qvarstannade, lofvat fortfarande hafva min bror i minne; men alla bevis derpå upphörde snart, och, hur kunde väl vi också våga hoppas att den rike, förnäme mannen skulle tänka på oss. Herrman hade dock nu hunnit så långt, att han kunde förtjena något genom sin talang, och planen att resa, för att utbilda denna, blef resultatet af den första penningens insamlande. Han arbetade så några år med outtröttlig ihärdighet, för att samla medel för dess verkställande. Min mor och jag arbetade lika så för att få medel till hans och vårt dagliga bröd. Han bemärkte ej våra ansträngningar. Han såg, han lefde blott för hoppet att snart i det land, der konsten skönast blomstrar, få se, beundra och nära sin anda af dess herrliga skatter, och sedan kanske sjelf frambära en gåfva i det tempel, på hvars altare endast snilletts älklingar offra. O, när han för mig målade sina svällande

förhoppningar, hvad mitt hjerta slog våldsamt! det ville spränga mitt bröst. Äfven deri bodde en ande med oroliga vingar och oändliga begär. Men nödvändigheten band dess flygt och — nålen är min födkrok."

Henrika tystnade en stund för att stilla den känsla som uppsvallade hos henne. "Och er bror? frågade Ida.

"Min bror fullföljde sin plan. För något öfver ett år sedan reste han. Hans tanka var att först någon tid uppehålla sig i Dresden, der han dock ännu vistas. Teckning och komposition äro hans starkaste sidor. Han ådrog sig snart derigenom uppmärksamhet och blef anmodad att mot fördelaktiga villkor utföra åtskilliga arbeten. Då de flesta voro fulländade och öfversända till deras ägare, dog denne. Herrman hade icke nog gällande skriftliga förbindelser, som bestyrkte hans fordran. Hans tid var förspild, hans arbete borta och det lilla kapital han medfört nästan helt och hållit medtaget. Han råkade nu i stort betryck, men han klagade icke för oss, icke för någon. En resande landsman, som upptäckt hans bekymmersamma ställning har underrättat min mor och mig derom. Gud, hvilka bekymmer! Han, vårt hopp, vår kärlek och nu mina drömmars enda ära — lida nöd!"

"Vi arbetade då natt och dag. Min mors ögon blefvo lidande af tårar och sömnad, men

hon gaf dem ej hvila; och likväl hur liten, hur otillräcklig var den ökade penning vår möda inbringade? Då en gång, midt på ljusa dagen, när solen såg in genom fönstret och sken öfver vårt arbetsbord, liksom himlen ville gjuta sin välsignelse deröfver och sin glädje inom vår lilla boning, kom en liten flicka och lemnade ett bref i min mors händer. Det innehöll en summa penningar för min bror. Från hvem den kom gaf ej brevet någon upplysning om, och den lilla budbärerskan kunde ej förråda någon hemlighet, ty hon var stum. Oaktadt brevets adress omisstagligen var till min mor, tvekade hon i början om verkligen det vore henne ämnadt, och om hon ej borde återvända det, men den lilla okända brefdragarskans hastiga aflägsnande, och den bestämdt antydda meningen med penningarnes ändamål, som blef tydligare ju flere gånger den genomlästes, öfvervunno hennes betänkligheter. Vi föllo på knä och tackade den högste gifvaren. Herrman skulle åter känna sig löst ur behofvens boja, som trycker fantasiens vinge i stoftet; han skulle åter bli fri och — lycklig. Ännu en gåfva har följt på den första och lika stor som den. Från hvem veta vi ännu lika litet, men — Herrmans första välgörare har en längre tid vistats i staden; min mor har sett honom; han här frågat efter min bror. Ser ni, allenast den fina grannlagenheten som ligger deri att hjälpa utan att synas, att förbinda och döda

förbindelsen är värd den högsta tacksamhet. I ord skall den alldrig för honom tolkas, men ett bevis derpå äger han och detta skall han icke försmå och ej betrakta utan att fatta dess mening!"

De sista underrättelsern från min bror voro så lugnande, han hade då erhållit den första summan, och nu nu är säkert allt åter väl. Lättad nöd gör sinnet friskt, och i det lifvas ljusa, vänliga idéer. Han har åter kommit i verksamhet och hoppas vinst och — ära." Så går mannen, om än genom motgångar och hinder dock till sitt mål, och fäster lätt vid sig deltagande och förhoppningar. Qvinnan deremot — dock ingen gäfvä blef henne förgäfvad tilldelad. Mina bättre anlag blefvo ju en orsak dertill, att min brors kommo i ljuset. Han blef lycklig, jag blef medlet, hvad mer har qvinnan att begära."

"Äfven hon har en lycka för sig i upparbetandet af sina egna förmögenheter!" utropade Ida och tryckte den arma Henrika till sitt varma hjerta. "Var min vän, Låt mig äfven! . . . blif från i dag mitt sällskap vid mina ritlektioner och dela dem, de skola då få ett nytt intresse. Jag förstår väl, att den mästare jag hittills haft är för litet mästare för dig, men jag skall också förstå att hjälpa det."

"Fresta mig ej," sade Henrika, i det hon slet sig ur Idas armar. "Ert ädelmodiga tillbud, jag känner det, skulle tillintetgöra sömmerskan."

— "Och hvad mer!"

— "Det är dock hon, som föder sin mor och sig. Bröd skulle fela oss."

— "Arma!"

— Hvarför så? jag har dagligt bröd och det ömma hjertats band, hvad behöfver qvinnan mera?"
Ett obeskrifligt vemodigt leende åtföljde dessa ord.

— "Vi, vanliga qvinnor, väl intet, men du, i hvars själ snilletts rena gnista tindrar under en ömhet, som förmår dig till de största försakelser, du behöfver och förtjenar väl ännu mera; en renare atmosfer än hvardagslifvets, för att genom fantasiens synglas skåda ljusgestalterna här ofvan, och en duk och en pensel för att fasthålla de bevingade."

— "Tyst, för Guds skuld, stjäla intet hemligheten ur mitt bröst! Låt den slumra ty hvem skulle förstå den utom ni."

— "Och om jag förstår dig, förstå också mig; blif min vän och vägra ej att mottaga ett ringa understöd för din mor, som ersättning för förlusten af den tid du på ett bättre arbete än kläd-sömnad kan använda."

— "Det är förmycket, det går ej an, jag kan ej mottaga detta!"

— "Tala ej så! Unna mig nöjet att visa dig samma välvilja, som din bror ej vägrat mottaga

af den unge mannen, hvars namn jag ej känner, men hvars lycka jag afundas.”

— ”Hans namn är Bernfels.”

— ”Löjtnant Bernfels?”

— Kanske har ni sett honom, och om så är säkert ej glömt honom. Jag var blott tio år då jag såg honom, men alldrig glömmar jag de markerade men ädla och vackra anletsdragen. Han var då nästan endast yngling, knappast tjugo år men stoltheten i hans hållning och det bestämda i hans tal, ingåfvo en respect som endast en mer framskriden ålder plägar uppväcka.

”Den stolte Bernfels, detta är honom likt; systemen bevärdigade han ingen uppmärksam blick,” tänkte Ida vid sig sjelf.

litter
jufru
gäfvor
rika, s
okta
ende
viss
syst
nade
kons
proté
D
rättel
tyckte
märks
henn

9 KAPITLET.

Der grosse Mann thut eine That! — Und reisset
Mein Karthenhaus von Himmelreich zusammen.

SCHILLER.

Efter Henrikas bortgång öfverlemnade sig Ida åt ljuftva svärmiska drömmar. De naturens slösade gåfvor, som hittills qväfts till slummer hos Henrika, skulle genom henne bringas i dagen och detta oakadt den stolte, öfverlägsne Bernfels's förbiseende af dem. Någon liten stolthet blandade sig visserligen i hennes glädje vid tankan derpå att systemen, som han klappande på hufvudet, förmanade att öfva sin sömnad flitigare, en dag som konstnär skulle stå vid sidan af brodern, Bernfels's protégé, och detta genom henne.

Der var som hon derigenom väntade en upprättelse för den *slåta* tanka Bernfels i allmänhet tycktes hysa för hennes kön. Sjelfva den uppmärksamhet han egnade henne, och för hvilken hennes kvinnliga fåfånga ingalunda var känslolös,

hade dock något af herrskarnes nedlåtenhet, som alldrig lemnade hennes bättre känsla tillfredsstäld.

Naturen och händelserna hade sammanverkat att bilda Ernst Bernfels sådan. Han visste ej af en mors smekningar, försakelsefulla omsorger eller i hjertat groende ljufva läror; ej en systers vänliga deltagande i sin barndoms lekar eller hur hon kan älska och dela glädje och smärta. De förra voro förbi, innan han kunde fatta deras värde eller i minnet återkalla dem. Det sednare hade han aldrig erfarit. En gammal husrådinna hos hans far, en liten tyrann mot husfolket men en slaf för sin herres vilja; en tant full af koketteri och intriger och dess dotter, lika full af kapriser och anspråk, voro de qvinnor han i sin barndom på nära håll umgicks med. De begrepp, som hans skarpa och tidigt verksamma omdömesförmåga efter dessa profstycken fattade om det qvinliga släktets värde i allmänhet, förbättrades föga genom hans tidiga bekantkap med världen. Den skönaste gnistan i ynglingens själ, hvilken en fläkt från den rena kärlekens himmel skulle kunnat lifva till en, åt sitt ursprung sträfvande låga, hade ej funnit någon näring; den sönk under misstroendets fallaska, och stel och egoistisk syntes Bernfels för världen med det sjelftillförlitande förnuftets kalla domaremine öfver hjertats qväfda känslor. Men alla till slummer bringade krafter hafva en morgon, blott de förnötta hvila — evigt.

Ida stordes i sin ljufva tankspriddhet vid Fru Selméns inträde, som kom för att föreslå henne vara sig följaktig ut i bodarne för att handla.

Ida undanbad sig det. Hennes sinnesstämning hade i denna stund ingenting gemensamt med den der hvardagliga ostämmdheten, under hvilken bodarnes brokiga grannlåt synes oss så intressant.

Under den fullkomliga ensamhet, i hvilken hon tillbringade de timmar, som Fru Selmén var ute, tog hon för en stund lilla Lina på sitt knä vid fortepianot och lät, till hennes stora förnöjelse, hennes små fingrar hacka fram den gamla Noachstrallen, under det hon sjelf sjöng visan. Lina var förtjust öfver sin lycka och sina framsteg och bad hvarje gång reprisen slutade: "mera, mera!" under det hon lindade armarne kring Idas hals, för att gifva en så mycket större bindande kraft åt sin begäran.

Så suto de ännu då dörren från tambouren varsamt och osäkert öppnades. Ida såg ditåt; en qvinna ej mera ung, men med bleka, intressanta anletsdrag kastade skygga, sökande blickar framåt rummet. "Det är säkert, ja, det måste vara hon," sade hon halfhögt, och liksom för att öfvertyga sig att hon träffat den hon sökte. Derpå närmade hon sig Ida och sönk till hennes fötter. "Tacka, ack, tacka honom från den olyckliga hulptna! Säg honom att åtminstone hustrun och barnen aldrig skola upphöra att välsigna honom!" "Tårarne, som

strömmade utför qvinnans kinder hindrade henne att säga mera.

Bestört öfver denna fremmande och oväntade tilldragelse skyndade Ida att upplyfta den okända, anmärkande, att något misstag om person och ställe härvid måste ega rum.

"Nej, jag vet det väl, det är här President Selmén, vår välgörare bor. För hans egna fötter får jag ej nedlägga mitt hjertas öfverströmmande tacksamhet, men framförd af edra sköna läppar skall han ej neka att upptaga den."

— "Lugna er, min bästa Fru! Jag förstår er sannerligen icke. Hvad har ni då honom att tacka för?"

— "Mycket, allt! Har han aldrig för er talat om den stackars Berglund, den olycklige som en gång för en oförtjent tillvitelse glömde sig så i sin häftighet, att han förgick sig mot sjelfva Presidenten? Fastän min man tillhörde en ringare klass och helt och hållit nästan berodde af nådig Presidenten, kunde han icke lida hvad han ansåg vara en förörrättning; hur hans räkning står till denne sednare, tillhör icke mig att bedömma. Han begärde dock sitt afsked från den befattning han förestod och trodde sig kunna taga sig ut på andra vägar. Det har misslyckats. En sårad ömtålig själfkänsla och den nöd han iråkade med hustru och barn, gjorde hans sinne bittert, mycket bittert mot den han tillskref första orsaken dertill

Mannens sinne är nu sådant; det kan ej som vårt vekna under olyckans tyngd; [det blir hårdt och spänstigt, så att det stöter den tillbaka eller det — brister.”

”Ett qvickt hufvud och ett hämdufullt hjerta gaf honom smädelsens vapen i hand. Hur han fört det, är ni säkert icke okunnig om. Ni borde hata oss, djupt oförsonligt hata oss, men förlåt! Han den ädle, den egentligen förolämpade har förlåtit. Han har gjort mer. O, vi veta det väl, det är honom vi ha att tacka för den lilla syssla min man änyo erhållit. Han har tystat ned känslan af personliga förolämpningar och skaffat bröd och bergning åt mannen med hustru och barn. O, Guds englar kunde gråta af fröjd!

Då min man i dag på morgonen ville uppvakta Presidenten för att aflägga sin tacksägelse, var hans dörr stängd för *honom*, och då han lät anmäla sitt ärende, lät Presidenten sin Kammartjenare tillsäga honom att Presidenten ej hade gjort någonting för honom, och önskade vara befriad från hans vidare besök. Vi hafva det likväl från säker hand; det är genom nådig Presidentens förord min man erhållit sysslan. Det var mig som bördan af en ogäldad skuld tryckt mig, till dess jag fått för er åtminstone utgjuta mitt öfverfulla hjertas tacksamhet.”

”Tillåt” tillade hon, ”äfven jag är mor!” och hon upplyftade lilla Lina i sin famn och öfver-

höljde hennes små händer med kyssar. Flickan torkade med hörnet af sitt förkläde tårarne ur qvinnans ögon och sade: "Gråt intet, söta Fru lilla; här gråter ingen mer än Lina sjelf, ibland när pappa tycker att hon intet är snäll, men det är bara sällan, mycket sällan."

Det låg i barnets handling något af den instinkt-artade himlabøjelsen att göra väl och glädja, som, Gudi lof, ofta röjes hos barnet och äfven hos dessa älskeliga qvinnoväsanden, som under hela lifvet bibehålla barnets oskuld och mildhet i själen och som i det de förnöja våra blickar leda våra tankar uppåt. De förråda sitt ursprung genom sitt kärleksfulla väsende, liksom sydlänningen genom sin varma färg, om än något bleknad under en kallare zon, likväl förråder att han är son från solens land.

"Gud välsigne den lilla engeln!" sade qvinnan och lemnade barnet till Ida, som väl märkte att misstag om personen här egde rum, men ej hann till rättelse deraf, för än den främmande qvinnans ärende var fullgjordt och hon aflägsnad.

— "Se det är dock förträffligt, det är herrligt att kunna handla så, som min förmyndare. Ack, man kunde lyftas högt, mycket högt vid sidan af en så ädel natur. Det var skada att ej Marianne sjelf fick mottaga uttrycken af den arma qvinnans djupa tacksamhet; men åtminstone skola de ej uttalas för honom af andra läppar än hen-

nes. Med kärlekens och ömhetens stämma böra de dock ljuda i hans öron." Så tänkte Ida och tyckte att Marianne dröjde alltför länge att återkomma. Hon längtade äfven att få tala med sin förmyndare, för att meddela honom och inhämta hans mening rörande det förslag hon gjort Henrika. Innan han genom sitt bifall sanctionerat detta, föreföll det henne som alla hennes herrliga planer darrade som ett luftslott på hoppets vacklande grundval.

En betjent med en carton tillkännagaf ändtligen, att "Hennes Nåd" snart skulle återkomma.

— "Hvad har du gjort, min vackra solitaire, för att ej leds ihjäl på egen hand?" frågade Marianne Ida vid sin hemkomst. "Jag kom verkligen att ångra att jag låtit dig få stanna hemma. Folker har fått gudomliga saker! Min emplette måste du se."

— "Gerna, men nu måste du först höra mig," sade Ida och började anföra berättelsen om hvad som tilldragit sig under Mariannes frånvaro, med denna enkla, sköna vältalighet, som ett varmt, menniskoälskande sinne inger och som beundran för hennes förmyndare bidrog att förhöja.

— "Gud ske lof det ej hände mig! Jag hade dött af förskräckelse att så der se mig öfverrump-lad i mina egna rum. Boberg är också en fasligt försumlig människa, som lemnar tambourdörren öppen, utan att sjelf vara till hands. Men är den

ej charmant?" sade Marianne, i det hon vände sig till Ida och visade en aldrasom täckaste hatt, som hon under samtalen upptagit ur cartonerna, påsatt och jemkat. Den var just en af Folkers mest förtjusande. Att beskrifva den till form, band och blommor hör ej hit, helst den ändå är en bisak i det lilla hela af denna teckning. Allt nog, Ida fann både den och det lilla hufvud den prydde, vackra, intagande, men hon var ej ändå nöjd. Hon sökte i Mariannes täcka anletsdrag ett uttryck som i någon grad motsvarade hvad hon sjelf kände och erfor, men intet deraf fann hon.

— "Jag tänker Selmén skall tycka att den klär mig; eller hvad tror du Ida!"

— "Visserligen, men." . . .

— "Inga men, det piqverar mig och min hatt. Du är så allvarsam, kära Ida. Jag får aldrig mer lemna dig så soloroso; du blir så sauvage, så ensidig."

Presidenten var denna dagen borta till midnatten och aftonen var upptagen såsom vanligt af någon bjudning, så att det samtal Ida önskat sig med honom måste uppskjutas i brist af tillfälle. Följande morgon lyckades det henne att erhålla det.

Presidenten studsade något öfver den liberalitet, hvarmed han tyckte sig finna henne benägen att behandla sin förmögenhet och sade: "Tillåt mig fästa er uppmärksamhet derpå att det ej går

an att så der obetänksamt bortkasta penningar. Det vore kanske billigt att qvinnan, som ej kan förvalta sin förmögenhet, ej heller förslösade den."

— "Menniskorna skulle kanske ej heller sjelfva så väl handhafva elementerna i naturen, men de få ju begagna dem efter behag till sitt nöje och sin nytta; och hvad är det mer jag önskar med hvad mig tillhör?"

— "Ödmjukaste tjenare! Vi komma in på *raisonnementets* gebiet; jag visste ej, att min unga pupill var hemma der. Tillåt mig nu, i afseende på ert inkast få anmärka att om — till liknelsens fullföljande — vi få räkna oss till herrar öfver den elementarkraft, som kallas penningar, fela oss dock den allmakt och outtömliga produktionsförmåga, som kunde blifva nödig, om den sats ni nyss tyckts velat yrka skulle conseqvent af alla damer genomföras."

— "Har jag begärt förmycket, mer än ni *kan* bifalla?"

— "Med ert sunda omdöme bör ni sjelf kunna afgöra det. Er förmögenhet är betrodd i mina händer. Ni gifter er en vacker dag, och er man skall fordra redgörelse af mig för förvaltandet deraf. Skulle väl han gilla om summor, utöfver de för edra behof och nöjen rikligen anslagna, vore åtgångna till underhåll för andra, främmande personer?"

— "Och det kan fordras att jag, för en man, som jag ej har den äran att känna; som kanske aldrig skall ha några considerationer för användandet utaf min förmögenhet; eller som kanske aldrig skall fordra någon så noggrann redogörelse." . .

— "Det skall han, och skulle ej han göra det, skall jag fordra det, och den man, till hvilken jag bifaller egandet af min älskvärda myndlings hand, får ej sakna den redbarhet i karakteren att han ej skulle fullt uppskatta min samvetsgranna behandling af hennes förmögenhet."

— "Än om jag aldrig gifter mig!" sade Ida med något trotsig ton och min.

— "Åh, det är en grym dom, som många vackra läppar uttalat och månget ömt hjerta återkallat. Bernfels" — Presidenten antog härvid det milda, imponerande allvar, som en djupare känsla alltid hos honom framkallade och hvilket lik purpurn kring majestätet, gaf honom sin höghets glans — Bernfels är en ganska utmärkt ung man. Förtjenster, förmögenhet, utseende, allt förenar sig hos honom att väcka ett ömmare intresse, och den hyllning han egnar er har säkert ej kunnat undgå er."

— "Bernfels!"

— "Bernfels är en man, till hvilken jag med trygghet skulle förtro en egen dotters öde; döm deraf om min önskan i afseende på ert."

Ida såg på sin förmyndare, rodnade och sade med halfhög röst: "Nej, icke Bernfels!"

— "Och hvad skulle ni billigtvis hafva emot honom?"

— "Detta var ej ämnet för vårt samtal."

— "Ida, hvad betyder denna köld, om?"

— "Påminn er den begäran, som var föremål derför; gif mig ett tillfredsställande svar!"

— "Er begäran är visserligen vacker, god; den gör heder åt ert hjerta, men ni har hört mitt svar och känner de skäl, på hvilka jag grundat det."

— "Och detta af den man, som sjelf kan handla så högsinnadt, så ädelt, hvars exempel med elektrisk kraft borde kunna bringa hela världen till försoning och frid!" Ida fästade, under det hon uttalade detta en blick full af förundran och bedjande på sin förmyndare.

— "Hvad vill det säga? Jag förstår er icke."

— "Icke? Tänk på Berglunds."

— "Hm, en bagatell. Och det har hunnit edra öron!"

— "Fråga Marianne."

— "Också hon? Nå, sqvallret har sina uträkneliga kanaler. Det der ligger så utom hennes krets annars."

— "Jag finner det — Men om naturen föreskrifver mannen att öfvervinna sina passioner

för att bli stor, herrlig, tillåter den dock qvinnan att följa sin bättre känslas röst för att bli.”..

— ”Älskvärd och öfvertalande?”

— ”Nej, så menade jag just ej; och” sade Ida med en skälmsk men ljuf min, ”jag vill nu icke mer öfvertala er, säg blott att ni ej ogillar min begäran i sig sjelf!”

— ”Och sedan?”

— ”O, säg det blott, jag begär ej mer!”

— ”Nå väl.”

— ”Jag inskränker nu mina behof, kläder mig så tarfligt som tusende andra till följd af sina mindre tillgångar måste göra, och om något just skulle synas fattas mig, så — — — skall väl min förmyndare veta råd därför.”

Presidenten log åt Idas på en gång visade slughet och naiva uppriktighet och sade: ”och detta skulle ni kalla att handla rätt uppriktigt?”

— ”Uppriktigt, nej, just intet; men hvad skola vi göra då man för våra bättre önskningsars uppfyllande framkallar toma hinder, öfverdrifna fordringar? Ogillar ni mig?”

Presidenten svarade med denna ton af halft skämt, halft allvar, hvarigenom man ofta lättast kommer från hvad man hvarken vill bejaka eller neka, men hvari ett fint gehör så lätt upptäcker hufvudljudet. Ida misstog sig ej om att det var bifallet.

Hon tog nu sina mått och steg derefter. Hon uppsade sin förra rit-lärare och antog en af de skickligare, och Henrika kom att dela hennes lektioner. En innerlig, förtrolig vänskap uppstod inom kort tid mellan de båda unga flickorna. Det var ej allenast undfängen tjenst och skyldig tacksamhet, som förenade dem; derutom sträckte sig sympathiens oemotståndliga band. Sympathi alstrar vänskap, harmoni kärlek.

Denna vänskap blef för Ida af högsta värde och utgjorde snart, så att säga, hennes lifs lif. Det gifves en period i vår lefnad, då vänskapen förmår allt detta. Det nya lif uti hvilket Ida, med ankomsten till hufvudstaden inträdt, hade, med sina brokiga företeelser och löjliga förhållanden uppväckt många nya tankar och begrepp hos henne, och stundom ledt henne in på betraktelser öfver sig sjelf, sitt öde och världen. Vi hafva sett att hon någon gång anførtrott dessa åt sin *dagbok*; men hvilken, i synnerhet adertonårig flicka, låter ej gerna pennan torka och bläcket möglas, då hon finner ett hjerta, som upptager och gömmer de ord hennes själ lägger deri? Ida åtminstone gjorde så, och hon närmade sig Henrika så mycket mer uteslutande, som Louises tillgifvenhet för Ida allt mer och mer försvagades allt som hennes ömmare känslor åter koncentrerades för Stjernsporre. Orsaken härtill förekommer i

10 KAPITLET.

— — — des Weibes Urtheil ist seine Liebe.

SCHILLER.

Den sjukliga blekhet, som spred sig öfver Louises anletsdrag, den stilla sorg, som stämplade hela hennes väsende, sedan den tanken fått rot i hennes hjerta, att Stjarnsporre föredrog Ida, var alltför märkbar för att den skulle kunna undfalla hennes onkels, Cancellirådets uppmärksamhet. Han sammanställde denna omständighet med sina egna, stundom i tysthet gjorda anmärkningar, det Stjarnsporre "drog alldeles för långt på tiden med att göra allvar af saken" och beslöt att deröfver "förhöra" honom vid tillfälle. Stjarnsporre ursäktade sig med sina ännu otillräckliga inkomster och tidens stora fordringar på "comfort," att lyckan numera icke bor i tjäll; att åtminstone Kammarjunkare icke kunna bo der; att Louises hand är en oskattbar rikedom men — — — och Gud vet hvad mera allt. Äfven för Selmén, som åt-

skilliga gånger låtit sin svåger förstå sina önsknin-
gar i samma afseende och sina begrepp om dylika
förbindelser hade han anfört samma ursågter. Ett
tillfälle hade dock nyss erbjudit sig, som tycktes
kunna häfva dem. En lönande och ingalunda
oansenlig befattning vid en af statens inrättningar
i landet, öfver hvilken Presidenten i några år haft
öfverstyrelsen, hade blifvit ledig. Genom de för-
tjenster Presidenten derunder nedlagt var hans
inflytande vid återbesättandet af den lediga plat-
sen icke utan verkan och han försökte det till
svågerns fördel. Hans mål vanns och nu' var
Kammarjunkaren "i cas att kunna etablera sig rätt
comfortabelt." Cancellirådet, som hade en liten
täck och angenäm landegendom i den provins
och den trakt, der Stjernsporre såsom innehaf-
vare af nämnda syssla måste vistas, lofvade att af-
träda den åt "sin måg." Allt detta i förening
förtog intill sista skenet af rimlighet för Stjern-
sporres vidare ursäkter. Han fann på det hela att
allt var rätt bra arrangerat och att rätt klingande
skäl bödo honom att finna sig i sitt öda, hvar-
före han också började, som Cancellirådet ut-
tryckte sig "göra allvar af saken."

Hoppet pustade åter upp alla de bilder af
kärlek och tro, som under en tid förbleknat på
duken af Louises framtids-tafla. Illusionen lade
sitt rosenröda skimmer öfver dess perspectiver
och njutande i betraktandet af dessa hade hon

ingen känsla öfrig åt vänskapen. Och i alla fall tillät den olikhet, som förefanns mellan Louises och Idas lynnen, icke något annat slags vänskap än det närmande, som likhet i ålder och yttre be-lägenhet framkallar under en flitig sammanvaro. Härtill kunde Ida nu alls icke fatta eller deltaga i Louises "lycka." När den sistnämnda talade om sällheten på landet, der kärleken är beständig som talskogens grönska och lugn, som bäckens sorl derunder, hade Ida ej något gladt profetiskt ord att tillägga, men för Henrika beklagade hon "den arma."

W
er
h
g
lig
He
sta
— I
nåle
den
ter a
den
var

11 KAPITLET.

Quelque chose en moi soupire
Aussi doux le zephire
Que la nuit laisse exhaler,
Aussi sublime que l'onde,

Et que mon coeur ne peut parler.

LAMARTINE.

Henrika hade ännu icke genomlevvat stunder af en skönare betydelse än hon fann i dem hvilka hon tillbringade hos Ida. Vänskapens och snillets genier talde deras minuter. De stodo i en underlig motsats till dem som afräknades för kunderna. Henrika hade ännu sådane. Ack, till och med den starkaste andes boning behöfver underhållas med — bröd! Detta förvärfvas af qvinnan säkrare med nålen än penseln, åtminstone innan konstnärshanden förer den sednare. Det understöd Ida tid efter annan lemnade Henrika, såsom ersättning för den tidsförlust, hon för sitt arbete måste göra, var henne plågsamt att mottaga, oaktadt all den

vänskaplighet och grannlagenhet hvarmed det skänktes. För att ej behöfva detta sydde hon nu flitigare, tidigare och sednare än någonsin.

En dag då Henrika skulle gå att hämta arbete, träffade henne Ida på gatan och fortsatte sin väg i hennes sällskap. En i ögonen fallande kontrast rådde i prydligheten och rikedomens af den enas klädsel mot enkelheten och tarfligheten af den andras; men ingen af de unga flickorna tänkte derpå, — vänskapen håller sig mer vid analogien än kontrasterna. — Vid ett gatuhörn veko Selmén och Bernfels fram. Med en enda blick mätte den förre Ida och hennes följeslagerska från hattkul-len till skoklacken. Ett missnöje sväfvade öfver hans anletsdrag, men med sin vanliga lätta gläd-tighet sade han till Ida. "Det fagnar mig att träffa er! skulle ni vilja följa mig in i T—s bod för att välja någon småsak i Mariannes smak?"

Ingen nuance i Selméns mine hade undfallit Henrika. Den hastighet, med hvilken han bortförde Ida, utan att efter det första mönstrande ögonkastet mer låtsa sig bemärka Henrika, sade henne tillräckligt, att hennes sällskap var, i hans ögon, opassande för den rika arftagerskan, Fortunas älskling och människornas gunstling. Det var en bitter känsla af förödmjukelse, hon dervid erfor, och den ökades genom närvaron af det tredje vittnet Bernfels. Ett enda ögonkast, och den bild hon i verkligheten skådade sammangjöts med den

hon i minnet bevarat från sin barndom, af honom som en gång mild och tröstande kom till hennes bistånd, och en onämbar känsla genombäfvade henne dervid. Hon gick hem och heta tårar öfverhöljde hennes kinder. "O," sade hon, "nu först är jag olycklig! Lyckan har skämt bort mig; hon har lockat mig *öfver* mitt öde, som med obeveklig hand håller mig i gruset!"

Känslor af förödmjukelse, knot och stolthet skakade våldsamt den stackars Henrikas själ, och Bernfels's bild, som i ett eget ljus genomskimrade stormen deri gaf den dock en ny och mer förbittrande styrka. Hon ville hädanefter afbryta alla förbindelser med Ida; men hon saknade styrka dertill. Så kärleksfullt och vist afväger försynen krafterna och motkrafterna af våra böjelser för att derigenom hålla oss inne på den bana, på hvilken vårt öde, efter deras beskaffenhet, nödvändigt måste utvecklas, fullbordas.

Ida å sin sida hoppades emellertid att Henrika ej märkt eller låtit sig såras af hvad som händt, men upptog ej så alldeles med tystnad och tro de påminnelser hennes förmyndare anförde om hvad som går an och icke går an för personer *af en viss kvalitet*. "Symamseller äro en klass för sig och med dem blandar sig ingalunda de förra."

"Men, invände Ida litet skälmskt," om nu en symamsell, på det hela taget, är bättre än en

annan mamsell, skall denna ej få älska henne, ej visa sig bredvid henne derföre att hon behöfver sy för sitt uppehälle?"

— "Arbeta är visserligen ingen skam, men att behöfva det förutsätter en brist på förmögenhet, med hvilken brist på bildning vanligen går hand i hand, och det är denna, som egentligen, åtminstone borde uppdraga gränslinien emellan de arbetande och bemedlade.

— "Men bland de förra gifvas dock undantag, älskeliga och afvundsvärda, gifvas väsenden till hvilka naturen delat sina bästa gåfvor, och som just genom fattigdomens pröfning hunnit den vackraste graden af hjertats bildning; undergifvenhet och sjelfförsakelse."

— "Det är visst möjligt, äfven som att er protégée hör till dem; och jag nekar henne ej min enskilda aktning; hon må vara ett föremål för er välgörenhet, det kan gå an, men ni får ej visa er bredvid henne för verden."

— "Och hvad skulle ni säga om jag tillstod att jag ansåg hennes öde afvundsvärdare än mitt, att jag skulle vilja vara i hennes ställe!"

— "Nå, jag må säga!"

— "Det är mitt allvar. Jag lefver på min egen lyckas nåde och kan intet, intet af mig sjelf. Hon arbetar, men kan känna sig sjelfständig och oberöende; ryktet skall en dag ta hennes namn

på sina vingar, och då skall hon, med sitt ödes tömmar i sin hand kunna styra till frihetens land."

— "Och hvar hinner qvinnan dess gränsor?"

Idas tankar genomforo i en hast alla hennes fantasiens regioner, utan att hon påträffade demarcationslinien. Presidenten smålog åt hennes lilla bryderi och sade: "Min vackra pupill tänker väl ej med cigarren i mun proclamera qvinnans emancipation och rättighet att sjelf förvalta sin egendom."

— "Fy, jag tål intet cigarrök och får ondt i hufvudet blott jag tänker på affärer! "Men." . . .

— "Inga *men* mera! De skämma med sin mening af beräkning den oberäknade älskvärdheten."

Flera dagar förbigingo utan att Henrika syntes hos Ida. Denna sednares födelsedag nalkades. Presidenten föreslog sin hustru att bjuda ett högst ringa antal af Idas närmaste bekanta, bland hvilka Henrika kunde synas, hvilket han var säker skulle göra henne nöje.

Gladt öfverraskades hon att se sin vän bland de bjudnas antal, och bland de presenter dagen medförde blef en liten målning af hennes hand den mest välkomna och dyrbara. Den beskådades med nöje af alla, och Presidenten sjelf uttalade sitt bifall deröfver och ställde ett par förbindliga ord directe till Henrika öfver "den vackra talang" hon öfvade. Ida var lycklig och stolt på sin väns räkning. "O, så mycken godhet!" sade hon, till

sin förmyndare, då hon ett ögonblick, utan att bli bemärkt, kunde närma sig honom; och den hand han räckte henne tryckte hon till sina läppar. Hon hade velat sjunka till hans fötter, hela hennes väsende var tacksamhet. Det är ej vidden af den tjenst, som bevisas oss, hvilken bestämmer graden af vår tacksamhet, det är vår egen uppfattning af hennes värde.

Bernfels gjorde denna afton ett besök hos Selméns. Ida var ovanligt glad och älskvärd och ådrog sig mera märkbart än vanligt hans uppmärksamhet. Den täta färgskiftningen öfver Henrikas regelbundet sköna anletsdrag vittnade, att det icke var lugnt inom henne. Blyg och främmande, som hon var i det obekanta och förnäma sällskapet, hade hon sökt och intagit den obemärktaste platsen, der, utom Ida, troligen ingen observerade eller tänkte på henne. Nu föllo Bernfels's blickar på — hennes målning.

Då närmade Ida sig sin vän och tillhviskade henne: "Nu kan du bereda dig på en ny triumf; det der är en connaisseur."

Henrika hörde knappast ett ord af hvad Ida sade; blodet strömmade från hennes kinder till hjertat, det slog starka slag; en lätt darrning, som af en frossa genombäfvade hennes leder, en dödsblek stelhet fattade henne, men blicken visade ett öfvermått af lif och längtan. Bernfels vände sig från målningen, utan att yttra ett ord deröf-

ver och lifvet hos Henrika flydde ur blicken i kinderna.

"Det är ju ett litet täckt stycke, med angenäm kolorit och ledig pensel?" sade Presidenten.

— "Åh, ja," svarade Bernfels liknöjdt, under det han öppnade en bok, som låg bredvid och öfverögnade titelbladet. Conversationen kom derigenom in på vår roman-litteratur. Bernfels bröt stafven öfver den. "Det romantiska elementet," sade han, "har flytt ur romanen, sedan denna med få undantag, blifvit det vingklippta fruntimmerssnillet's production; det utblåser öfver oss allt hvardagslifvets damm. Med undantag af originalteckningarne, de tjusande, de sköna, som poetisera hvardagslifvet, och ge det en esthetisk anstrykning och en djup, innerlig betydelse, hvad egentligt värde ha de andra?"

— "Som snilleverk må de få gälla, hvad de kunna," svarade Presidenten, "men riktningen deraf är emellertid oskyldig, ja till ock med god. De liksom öppna dörrarne från palatset till kojan, och låta oss betrakta den rika och fattiga, den höga och ringa i deras husliga förhållande. Denna bekantskap alstrar deltagande, deltagandet välvilja, och så slår sig obemärkt liksom ett familjeband kring samhällets alla klasser och fördelningar."

— "Ur denna synpunkt skulle ni ha rätt. Men är ej detta att vänta allt förmycket af romanen,

som mest läses för att döda tiden. Derföre bör den vara en snilletts lek öfver verklighetens allvar, och får ej ta med sig för mycket af moralen, då leken stannar."

— "Hur skönt blanda sig dock båda i hvardagslifvets teckningar;"

— "I de äkta, ja, emedan de äro gjorda af ett snille. Men nu är det nästan alltid ett verkligt snilles bedröfliga lott att uppväcka en mängd medelmåttor till produktion, hvilka alla inbilla sig vara lika mycket snille, som det rätta; och så öfversvämmas vi, åtminstone under hvarje tio-tal af år, af en ny syndaflood inom något distrikt af konstens eller litteraturens område. Det är snilletts efterhärmingar jag förkastar, i synnerhet af qvinnan."

— "Förlåt, men jag tycker dem vara tadelvärdare af mannen. Efterhärming är ett bevis på svaghet."

— "Ja, men qvinnan går ur sin egentliga verksamhets-krets, då hon ger sig in på konstens eller litteraturens fält. Om ej hennes snille här kröner henne till rangen af konstnär, blir hon beledd, häcklad och glömd, hvad har hon i utbyte mot det lugn hon lemnade?"

Dessa ord slogo med elektrisk kraft Henrika. Var det hennes dom, som ljöd i Bernfels's tal? Den arma, hur marterades hon ej! På sin obemärkta plats, der ingen blick af Bernfels sagt att

hon var af honom sedd, igenkänd, träffades hon dock af hvarje hans ord som af ett dolkstyg.

Marianne hade under samtalet obemärkt fört handen till munnen för att dölja en liten gäspning som öfverrumpade henne, och begagnande den första paus, som uppstod för att få något annat ämne å bane, nästan lika godt hvilket, frågade hon nu Bernfels, som hon visste vara en vän af hästar, om han sett dem, Baron B— nyligen införskrifvit.

— Så mycket mer, som de nu äro mina, svarade Bernfels och efter ett litet loftal öfver deras skönhet och öfriga förträffligheter tog han sig friheten fråga om ej "damerna" (Marianne och Ida) behagade göra en promenad i rack påföljande dagen, då han utbad sig äran att få visa hästarne. Promenaden beslöts och utsattes till kl. 1 påföljande förmiddag, då Bernfels skulle ankomma.

"Det hindrar ej vår ritlektion," sade Ida till Henrika, "den är slutad vid den tiden."

— "I morgon kommer jag ej; jag är hindrad."

Och hon stridde med såradt hjerta och utan hopp mot de upproriska känslorna i sitt bröst. Hon kände nu hur djupt, hur innerligt hon var fästad vid sin själs amma, den konst, hvars utveckling gaf näring åt dess lif; hon kände det nu då hon var färdig att bryta med denna, ty hade icke han uttalat förkastelsesdomen öfver den misslyckade talangen, och skulle hon hinna till annat

"Häcklad, beledd och glömd, hvad har qvinnan i utbyte mot det lugn hon lemnar?"

"O, utropade hon," jag vill åter blifva sömmerska!" men när vände väl örnen åter i burens sedan han en gång badat sitt bröst och sin vinge i den gränslösa etherns haf, druckit solens ljus och sett jorden under sina fötter?

Det var mörkt i Henrikas själ, men klart lyste solen öfver den snöiga staden, något sjunken nedom sin middagshöjd. Promenadtimman var inne och ett par unga, glänsande och frustande hästar, för ett elegant släddon, stampade otåligen framför porten till Presidenten Selméns hus. Marianne var ej färdig och Faster Beate, som denna förmiddag hälsat på sin kära Ida, pysslade med hennes ombonande så grundligt och länge, att äfven hon kom att låta vänta på sig. Otåligen öfver det långa dröjsmålet gjorde hästarne en våldsam ryckning just i detsamma Marianne skulle stiga opp i racken. Hon blef rädd och ville afstå från promenaden.

— "Jag kör sjelf och tilltror mig att kunna styra dem, äfven om de äro något muntra, sade Bernfels, men då han såg Mariannes ytterliga förskräckelse afstod han från allt öfvertalande, och sade till Ida, som förut var uppstigen: "Förmodligen fruktar äfven Mamsell Willmer svagheten af min arm?" Djerfvare eller åtminstone med mera välde öfver sin fruktan och med en liten glädje

att för Bernfels visa sig stark, svarade hon: "Åh nej, om min Tante följer med," och hon vinkade åt denna, som stod på trappan för att gå hem. Tanten som aldrig varit vand att motstå Idas vinkar, och dessutom ej varit rädd att, om så fordrats, sjelf fatta ett par tömmar, vägrade ej att mottaga den hand Bernfels räckte henne för att hjälpa henne stiga uti.

På hårda tömmar gingo de vackra, stolta djuren i kort språng öfver gatorna. Ett och annat försök med hufvudet och den högböjda halsen visade dock att de endast sökte tillfälle att i ohämsamt lopp ge luft åt de återhållna krafter, som svällde i deras muskler. Komna till Ladugårdslandet uppstod tillfälligtvis ett buller på gatan. Bernfels var i detsamma lutad mot Ida, förmodligen för att fråga om hon frös e. n. d., allt nog, just i detta ögonblick hade han dem mindre i sin hand än förut, och på en gång bar det af med en fart, den ingen menisklig styrka kunde hejda. Bernfels styrde hästarne mot den stängda gårdsporten af ett hus på en tvärgata. Porten sprang upp för den väldiga stöten med en fart, som dref den nästan likaväldsamt tillbaka. Bernfels såg ögonblicket då den, med den grofva, framskjutna bommen, som tjenade till dess stängsel, var färdig att träffa Ida som satt åt den sidan. Att släppa det kraftiga tag, med hvilket han lyckats stilla hästarne för att med armen afvända det hotande slaget var vådligt.

Han höjde sig med blixstens hastighet framför Ida. Slaget träffade hans bröst. Blod frusade ur hans mun och färgade den hvita snön; snart var det blott en stel svartnad massa, som tycktes hafva fört bort med sig allt lif och känsla som funnits i det bröst hvarur det flutit. Bernfels inbars blek och sanslös i huset. Det var Henrikas dörr som öppnades för honom, hennes rum som mottog honom. Hon bodde här.

Bestörtningen och ångesten blef stor å alla sidor. En läkare tillkallades för Bernfels. Tante Beate bad Ida gå hem till henne, som ej bodde långt derifrån, taga af dropparne på venstra hyllan i skåpet, för att stilla sin alteration, och bida tills hon sjelf kom efter, hvilket skulle bli så snart hon hunnit afvakta om det åter "blefve lif i meniskan."

Det lyckades läkaren att återkalla detsamma och Bernfels första ord sedan han så mycket återvunnit sansningen att han kunde påminna sig hvad som tilldragit sig voro dessa: "Blef hon oskadd?"

I nödens stund tänker hvar och en närmast på sig sjelf, och Tante Beate, som utan all olägenhet kommit undan hela äfventyret och sedan gjort allt sitt till för att bistå Bernfels svarade: "Ja, Gud ske lof, mig hände ingenting!"

Bernfels öppnade sina af mattighet slutna ögon, och en stråle, som af ett nytt lif, glänste ögonblickligt deri. Då lutade Henrika sig till hans

hufvudgård och hviskade med en stämma så ljuf, så mild, som den med hvilken tröstens englar stundom tala himlens språk till den lidande själen: "Hon är oskadad."

Den fullkomligaste stillhet blef Bernfels anbefalld. All rörelse äfven den lindrigaste ansåg läkaren kunna medföra de vådligaste följder, innan han ännu kunde bestämma om bröstets inre delar lidit någon skada; och den långa flyttningen till Bernfels's logis, hvilket var i staden, förböds som en flyttning till grafven.

Den unge mannen, som någon timma förut var så frisk, så full af lif, rörelse och styrka, låg nu förbleknad i mattighetens slummer, och ett passivt rof för livvets och dödens strid; och han, uppammad i öfverflödets sköte, och med medel att skaffa sig alla verklighetens njutningar, hvilade på en simpel bädd i medelmåttans boning, men bredvid honom klappar just här det enda hjerta, som kanske *rätt* kunde klappa *för* honom.

Under de första kritiska dygnen vakade Henrika vid hans säng, dag och natt. Det var hvila att vaka för honom. Med hans krafter stärktes äfven hennes. Det var mot hennes arm han stödde sig, då han första gången under sitt tillfrisknande vacklade; öfver kammargolfvet; det var hon som med läsning förkortade en tid, som detförutan skulle blifvit honom outhärdlig; hon var honom allt, då han endast behöfde ömhet och vård.

Under denna tid skattade sig Henrika lycklig att tillhöra den obemärkta samhällsklass, att hon kunde få göra, hvad hennes hjerta bjöd henne. I samma mån Bernfels återställdes blef hennes närvaro mera öfverflödigt och mera sällsynt, till dess den nästan alldeles upphörde.

Efter ett par veckors förlopp kunde Bernfels utan fara förflyttas till sitt eget logis. Vid afskedstagandet af Henrika räckte han henne sin hand; med en känsla, för hvilken jag ej vet något rätt passande namn, lade hon sin deri, men drog den med en ovillkorlig rysning tillbaka, då hon kände att en penningsumma gled ur Bernfels hand i hennes. Hon lät den falla på golvet och lemnade åt honom att upptaga den. Då tog han den rika guldkedja, vid hvilken hans ur hängde, lade den öfver Henrikas axlar och bad henne bära den "som ett minne." Ett minne, hvilken ljufvare lön finnes för mångt älskande hjerta? Så för Henrikas. O! det blef ljuft att återkalla dessa förflyttna dagar. Ingen blick, intet ord af någon varmare känsla hade derunder undfallit Bernfels; men hon tänkte ej derpå, hon tänkte endast på hvad han gjort, hvad han varit för *honom*.

Efter sitt tillfrisknande skref Bernfels till sin vän:

"Nu sedan följderna af den händelse, som var nära att sluta mitt lif äro förbi, skyndar jag att tillskrifva dig, ej för att upprepa tilldragelsen

deraf, hvilken, jag vet det, redan genom tredje person är dig bekant, utan mer för att meddela mig öfver den verkan denna hos mig haft. Mycket är taladt och mycket skrivet om den förändring, en sjukdom kan åstadkomma i människolynnet, men ingen kan dock fatta det utan att hafva erfårit det, och ändå, troligen i detta fall, som nästan i hvarje annat, hvar och en blott på *sitt* sätt.

Det är något stort och högtidligt att stå så på gränslinien mellan döden och lifvet, att man ej med någon skenbar visshet kan ana till hvilken sida öfvergången blifver. Och när evighetens halföppnade port inom hvilken själens ljufvaste aningar förlägga upplösningen af vårt eget väsendes, lifvets och dödens hemlighet, åter tillsluter sig och de ånyo spelande lifskrafterna förkunna återkomsten in på den kända lefnadsstråten, då är man, eller rättare, då var jag nästan färdig att knota. Man blifver lätt vän med döden, då icke något älskande hjerta gör oss lifvet kärt.

"Jag, som icke minnes, hur det kännes att lullas till sömns i en moders armar, att se hennes blickar och höra hennes röst, som aldrig sett någon med välviljans deltagande använda några omsorger för mig, som af min far endast lärt konsten att sköta pengar — en konst, hvaraf vinsten ej förslår till uppfyllandet af våra ädlarebehof — som, med ett ord, utom din vänskap ej är med

några innerligare band fästad vid någon människa och vant mig umbära dem, har genom en besynnerlig ödets skickelse, under min sjukdom lärt känna värdet deraf. Du vet att jag efter olyckshändelsen blef inburen och emottagen i ett främmande hus, der jag under någon tid måste qvarstanna. Nu ville händelsen att detta var i det samma, deri jag för flera år sedan råkade bevisa sonen en liten tjänst. De goda människorna hade det ännu i friskt minne. Tacksamheten gjorde den beskedliga systemens omsorger för mig outtröttliga; de andades verkligen en godhet, en ömhet, om hvars välgörenhet jag ej förut egt något begrepp; de ha gjort mitt hjerta vekt, men vekt af en känsla, som upphöjer det."

"Den isolerade punkt, på hvilken yttre förhållande, jemte min egen känsla af öfverlägsenhet öfver hvardagsmänniskorna och föraktet för deras förbindelser och njutningar ställt mig, är äfven för den starke mannen ingalunda lycksalighetens ö, om ock den grund på hvilken denna kan höja sig och blomstra; ack, dertill fordras dock att kärlekens ljumma vindar skola spela deröfver och —" — —

"Min läkare har förbudit mig att länge sitta i lutande stältning. Jag slutar alltså. Din redlige Ernst."

Sedan Bernfels afflyttat från Henrikas och hennes mors boning och den förras närvaro der

icke mer var nödvändig för sjukvården, blefvo Idas böner, att hon åter som förut måtte komma att deltaga i hennes lektioner täta och oafvisliga. Ida sade henne, att sedan hon upphört att dela dem hade de förlorat allt värde, och att den långsamma skilsmässan lärt henne det hon ej mer kunde vara lycklig utan Henrikas vänskap och sällskap. Det var bindande ord. "Nå väl," sade Henrika vid sig sjelf, "hon har varit god, mycket god mot mig, och hon är *honom* kär; om jag något lider, hvad betyder det? Jag är dem båda så mycket skyldig."

Att Bernfels sjukdom snart blef föremål för de båda vännernas samspråk var naturligt. "Jag tror," sade Ida "att äfven du Henrika haft din del af lidande, du är så blek, så förändrad."

— "Det skulle jag ej tro — *Hans* första tanke då han återvann sin sansning var på dig."

— "Verkligen, det var alltför nedlåtande!"

— "Och *man* skyndade lifva hans vaknade lifsandar med det glädjande budet, att intet ondt händt dig."

— "Tror du honom nu verkligen utan all fara?"

— "Och, vore du ej sjelf viss derpå, kunde du vara så lugn, så glad? Jag förstår dig ej, Ida, blott att *du* ej älskar honom så, som han förtjenar."

Dessa ord uttalade med en blick och röst ur hjertats djup, genombröto, som en ljusstråle det täckelse, som Henrika drog öfver dess känslor och voro nog för den klarsynta vänskapen.

Ett sinne så mildt och älskande, en själ så rikt begåfvad, som Henrikas hade visserligen bort kunna skänka lycka åt en man, sådan som Bernfels. Likväl hade slumpen (lotsande förutsätta en sådan är det ock tillåtit tillägga:) den nyckfulla slumpen, som så ofta leker med människans väl och ve, ställt dem på så olika steg af lyckans trappa, att deras hand ej kunde mötas till för-
ening.

Dessutom hade Idas rena, okonstlade väsende, hennes ungdomliga friskhet och kontrasterande anblick mot så många af stora världens utvakade och maniererade skönheter, såsom läsaren funnit, redan gjort något intryck på Bernfels. Den "vekare känsla," som de sednast inträffade händelserna hos honom verkat, gaf det en ny styrka och han dröjde ej att för henne yppa sin kärlek. De mörka ögonen dem lidandet och blekheten gifvit ett ännu dystrare och skarpare uttryck än de vanligen ägde, häftade sig lågande på Ida, under det passionsfulla ord flöto från hans läppar. Denna blick, dessa ord skakade hennes själ, men hennes hjerta rörde de — icke.

"Låt ett lif, som tusende, tusende gånger ville uppoffra sig för er hoppas belöningen af ert hjerta!"

"Jag vet hvad ni för mig vågat, hvad jag är er skyldig, men ett hjerta som icke älskar, är ingen belöning," sade Ida med nedslagna ögon och kind. Karske tänkte hon i detta ögonblick på Henrika och hennes ord.

Bernfels fästade på henne en blick, som ville den tränga till djupet af hennes själ och se om orden der stodo skrifna. "Ja," sade han, "ni har rätt!" Hans blick försmälte i vemod, och från denna stund undvek han Selméns hus och kretsar.

Presidenten ordentligen bannade Ida, för det sjelfmyndiga beslut hon tagit vid afgörandet af sitt öde. Han talade förständigt, vackert och faderligt om lefnadens lycka, och huru man aldrig ostraffadt visar den ifrån sig. Han sade henne det hon åtminstone bort uppskjuta till någon tid att bestämna sig, och föreslog att ännu derom parlamentera.

— "Nej, jag vill icke ändra, hvad jag sagt, och afskyr att väcka ett hopp, som jag aldrig skall uppfylla."

— "Ni är underlig Ida; och hvad kan ni väl anföra mot Bernfels?"

— "Intet, men det är ej nog. Jag känner det är bäst som det är. Han har alltid förefallit mig, som en menniska af en så ovanlig ordning

att jag ej kan förstå honom, ej se, ej tänka på samma sätt som han. Hvad skulle väl jag bli för honom?"

— "En älskvärd hustru. Ni irrar er, om ni tror att mannen för att vara lycklig i äktenskapet just behöfver vara förstådd; är han älskad, är det nog. Det är ingalunda qvinnans utmärktare förståndsgåfvor, det är hjertats, som göra hans lycka."

— "Men nu är det så att jag ej kan älska, ej en gång beundra den jag ej kan begräpa. Låt därför allt vara som det är, så är det dock bäst!"

Presidenten såg misslynt ut; ja, han såg, hvad han sällan gjorde, litet förargad ut, som om han ungefär tänkt; "när de fruntimren komma med sina idéer, blir allt besatt."

Det intresse Bernfels genom sin personlighet måste uppväcka, gjorde att han ej lätt kunde glömmas, äfven då han ej kunde älskas; och ehuru Ida för ingen del skulle velat förändra något i sitt beslut, återkallade hon honom ofta och stundom med rörelse i sitt minne.

När Henrika efter några dagars frånvaro besökte Ida, träffade hon henne tankfull med hufvudet lutadt i handen; några, på den gröna soffdynan, mot hvilken hon stödde armen, i solskenet glimmande tårar — hvilka af ett par nyvaknade flugor, som drucko deraf, kanske ansågos för källor i en vas — vittnade att tankarne varit af de

allvarsammare. Vid Henrikas åsyn aftorkade hon de fuktiga perlor, som ännu darrade vid hennes ögonlock och räckte Henrika handen i det hon sade: "Nu är allt åter bra."

— "Icke allt; något har inträffat."

— "Tyst, tyst, intet ord derom!" Så bad Ida men ryktet och Bernfels's snara aflägsnande från staden, gaf tillräckligt rum för gissningar. Liksom genom en hemlig öfverenskommelse nämde hädan- efter de båda vännerna aldrig Bernfels's namn, kring hans minne slöt sig deras vänskap fastare.

Bernfels lemnade hufvudstaden med det beslut att verkställa ett förut uppgjordt men en tid hvilande förslag att annalkande sommar företaga en resa till de märkvärdiga trakter af Europa, som han ej ännu besökt.

För sommaren, som den temligen framskridna våren hade i faggorna, uppgjorde nu alla, som lefde för att roa sig och njuta, angenäma förslag. Marianne fann att hon för sin under den sednare delen af vintren mindre goda hälsa, behöfde brunnsdrickning och bad. Vid Medevi och Strömstad lofvade det blifva lystert, och hon föreslog dessa ställen, såsom dem till hvilkas verkan hon hade mesta förtroendet, hvaremot läkaren just icke opponerade sig. Ida deremot fann sin hälsa så förträfflig att den blott af *ett enda* kunde förbättras och detta enda var att ständigt få andas landets, Elffors's kära luft. Byggnaden stod öde

och obegagnad, hvad hindrade väl att hon tog den i besittning? När vårsolen började skina varmt och leende in i hennes höga och prydliga rum i staden, kastade hon längtande blickar omkring sig: hon ville finna något, som grönskades och lifvades deraf, men möblerna inne och grannens vägg ute fingo hvarken lif eller grönare färg.

Idas önsknigar i nyssnämnda afseende voro icke alls i öfverensstämmelse med Selméns begrepp rörande convenancens fordringar. Att Ida, hans pupill och anförtrodd hans faderliga myndighet; för hvilken hans hus var ett öppet hus; som gjort uppseende i verlden och vinkades af dess fröjder, dess sötma; att hon skulle begrafva sig på ett landtligt, öde ställe med en gammal tante till förkläde, som med alla sina förtjenster opåtalde, dock allenast var en beskedlig menniska, detta rebuterade honom. "Min bästa Ida," sade han, "er far, min gamle hederlige vän, hade gjort rätt väl om han öfverlåtitt all myndighet åt er sjelf, emedan ni i alla fall helst sjelf öfvar den."

Denna förebråelse gick Ida in i själen. För att uppfylla er önskan," sade hon "vill jag då ej mer tänka på hvad som gjort mig lycklig."

— "Lycklig — — och för min önskan — — detta begär jag ej! Tänk på er far."

— "Min far var god, han lät mig få allt hvad jag ville."

— "Det är sannt, emedan ni var barn, eller emedan han så ansåg er, men huru han menat det med er som qvinna, deröfver torde — ursägta denna påminnelse — en och annan punkt i hans testamente sprida någon dager."

"Ni har rätt," svarade Ida, och tillade efter en stunds eftersinnsnde: "Så gör man mot oss; då vi äro barn uppfyller man vår vilja, förekommer den och bedårar oss öfver hvad den gäller; men knappast börja vi känna villkoren för vår lycka och söka begagna dem, förrän vi få erfara att vår vilja betyder — intet. Dock, så måste det kanske vara. Jag följer min förmyndares vilja."

Presidenten, hvilken, såsom vi veta, under världsbildningens fernissa, som ger en viss "uniformité" åt individer af de mest olika karakters-elementer, ägde en upphöjd själ och ett förträffligt hjerta, för hvilka ej någon ädel eller mild känslas intryck var främmande, bevektes af dessa Idas ord. "Och," frågade han "vore verkligen skilsmessan från vårt hus och vilstandet på landet ett *vilkor* för er lycka?"

— "Skilsmessan från ert hus? säg icke så, det är grymt! Men jag passar icke rätt för det lif man här lefver, ehuru det i början roade mig så mycket. Dess yta var mig så behaglig, men sedan jag funnit tomheten derinom, är jag mätt och trött dervid. "Det skulle göra mig godt, det käuner jag, att få vistas i ett lugn och en naturs sköte,

som är mig kär. Men låtom oss ej mer tala derom.”

Selmén kunde nu fatta, att hon så kände, önskade, behöfde. Han tog också sina mått och steg derefter, likväl under det förbehåll, att när de långa höst- och vinter-aftnarne skulle börja göra landet otrefligt och stadens förströelser välkomna, Ida skulle minnas att hon egde ett hem der dessa och *vänskapen* väntade henne.

Glad
på El
äter
fröj
sig
vid
Beat
nytt
renarr
ien oc
At
till och
vara h
rhäs,

12 KAPITLET.

— — — — Men vårt hjerta
Vår kärlek är ej vär. En stråle blott
Aflägsen, dunkel, af Guds herrlighet
I tidens natt, på stoftets grund han blänker.
STAGNELIUS.

Glädje och friskhet tycktes flyta i den luft Ida på Elffors andades. Liksom all jordens herrlighet åter blef ny, så uppvaknade all njuten barndomsfröjd i den oskuldsfulla själens minne. Ida kände sig så belåten, så fri. Hennes barnakärlek hängde vid alla föremål, som här omgäfvade henne. Tante Beate såg, på sitt vis, lika belåten ut. Hon sporde nytt från granngårdarne, plockade kamomill på renarne af de bördiga åkrarne, prisade landtmjölen och gamla hushållsmethoder.

Att hennes sällskap, om än godt att ha, ja, till och med nödvändigt för Ida, likväl ej kunde vara henne tillfyllest är naturligt. Det var Henrikas, som Ida åstundade, och Henrika hade lof-

vat att så snart det blef henne möjligt komma till Elffors för att der tillbringa en del af sommaren. Tiden för hennes ankomst var ännu obestämd och Ida vågade icke ens vänta den snart. En afton satt Ida i causeusen i sitt kabinet, omgifven af blomstrande pelargonier och doftande provinsrosor, i deras yppiga fägring. Hon betraktade ett på väggen midt emot hängande litet nordiskt vinterstycke, med hvilket läsaren förut redan är bekant, och åt hvilket den sjunkande solens sista strålar gaf ett eget melankoliskt sken. Hon tänkte på Skaparen så kärleksfull i blomman, så sträng i kölden, så underbar i människohjertat; då hastigt och oförmodadt dörren öppnades och Henrika stod framför henne.

Beskrifningen om välkomsthälsningens hjertlighet, den ömsesidiga glädjen af återseendet m. m. torde få utelemnas, emedan det är ämnen hvaröfver så många böcker innehålla för mycket och säga för litet. Allt nog, de blevo snart afbrutna, då Henrika plötsligen varseblef den nyssnämnda taflan. Hon betraktade den en stund smärtfullt och sade i samma ton: "Och denna hos dig?"

— "Du har öfverraskat mig Henrika. Jag hade ernat borttaga den före din ankomst; det var ej min mening, att du skulle se den ännu."

— "Icke ännu." upprepade Henrika med någon bitterhet.

Då Henrikas mor för andra gången mottog det främmande understödet för sin son, återsände hon med den stumma budbärerskan denna tafla, (ett kärt minne af sin frånvarande son) att öfverlemnas till den, hvars bud hon förde; viss att detta tacksamhetsprof skulle fattas af den, om hvars finkänslighet, sättet af gåfvornas öfverlemnande tillräckligen vittnade. Både mor och dotter anade att denne var Bernfels. Det var derföre det så djupt smärtade Henrika att se detta minne af sin bror, som endast tacksamheten kunde förmå henne och hennes mor uppoffra, så litet värderad af *honom*, att det kunde återfinnas i en annans hand. Emellertid hämtade sig dock Henrika från hvarje utbrott af sin sårade känsla och tillade med vek röst: "I hvilken hand skulle jag väl hellre se den än i din, då."

Ida, hvilken såsom läsaren torde påminna sig redan kände Henrikas villfarelse i afseende på gifvaren af penningarne, kunde lätt fatta hvad hon skulle erfaras vid denna nya, och hon fullföljde Henrikas afbrutna mening med dessa ord: "den aldrig kommit i någon annans."

— "Ida det är således dig vi ha att tacka äfven för detta!" Hon tryckte henne ömt mot sitt hjerta. Hon kände att en stor del af den tacksamhet, med hvilken hon för sig sjelf velat beslöja sin känsla för Bernfels, var hon skyldig sin

vän; deraf förstorades ock väl hennes vänskap men ej förminskades deraf hennes kärlek.

Ida omtalade nu att hennes förra mästare i ritning en dag kommit att tala om artisten Ström, med hvilken han varit närmare bekant, berättat hans missöde, lofordat hans förtjenster såsom konstnär och menniska och ändtligen på det mest rörande sätt skildrat hans iråkade nöd. Detta hade väckt hennes medlidande och hennes önskan att med sitt öfverflöd kunna bistå den unge artisten.

Det gifves en tid i vår lefnad — ungdomen, den rätta, ej den brådmognade barndomen, då alla våra friska, onötta böjelser kunna vakna upp till passion, och då det är en njutning mer för det rena sinnet, att med dennas hänförelse kunna omfattade de bättre, de ädlare. Det var så Ida omfattade begäret att understödja den hoppgifvande konstnären. Hon skaffade sig underrättelse hvar hans moder bodde, och valde portvaktarens, i det hus, der hennes Tante bodde, döfstumma dotter att blifva hennes budbärerska. På hennes tystlåtenhet kunde hon räkna, och genom detta stumma ombud, hvaraf hon hetjenade sig, erhöll hela hennes företag i hennes ögon en romantisk, mystisk anstrykning, som hade ett eget och nytt behag för hennes unga sinne. Genom skänker af pepparkakor och brända mandlar, hvarmed Tante Beate, förtrogen med Idas barndomssmak, brukade fullstoppa hennes pirat, då hon besökte den goda fa-

stern, hade Ida funnit klafven till ett språk på hvilket hon lätt kunde göra sig begriplig för den lilla döfva flickan samt persvadera henne till beredvilighet för allt hvad hon af henne fordrade. Huru troget hon uppfyllt det känna vi.

På det angenämaste sätt tillbringade de båda unga flickorna sommaren på det ensliga landet. Den känsla Henrika närde, lik en helig eld, dold för allas blickar, gaf en melankolisk färg åt hennes hela väsende; dock ej af den matsamma art, som förslappar, utan af den högre, som ovillkorligen fästar intresset.

Hon studerade på den lefvande naturens omvexlande tafolor lagarne för de mystiska skuggfallen och dagrarnés ljusspel. Hon målade, hon betraktade, hon tänkte på *honom*; hon kunde ej vara lyckligare än hon här var. Ida såg det med en förnöjelse som ökade hennes egen.

Då hösten var inne och nöjena i hufvudstaden åter började sin gång, erhöi Ida ett bref från Marianne deruti hon klagade öfver sin mycket aftagande hälsa. Bröstatet var angripet, täta anfall af svindel, af mattighet, af nerfåkommor och, Gud vet af hvilket allt, plågade henne. Hon var förbjuden att dansa, var anbefalld att i allmänhet hålla sig stilla och gå tidigt till sängs. Hon motsåg en vinter ängslig, tråkig och outhärdelig samt slutade sin jeremiad med dessa ord: "Då vårt hus erbjuder så bedröfliga aspecter för nöje

och trefnad, är det väl ej att hoppas att i vinter få se dig hos oss; så mycket mer som Selmén ber dig med full frihet göra huru du behagar, oberoende af våra önskningsar, sedan vi ej ha något lockande att bjuda på. Farväl m. m."

Härigenom fattade Ida lätt sitt beslut och — återvände. Hon anlände tidigt en eftermiddag, fann Marianne öfver sin föreställning blek och affallen, men sysselsatt med toaletten för en — bal.

— "Huru är det möjligt, sjuk och svag, som du synes, att fara på bal?"

— "Ack, söta du, den är hos Excellensen X—s, hur vore det möjligt att refusera? Jag skall vara ytterst försiktig."

Huru långt försiktigheten sträckte sig i vals och galopp — deri hennes sylfidiska figur alltid väckte uppseende och förtjusning — är likväl tvifvelaktigt, helst hennes bröstplågor, efter den dagen antogo en ännu alvarsammare natur och slutligen tvungo henne att intaga sjuksängen. Blodupphostningarne blefvo tätare, men deremellan talade hon dock om möjligheten att bevista sin brors Kammarjunkaren och Louises nära förestående bröllopp, ge middag för dem m. m. Tankarne på arrangementerna för dessa, på Louises brudkostym och hennes egen paryr, på de bjudningar, som skulle ega rum och dem hon dagligen måste afstå m. m. sysselsatte henne utan uppehör då plågorna lemnade henne någon ro. Alla

våra små hvardagsomsorger äro lika många trådar, som, ehuru hvar och en så svag och obetydlig i sig sjelf, likväl i deras förening blifva ett starkt band, som fäster oss vid lifvet.

Emellertid måste brölloppet försiggå utan Mariannes närvaro. Hennes sjukdom fortfor, ja, tilltog alltjemt, ehuru den stundom lemnade långa mellanstunder af plågfrihet; men under dessa qualdes hon af ett annat ondt: ledsnaden. Lektyr och flera andra tidsfördrif, som Ida sökte använda, "degouterade" henne. Oaktadt Ida nästan oupphörligen, och hennes man, så ofta hans tid tillät, omgäfvö henne, klagade hon öfver ensamhet och enformighet. Lilla Linas närvaro besvärade henne, ingenting af detta kunde dissipera henne; men då hennes bekanta besökte henne och hon såg främmande i sitt sjukrum, då klarnade åter hennes lynne, då återvände hela den ytliga älskvärdhet, hon för sällskapslifvet egde, och, som beredt henne det lysande rum, och de angenäma triumfer hon der vunnit. Hon kufvade sina plågor, log, skämtade och lyssnade med högsta intresse till alla dagens nyheter inom "le beau monde." Det var smärtsamt att se, å ena sidan, hur den unga, sköna qvinnan, nära grafvens rand, ännu så lätt-sinnigt, men trofast, fästade sig vid verldsnöjena, liksom hon vid denna svaga, men blomsterbundna länk kunnat hålla sig inne i lifvet, och, å den

andra, hur döden med starkare och obeveklig hand förde henne närmare sitt dystra rike.

Sjukdomen framskred ännu några stadier. Läkarne gånge ej mer några tröstande löften; plågoras våldsamt förjagade lifshoppet ur det lidande bröstet. Slutet var gifvet. En morgon — föregående natten hade varit svår — afstannade plågorna. Selmén satt vid Mariannes säng och såg hur lugnet och stillheten åter lade sig öfver hennes affallna men ännu täcka anletsdrag. En lätt slummer tillslöt de vackra beskuggade ögonen, en matt rodnad färgade den bleka kinden, det var en aftonrodnad af lif. Selmén gläddes och började hoppas. Han kände ej dessa förrådiska symtomer. Ett obeskrifligt mildt leende spridde sig öfver det slumrande ansigtet. Såg det slutna ögat någon syn utom jordlifvets gräns, hann någon engels hviskning om en renare glädje, en ostörd frid den sofvandes öra, eller? . . . Dock, hvem besvarar dessa frågor? hur mången skulle ens tro att då våra sinnen äro overksammas väg är öppen mellan Gud och menniskan, det osynliga öfver och inom oss?"

Knappast hade Marianne uppvaknat förr än leendet försvann och med oro sade hon, i det hon fattade sin mans hand: "Jag känner att jag ej förmår lefva; hvad skall det bli af mig?"

Selmén tröstade henne med det ljuftva, himmelska ljus, som lifvets och dödens Herre tändt

deröfver, och tillade: "Tro mig, döden är blott en öfvergång till ett bättre lif."

— "Bättre? O det var mig nyss bättre innan jag åter vaknade; det var ett upphörande af lidande, en frid, en svalka. Nu fruktar, rädes jag."

Oaktadt ingen kunde vara i större behof af ett tröstande ord för sitt bristande hjerta, än Presidenten sjelf, under detta smärtsamma uppträde, kufvade han dock med manlig styrka hvarje uttryck af [egen förkrossande sorg, för att vagga sin döende hustrus ängslan och tvifvel till ro. "Frukta intet!" bad han "all frid vi här njuta är en bölja förd på tidens flod till vårt hjerta, från den eviga fridens strand. Det är till den vi sjelfve återföras af döden. Låtom oss derföre ingenting frukta af honom. Han förändrar väl, men beröfvar oss ej något af hvad vi här högst och dyrbarast äge; våra ädlare böjelser, vår bättre vilja?"

Hvad har jag väl af dessa? Mina förra fröjder falla undan! Hvar är vår dotter? Slut mig i din famn!"

Rörd lutade sig Presidenten öfver sin hustru, slöt henne i sina armar och kände hennes hjerta ännu slå mot sitt. Lilla Lina stod vid modrens säng omfamnade hennes knän och höljde täcket med kyssar.

— Jag känner nu först rätt, hur jag älskar, kan älska. Kärleken kan ej dö, nej! och ur dess lif skall en gång uppspira allt, hvad verldens jol-

ler här förtäckt . . . Jag för står *nu* . . .
Allt skall bli bät . ” . . . En lätt skakning
genomför hennes leder. Hon sträckte ut handen,
den föll ned på Linas lockiga hufvud, som låg
nedböjdt på sängkanten, ett djupt andetag — det
var det sista.

Solen trängde in genom gardinernas djupa
draperier, den kastade sina lifgifvande strålar på
dödsbädden, men den värmde och lyste förgäfves.
Lif och död, ljus och mörker, strid och frid öf-
verallt i underlig blandning på jorden!

Att söka skildra sorgen vid en älskad varel-
ses dödsläger är ett vågadt företag för en oöfvad
penna. Dess natur och uttryck äro af alltför skilj-
aktig karakter hos olika åldrar och lynnen för att
kunna uppmålas med samma penseldrag. Barndo-
men kan gråta, ej sörja, ungdomen förtvifla och
mannaåldren lida. Men under det smärtan så öf-
var sin makt på alla, går tiden sin stilla gång,
och tårarne torka, förtviflan stillas, lidandet läkes.

13 KAPITLET.

Wer wäre Thor genug, mit deiner Macht zu streiten
Und dein Erbieten feindlich zu verschmähn?
Nur musste, was durch uns geschehn
Das Glück zum guten Ende leiten.

SCHILLER.

Efter Mariannes död flyttade Ida åter tillbaka till Elffors. Stora världens nöjen saknade hon icke; sällskapet af Henrika, som tillbringade större delen af året hos henne, lugnet, friheten och förädlande sysselsättningar ersatte henne dessa.

Mellan förra kapitlet och detta har tidens rastlösa hjul redan gjort ett omhvarf på sin evighets axel och derunder spillt ut de 365 dagar, hvaraf vi sammansätta ett år, och af hvilka en och hvar utdelar någon vinst, nit eller förlust, åt menniskorna; det har till ock med på andra omhvarfvet hunnit så långt, att det börjat strö dagar fulla af solljus, väppling, rosor och lefnadslust öfver jorden. Naturen exponerade nu sina herrliga alster

— ur en skola, som dock i alla tider blir det oupphinneliga mönstret för alla andra — i vårt halfklots rymliga rotunda, och konstföreningen den bildande konstens, i lokalen i Hertig Carls palats. Då hände det en dag att en ung man, tydligen bränd af en varmare junisol än Skandnaviens, gick genom rummen och beskådade de taflor, som der voro uppställda. Med djup, uppfattande blick beskådade han dem af en högre ordning. En person, fullkomligt oförmögen att bedömma taflors värde, men med aldrig så litet fysionomistisk kännedom borde ej hafva misstagit sig om graden af de taflors värde som mannen betraktade; så talande var hans ansigte; man såg att han var kännare. Hans öga klarnade, hans panna ljusnade då han i ett af de inre rummen stannade framför en större tafla, föreställande Johannisharnet i öknen, omgifvet af englar, som logo och skyddande bredde sina vingar öfver honom. "Det är dock englar," sade kännaren, för sig sjelf. "Om ej fullt till form och färg, dock till uttrycket, det himmelska uttrycket. Jag skulle svärja på att blott ett änglarent sinne kunnat tänka sig ett så öfverjordiskt oskuldslående!" Han uppsökte i katalogen taflans nummer och der bredvid stod namnet: Henrika Ström.

"Sömmerskan, hon, som så beskedligt vårdade mig under min sjukdom?" var Bernfels färdig att utropa, öfverraskad af förvåning. Hvem

hade kunnat tro att en sådan talang, eller rättare snille fanns hos den anspråkslösa varelsen? tänkte han, och beslöt att besöka henne ännu i morgon före sin utsatta resa till sin egendom, dit han nu återkommen från sin utländska resa ärnade sig.

Åtanken af Henrika, som så plötsligt och med en så oväntad glans framställde sig för honom, fängslade med underlig makt hans själ. Då han såg tillbaka öfver hela sitt förflutna lif, var dock hon den enda varelse, hvilken visat honom en sann ömhet; hvilken gjort hans hjerta vekt och lärt honom känna att endast i kärlekens rike blomstrar lyckalighetens ö. Mycket hade han sett, mycket hade han lärt af världen; men, nu kände han något skönare än dennas englar, något ljufvare än dennas lära.

Han kunde ej under det öfriga af dagen och hela natten slita hennes bild från sina tankar; minnet och fantasien — och kanske äfven stoltheten öfver sitt lands hoppgifvande konstnärinna — täflade att omgifva den med rosenröda och gyllene draperier.

Redan kl. 10 påföljande morgonen infann sig Bernfels der Henrika bodde och bad den första domestik han träffade, fråga, om ett besök var tillåtet så bittida af någon, som genom en utsatt afresa var hindrad att välja en lämpligare tid för sin visit. Husets enda tjenstehjon, till hvilket denna fråga ställdes, öppnade utan vidare ceremoni dörren och bad "Herren vara god och stiga in." De

rum i hvilka han nu inträdde voro honom icke främmande, de hade varit skådeplatsen för scener, som nu så förtrollande stodo för hans själ. Han steg in utan att blifva bemärkt af Henrika, som i det inre rummet stod försänkt i betraktandet af en taffla, på hvilken hon nysst gjort de sista pensel-dragen. Hon beskådar den med hela den ömhets-känsla, en konstnär kan hysa för sitt verk, och inspirationens eldblick derjemte gaf ett idealiskt uttryck åt hennes, ej bländande men regelbundna och fina ansigtsdrag, som vida öfverträffade allt hvad i Bernfels ögon hittills syntes hänförande hos kvinnorna.

— "Ack," sade hon med låg, mildt svärmisk röst, under det hon i sina händer upphämtade och mot sitt hjerta tryckte den, från hennes hals på den hvita, enkla morgonklädningen nedhängande guldkedjan, hvilken Bernfels igenkände för den-samma, han en gång gifvit henne som ett *minne* af sig, "ack, om dock en bifallsblick af *honom*, som — — gällde mer än världens . . .

"Och hvem skulle ej vid edra fötter med dyrkan se upp till er!" utropade Bernfels, i det han gaf sin närvaro tillkänna.

Ett ögonblicks tystnad, af öfverraskning och bestörtning uppstod — "Ni här, Löjtnant Bernfels!?"

— Ej att stjäla hoppet om min lycka men att — — — — och med lågande vältalighet i ord och blick bestormade Bernfels Henrikas hjerta,

hvars egen röst så länge i tysthet talat ett språk om kärlek och försakelse. Hon kunde ej dölja den rörelse som öfverväldigade henne, den strid som hos henne uppstod, och sade: Er sällhet är mer värd än min; jag skall ej förspilla den. Min bana är nu utstakad, de steg jag gått kan jag ej ta tillbaka. Hvad skulle inom det husliga lifvet artisten blifva för *Er?*”

— ”Hvad för mig? Låt denna fördom falla! Hvarföre skulle ej konstens genius trifvas inom huslighetens krets; ett ljusets barn, skulle han tyna på det helgade gebietet? Nej, låtom oss blott älska, och det högre skall förenas med det lägre! Kärleken är ett stjernfall från Guds himmel i människans hjerta, och i hvilken riktning dess strålar strömma ut, der blir ljus och lycksalighet!”

Först flera timmar efter den för resan utsatta, begaf sig, den annars så punktlige Bernfels ur staden. Under resan genom lifvet låter oss alltför ofta Lyckan — efter helt annan princip än den i Kongl. svenska skjutsförordningen rådande — betala sig väntpengar i längtans och det bedragna hoppets hårda mynt, för att ej Bernfels med förtjusning skulle med nötta statsedlar betala de timmar, som helgats af en sällhet, sådan man blott en gång i lifvet njuter.

Efter Bernfels afresa befann sig Henrika som i ett ljuft rus af oändelig sällhet. Hon hastade

att i vännens hjerta utgjuta, hvad hon förmådde uttrycka ur sitt eget. För läsaren och till ock med för läsarinna skulle dessa utgjutelser troligen befinnas alltför litet intressanta och alltför mycket platta eller öfverspända, hvarföre de försigtigtvis få stanna der de böra vara, neml. i Idas bresportefeuille; men på det icke hela brefvet må anses som en dikt i denna sanningsfulla novell, må ett litet hörn framglida, der den som behagar kan läsa: "Från denna stund är det som mitt förflutna lif med dess strider, längtan och aningar sammanföle som askan af ett förkolnadt offer, och på den mörka grunden deraf framstå, leende och förhoppningsfulla, framtidens bilder i så mycket skönare ljus."

Henrika.

"Ja," utropade Ida, vid genomläsandet af Henrikas bref, förvånad och glad, "detta blir bra, blir riktigt lyckligt! Henrika får Bernfels och Bernfels får Henrika, de båda äro för hvarann!" Förlusten af Henrikas sällskap, som var Ida så kärt och som hon nu måste lära sig umbära, kändes visserligen svårt, men vägde så oändeligt litet vid tankan på den sällhet, som hennes vän gick till möte. Henrika hade nu endast en eller annan vecka att under loppet af sommaren tillbringa på Elffors och Ida hade bjudit lilla Lina som under föregående vinter blifvit blek, krasslig och

ppjunkig att åtfölja Henrika för att stanna det öfriga af sommaren hos Ida på landet.

Allt hvad som talades, målades och poetiserades af de båda vännerna under deras sammanvaro tillhör alltför mycket en idealisk sfer för att i detta prosaiska stycke finna en värdig plats. I din egen rena själ, unga, sjuttonåriga läsarinna, kan eller skall du en gång återfinna det.

Då Augusti månad, med sin gulnade hy, förrådande den åldrade sommaren, men frikostig på färgprakt och skiftning, var inne, reste Presidenten sjelf att återhemta sin lilla dotter från Elffors. Äfven han ärnade föreslå Ida ett förändradt lefnads-sätt, och öfverlägga om arrangementerna derföre. "ty," tänkte han, "det är dock omöjligt, att en ung flicka kan trivas i längden i en sådan stillhet på landet. Hvad skulle väl kunna sysselsätta, ge färg och trefnad åt ett lif på det dystra, vilda Elffors."

Hans vagn rullade in på gården och stannade utför huset; han steg ur och in i förstugan, der han aflade sin dammiga öfverrock utan att någon menniska syntes. Denna folktombhet ökade genast den prevention han förut ägde för det ödsliga stället. Men besynnerligt och angenämt föreföll det den försigtige, till slutna dörrar tvungne stadsbon, att här se dörrarne vidöppna till de obehakade rummen, liksom svenska ärligheten ännu hos landtfolket vore en borgens för ägande rättens helgd. Presidenten steg in i den gamla salen. De höga karmstolarne

— dem modets caprice nu gifvit så högt anseende — den gammalmodiga spiseln voro ännu kvar, hvarje sak igenkände han sådan den funnits i gamla Willmers tid, men det hela, hur annorlunda? Det märktes att någon len hand sammanjemkat forntidens tyngd med nutidens smak och skönhets-sinnets fordringar. I antika vaser doftade reseda eller blomstrade herrliga plantor, och i ett affönstren uppsteg en slingerväxt, som bildade en den täckaste lefvande sol-skärm, som mellan sitt gröna, genombrutna och af vinden skakade flor, insläppte några solstrålar till fantastisk dans öfver det snöhvita golvet. Allt tycktes här ha blifvit ljusare och gladare. Sjelfva de gamla, förr så dammiga och tobaksrökta porträtterna kring väggarne hade klarnat upp till vänlighet och fästade leende ögon på Presidenten. Han såg sig en stund omkring, som för att söka orsaken till det välbefinnande som bemäktigade sig honom, och fortsatte sedan gången genom de öfriga öppna rummen. Längst in beträdde han Idas enskildta; den lätta, smakfulla helt och hållet moderna anordning, som här rådde, biblioteket, sybågen, m. m. vittnade tillräckligt om deras bestämmelse.

På ett litet bord framför causeusen blef Selmén varse bokstäfverne **p a p . .**, formerade af några halfvisnade tusenskönor; en liten stickad silkespung låg bredvid och på några pappersblad stodo med öofvad barnstil "Till min lilla pappa."

Presidenten kunde ej misstaga sig derom, det var Linas första arbete, första skrifförsök. Här hade hon suttit vid sitt arbete, här vid sina lekar och, med honom i tankarne vid båda. Långe dröjde hans öga med välbehag vid denna plats. Då han slutligen slet sig derifrån i tanka att söka någon underrättelse hvarest husets värdinna var att finna, upplystes han derom genom sina egna ögon, i det de genom fönstret varseblefvo henne hvilande på en soffa i en caprifolieberceau. En bok upptog hela hennes uppmärksamhet, men under det hon läste smög sig Lina skälmskt och behändigt omkring henne, löste hennes rika lockar och flätor ur kammarnes bojor och inflätade dem med blommor till dess Ida lade boken från sig och sjelf glad som ett barn, men öm och vårdande, som en moder, lekte med flickan.

Presidenten skådade den vackra, ungdomliga gruppen derute i den fullmognade naturens ännu smekande famn, och bredvid sig åter bevisen på det kärleksfulla minne han här ägde, och i hans bröst uppstodo känslor, hvilka man vanligen endast tillägger ungdomen, och med skäl, om man medgifver att själens friskhet, och hjertats värme kan locka denna till oss, äfven sedan årens tal jagat oss utom dess landamären. Presidentens offentliga lif, med dess bestyr, former, sträfvan trädde i detta ögonblick tillbaka, och hoppets ljufva

dikter om kärlek, lycka och förnöjsamhet, trängde sig in i mannens själ.

Plötsligt föll hans blick på vinterstycket på väggen midt emot causeusen; det verkade som ett froststycke. Han påminde sig i en hast när han förra gången sett den hemlighetsfullhet Ida då tycktes fästa vid dess ägande; detta i förening med det rum den nu hade, midt emot Idas synliga älsklingsplats, causeusen, kom honom att betrakta den med ett vidrigt intresse, och med en sorts "dedain" vända sig från dess tunga skyar, dess gråa kyla.

Lilla Linas glädje att få återse sin far var liflig och högljudd. Hon hade så mycket, mycket att för honom berätta. Ingen enda minut hade hon känt sig pjunkig, sedan hon kom på landet. Ida hade lärt henne att sy och skrifva samt sticka en liten pung till sin "lilla pappa." Hon bodde och sof i Idas rum och hon hade äfven lärt henne att be den gode Guden för sig sjelf, sin pappa och alla människor. Här hade hon lärt sig att roa sig helt annorlunda och mycket roligare än i staden, och helt bedröfvad afhörde hon, att meningen med Presidentens besök var att återföra henne dit. Tanken att skiljas vid Ida framlockade tårarne i hennes ögon och ej heller kunde hon rätt väl begripa, huru ordningen på Elffors skulle bestå, då hon ej mer skulle mata dufvorna, hjälpa Ida sköta

blommorna och Tant Beate att emellanåt räkna kycklingarne och ordinera plättar till efterrätt.

Linas böner, understödda af Idas, förmådde Presidenten att låta henne kvarstanna på Elffors så länge den vackra årstiden varade. Selmén reste. Ej underligt att hans tankar ofta vände åter till ett ställe der han lemnat sin dotter i en så älskvärd vårdarinnas händer, ej underligt att de med välbehag sysselsatte sig med båda. Den unga flickan med de utvecklade själsförmögenheterna, sådan Presidenten första gången lärde känna sin myndling, hade nu framgått i en skön utbildning. Att mångt högre begrepp hos henne väckts genom inflytandet af hans ädla och upphöjda egenskaper ha vi sett. Det qvinliga värdet hade hos henne utbildats, utan att det i ringaste mån skett på bekostnad af det qvinliga behaget, som dock egentligen har makten att fångsla. Presidenten hade också funnit Ida nu älskvärdare än nånsin. Men minnet af taflan, den oskyldiga, ehuru för honom ännu hemlighetsfulla och kalla, framställde sig som ett töcken för honom att "förmörka hans sinne alltjemt."

Så förlöto ännu några veckor, då Presidenten en dag helt oförmodat infann sig på Elffors. "Gud bevara mig, så han ser ut!" utropade Tante Beate, då hon från fönstret såg honom stiga ur vagnen.

Blek, dyster och hemsk, som med en sammanpressad förtviflan i bröstet inträdde Selmén

och utbad sig ett enskilt samtal med Ida. "Frukta ingenting!" sade han med ett tvunget leende, då han blef varse, att Ida darrade vid denna begäran. "Allt är väl förtvifladt; men ni, ni skall åtminstone ej finna *skäl* att anklaga mig."

Han tog Ida derefter, utan vidare omsvep vid handen och förde henne med skenbar köld, ehuru hon kände hans hand bränna omkring sin, in i hennes kabinett.

— "Jag kommer," sade han, sedan han fört henne till causeusen, för att sjelf förkunna er min olycka, mitt fall, min van . . . ä . . . ra."

— "Store Gud, det är omöjligt, förklara er!"

— "Jag är — ruinerad. Men förskräcks ej, er förmögenhet är på intet vis i fara, så långt skall det väl icke komma! det är detta jag vill tranquili . . ."

— "O, nämn då ej det! tala om hvad som rörer er!"

Oaktadt det lugn Presidenten sökte iakttaga, under det han i korthet berättade sin olycka, framlyste dock altför tydligt de våldsamma sinnesrörelser som skakade hans själ. Det torde dock vara mer i sin ordning att här för läsaren anföra dennas beskaffenhet och orsaker än låta honom upphämta dem af Presidentens samtal med Ida, hvilket dessutom mer hade för afsigt att lugna henne öfver de följder hon skulle kunna befara af sin förmyndares ruin än ingå i detaljer öfver denna.

Till en början nödgas vi flytta oss ett par år tillbaka i händelserna, till den tid, då Presidenten förskaffade sin svåger Kammarjunkaren Stjernsporre en syssla vid en inrättning, öfver hvilken han hade öfverstyrelsen. Som redan är nämndt gifte Stjernsporre sig kort derefter och bosatte sig i den trakt, der han i följd af sin befattning måste vistas. Den smak för vällefнад och förströelser, som han ägde i förening med fåfängan att genom lyx i etablissement och lefnadssätt synas och lysa, om möjligt öfver, åtminstone i jembredd med de många verkligen förmögna och ansedda hus, som funnos i grannskapet, förmådde honom till utgifter, som vida öfverstego hans tillgångar. Omöjligen kunde han uthärda en "fatal" landsorts monotona vinterlif. Han tillbringade vintrarne i Stockholm, spelade och förlustade sig och vände först med våren åter till hustru och hem med tungt sinne och lätt kassa. Då egna tillgångar för ett sådant lefnadssätt fattades blefvo främmande en nödtvungen "ressource," och de allmänna medel som måste gå genom hans händer lät han löpa ut på sådana irrvägar.

På detta sätt hade han inom ett par år så fördjupat sig i skulder och intrasslat sig i orediga affärer, att han ej såg någon möjlighet hvarken att längre fortfara eller reda sig derifrån. Då saknades han en gång utöfver den vanliga tiden för en resa till närmaste stad — en af de betygd-

ligare kuststäderna — och under det hans arma tröstlösa hustru med sitt jollrande barn på armen gret förtvifflans tårar öfver hans bortovaro, fördes han af en frisk vind från sitt fäderneslands stränder.

Ryktet om denna händelse spred sig med en obeskriflig hastighet och orsakerna och detaljerna dervid tillväxte ganska ansenligt mellan hvarje rapport-station. Emellertid blef denna underrättelse förkrossande för Presidenten, som insåg att han genom sitt för misstänksamhet föga benägna sinne, lemnat sin svåger en frihet vid handhavandet och redovisningen af de allmänna medlen, hvarigenom han nu fruktade sig vara invecklad i dennes ruin på ett sätt, som kunde medföra hans egen. Utan dröjsmål lagade han sig vid första vissa underrättelsen om den olyckliga katastrofen, att resa, för att sjelf upplysa sig om sakernas beskaffenhet och dervid äfven se till hvad som kunde göras för den stackars hustruns tröst och hjälp. Det var under denna resa, Presidenten besökte Elffors, och sedan han för Ida antydt det vådliga af sin belägenhet, genom ansvarsskyldigheten af de förspilda allmänna medlen, tillade han: "En önskan, en enda önskan har jag ännu att göra. Den ligger kanske närmast mitt hjerta och ni skall ej vägra att uppfylla den. Låt min Lina få dröja hos er! Låt ingen idé om skymf, van — ära — begriper ni? nej, ni kan icke fatta den djefvulka hånande anda, som bor i detta ord!"

— "Icke så, icke dessa hemska ord! Jag begriper att de endast tillhöra brottet, och den ädla kan aldrig hinna af." . . .

— Er rena, milda själ förstår det ej; ej hur förtälet gjuter skandalens gift öfver sitt offer innan det slukar det i sitt omätliga svalg; ej hur skadeglädjen hos dem, vi ansett för våra vänner, som ger sig luft i förolämpningar och chikaner; ej hur den bortvikna lyckan bryter alla band som utgjort vår ära, vårt anseende; nej intet af allt detta. Det är blott mig förbehållet. Ensam, genom egna bemödanden, banade jag mig väg dit, der jag nu finner att jag stått mången i vägen; ensam faller jag ock. Inga förbindelser, inga concessioner skola stödja mig, men mannens mod, det är dock något! Var god mot min Lina! Skona hennes ålders lyckliga okunnighet för begreppet om de olyckor som gå att drabba hennes far. Och skulle allt bringas till det yttersta, så lär henne att — glömma."

— "Aldrig er, aldrig de dygder som bo i er själ." . . .

— Gif henne dem som framgå ur er egen; lär henne likna er! Det är allt hvad jag för henne önskar. Visserligen är det bittert, mycket bittert att tänka det intet hjerta älskar oss, men." . .

— "Gif dock ej rum åt denna svarta tanka! Ännu finnas hjertan, som älska, som ville lida med er och för er!"

— "Ida," och förmyndarens ansigte ljusnade,"
Ida! ännu några veckor förut och ett nytt lifs sällhet
hade kunnat ligga i dessa ord. Skall ni *alltid*
minnas mig som *vän*?

— "*Alltid!* jag kan ej annorlunda. Jag vet
knappast en bättre tanka i min själ, knappast en
sträfvan uppåt, som ej tändes eller lifvades af
edra högre egenskaper. Hur mången skön, af
eder uttalad känsla har ej rotat sig och spirat opp
i mitt sinne. Jag kan ej glömma er och minnas
mig sjelf."

— "Tillåt ännu ett ord, kanske det sista i
egenskap af förmyndare. Jag vet — tror — har
anledning tro att ert hjerta sedan länge ej är —
fritt. Ni har dolt dess känslor, men — — det
hade varit mig en — — pligt " — — — —

Huru Presidenten ledde sig genom labyrinten
af känslor, pligter och hjertats dunkla gångar,
förmåler inga memoirer; resultatet blef detta, att
han bedragit sig sjelf och att inom förlåten för
det djupaste djupet i hennes hjerta doldes — han
sjelf. Ack der hade han länge doldts vid den stilla
eld, som beundran och sympathier för det bättre,
det upphöjdare tänder.

Kanske att sällhetskraften af en ren, innerlig
ömhhet aldrig mera undergörande förnimmes än i
den stund, då allt annat, som är oss kärt, undan-
ryckes oss! Vi finne då, hvilken oändlig rymd
den förmår fylla med balsam och rosor. Selmén

var dock förmycket förmyndare och för mycket sig sjelf att för stormarne på olyckans haf vilja ut-sätta skatterna från den palmkust lyckan för honom upptäckt; mén Ida deremot kände, att styrka och lugn aldrig skulle felas henne, gungande vid hans sida på dess vreda böljor, och att det var en ljuf lott att hissa fridsflaggan på hans lefnadsjulle, om det än bure åt djupet.

Selmén fann Stjernsporres affärer i en kaotisk förvirring, men såg sig, vid dess nogare utredande, deri mindre farligt invecklad än han i början förmodat. Frukta för alla följder af en allvarsammare beskaffenhet skingrades derigenom.

Den arma Louise sörjde som alla svaga sinnen; i början med häftiga utbrott af förtviflan, men dessa, såsom naturens öfversprång, lemna en mattighet i själen efter sig, som gång efter annan försvagar deras våldsamhet, till dess de slutligen upphöra och sinnet återtar sin slappa jemnhet. Väl nämde Louise aldrig Stjernsporres namn utan smärta; men hon nämde det med tiden mer och mer sällan. Aldrig kunde ett ord af förebråelse mot honom uttalas af hennes milda röst och säkerligen aldrig heller uppstå i hennes älskande hjerta, som nu öfverlät sin ömhet hel och odelad åt sitt barn. Hon flyttade åter till sin onkel Cancellirådet, och blef der snart förtrogen med sin nya belägenhet.

I samma mån alla förhållanden började jemka sig och återgå inom deras förra gränser, kände Presidenten att dock något felades honom, detta något, som endast Ida kunde skänka honom. För henne yppade han då fullt allt hvad hans själ begärde; ej med älskarens böner om återkärlek, men med den ännu mera älskande vännens bön, att *pröfva* sitt eget hjerta och derur hämta det bindande eller lösande ordet. "Kom i håg," sade han leende, i denna stund är ni qvinna utan förmyndare, fri, sjelfständig och endast ledd af den väns råd, för hvilken intet gäller så mycket som er sällhet och ber er bevaka denna.

Och den bemyndigade Ida lydde sitt 20:åriga hjerta och lät sin hand dröja hvilande i sin förmyndares.

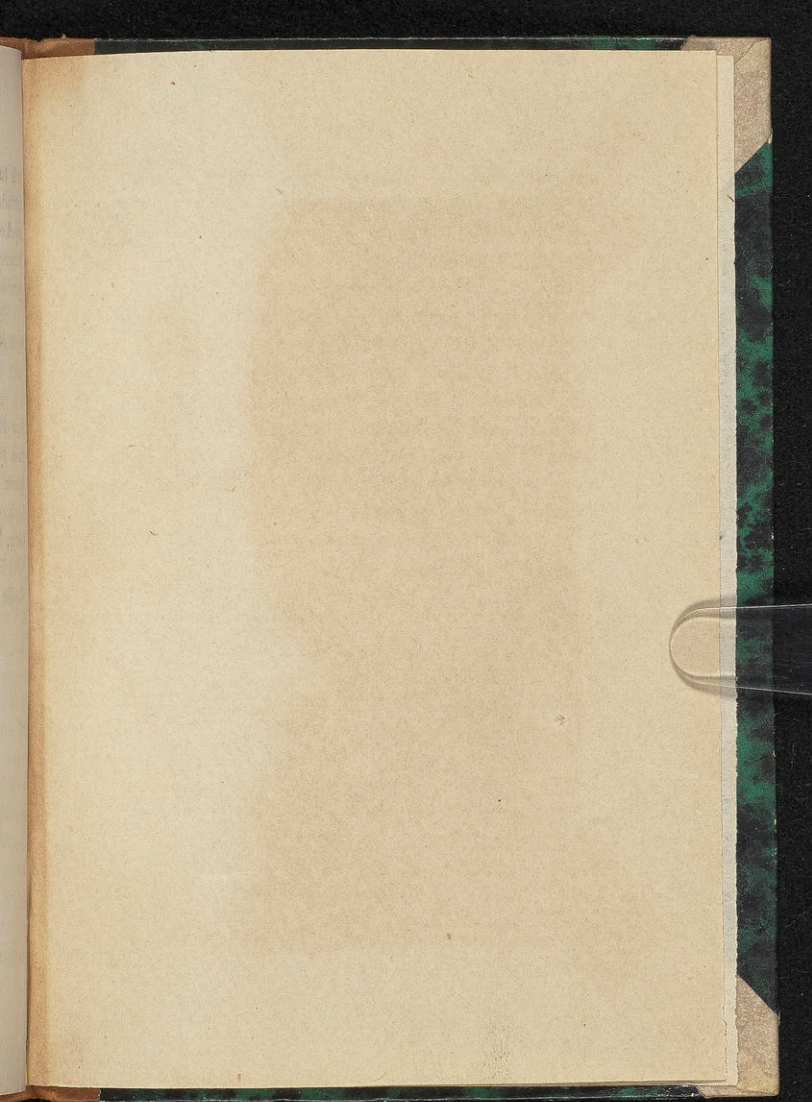
Samma dag firades, ehuru på skilda ställen Idas och Henrikas föreningar. Tante Beate fick sin vilja fram att få tillrusta Idas bröllopp på Elffors och glorifierade sig ej litet att få en sådan "måg," som han uttryckte sig, som Presidenten *sjelf*. Tante Beates bestyr och lyckade anrättningar för högtidligheten voro många och stora, ehuru de med tysthet torde få förbigås. Vigseln skedde i kyrkan. Den var af godsets ungdom vid Elffors, för hvilken Ida var kär, högtidssirad med friska löf och blommor. Rundt omkring altaret låg på något afstånd derifrån en rik, doftande krans af rosor och liljor, och derinom var strödt myrten

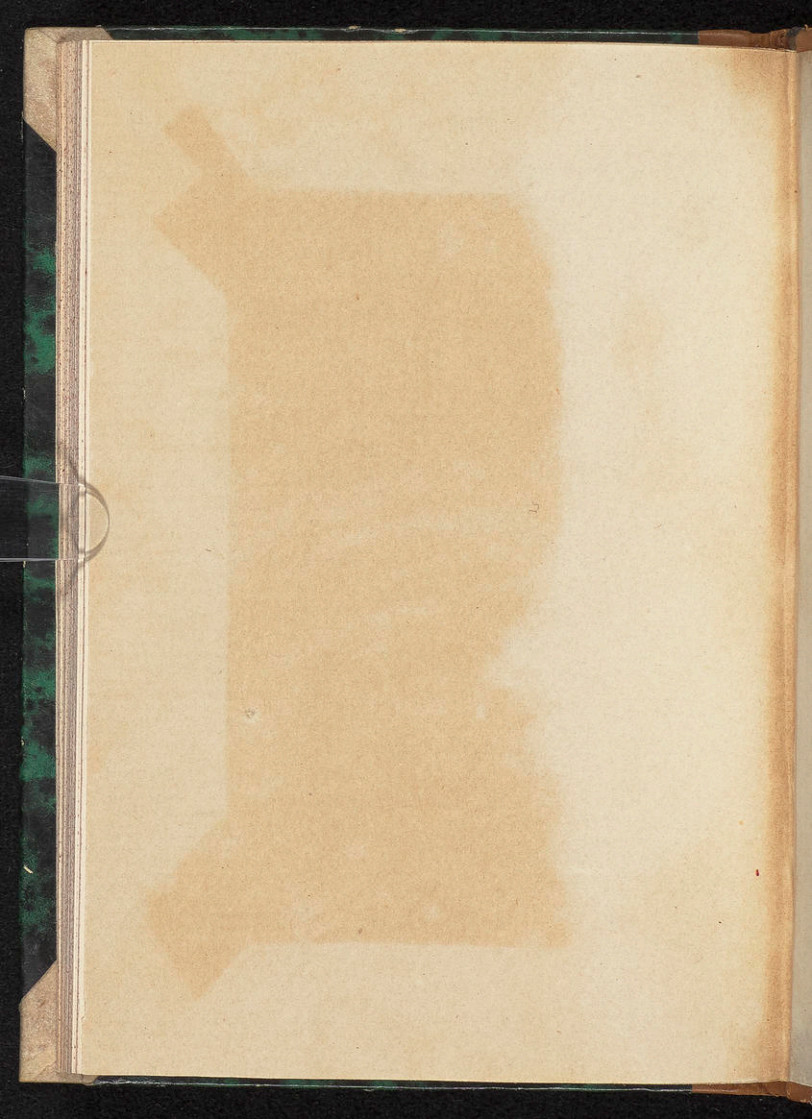
och tusenskön. Det var vackert; och Presidenten fattade det betydelsefullt. "O," tänkte han, "hur mycken poesi ligger ej i enkla oförderfvade naturmänniskors sinne och lärar dem i en enkel bild symbolisera mer än vi förmå uttala!"

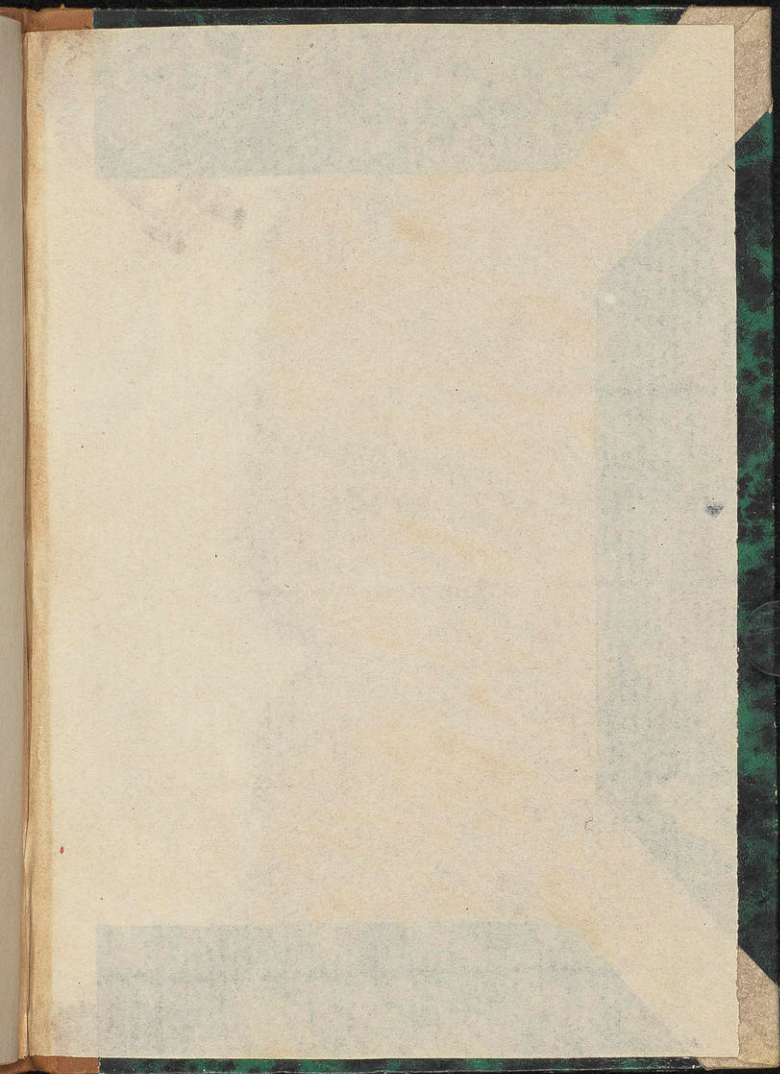
Elffors föreföll honom från denna dag ej mera ödsligt och dystert och det fria landtlifvet var dock ett eget herrligt lif. Han började förstå, att han skulle rätt väl finna sig dervid. Likväl förde han sin unga fru till hufvudstaden. Man talade, man tyckte, man jemförde i verlden, men Ridderhamn sade till en nyblifven Underlöjtnant, med hvilken han promenerade arm i arm på Carl XIII:s torg, då han der såg henne vid Presidentens sida: "Det är ju f-nadt, att denna yppersta af qvinnor skulle stanna hos sin förmyndare!"

och tusenskön. Det var vackert; och Presidenten
 följade det bejdrfullt. "O, tänkte han, hur
 någon poet ligger ej i enkla ordensvårde
 turmennekers stann och läser dem i en enkel bild
 symboliska när en af förmådelarna"
 "Hans förtell honom från denna dag af mera
 betydigt och dyrbart och det från landlivet var
 dock ett godt berättigt. Han följde, förtell, att
 han skulle till vilken sig berättigt. Likväl förde
 han en dag för till beaktningen. Han följde,
 man skulle man följande i världen, men följde-
 honom sade till en dyrbildens följande, med
 vilken han följande stann i sin på den Zits
 följ, att han det såg denna vid Presidentens sida:
 "Det är ju följde, att denna följde af följde
 skulle stann för sin följande"

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK

16000

001546460

x-rite

colorchecker CLASSIC

mm